

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Právnická Fakulta

Katedra obchodníhopráva

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Zakladatelská právní jednání při ustavení právnické
osoby v obchodním právu.**

Vedoucí Diplomové práce

Josef Holejšovský

Diplomant

Marián Lörinc

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji , že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.

V Plzni 28.6. 2013

.....
Marián Lörinc

Rád bych na tomto místě poděkoval JUDr. Josefu Holejšovskému za jeho cenné rady a pomoc v průběhu psaní této práce.

Obsah:

Úvod	4
1 Základní terminologie	6
1.1 Právní osoba.....	6
1.2 Ustavení a vznik právnické osoby.....	10
1.3 Zakladatelské právní jednání.....	12
1.4 Právní jednání.....	13
2 Právní režim zakladatelských právních jednání při ustavení jednotlivých typů právnických osob.....	15
2.1 Obchodní společnosti a družstva.....	15
2.1.1 Osobní obchodní společnosti.....	15
2.1.1.1 Veřejná obchodní společnost	15
2.1.1.2 Komanditní společnost.....	19
2.1.2 Kapitálové obchodní společnosti.....	20
2.1.2.1 Akciová společnost	20
2.1.2.2 Společnost s ručením omezeným.....	22
2.1.3 Družstvo.....	24
2.2 Evropské korporace.....	25
2.2.1 Evropská společnost	26
2.2.2 Evropská družstevní společnost.....	28
2.2.3 Evropské hospodářské zájmové sdružení	30
2.3 Ostatní formy právnických osob	32
2.3.1 Nadace a nadační fondy.....	32
2.3.2 Ústavy.....	33
2.4 Státní podnik	34
3 Zakladatelské právní jednání.....	35

3.1	Druhy zakladatelského právního jednání	35
3.2	Právní povaha zakladatelského právního jednání	36
4	Neplatnost zakladatelského právního jednání	40
4.1	O neplatnosti obecně	40
4.2	Problematika neplatnosti v nové právní úpravě	41
4.2.1	Důvody neplatnosti.....	41
4.2.2	Následky rozhodnutí soudu o neplatnosti.....	44
4.3	Neplatnost obchodní korporace.....	46
4.4	Neplatnost v právní úpravě do 31.12.2013.....	47
4.4.1	Důvody neplatnosti.....	47
4.4.2	Následky rozhodnutí soudu o neplatnosti.....	49
4.5	Částečná neplatnost právnické osoby.....	50
4.6	Neplatnost právního jednání dle NOZ.....	50
5	Publicita zakladatelského právního jednání	51
5.1	Publicita a její formy	51
5.1.1	Princip publicity a veřejný rejstřík de lege ferenda	54
5.2	Závaznost zakladatelského právního jednání	56
5.3	Možnosti změn zakladatelského právního jednání.....	58
5.4	Možnosti soudního přezkumu zakladatelského právního jednání.....	61
6	Náležitosti zakladatelských právních jednání	65
6.1	Obligatorní náležitosti zakladatelských právních jednání.....	65
6.1.1	Název právnické osoby	65
6.1.2	Sídlo právnické osoby	68
6.1.3	Předmět činnosti právnické osoby	70
6.1.4	Statutární orgán právnické osoby	71

6.1.5	Osobní obchodní společnosti.....	73
6.1.5.1	Náležitosti společenské smlouvy veřejné obchodní společnosti:.....	73
6.1.5.2	Náležitosti společenské smlouvy komanditní společností.....	73
6.1.6	Kapitálové obchodní společnosti.....	74
6.1.6.1	Náležitosti společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným.....	74
6.1.6.2	Náležitosti stanov akciové společnosti.....	74
6.1.7	Družstvo.....	75
6.2	Fakultativní náležitosti zakladatelských právních jednání.....	76
	Přechodná ustanovení ZOK.....	77
	Závěr.....	78
	Přehled použitých právních předpisů a jejich zkratk.....	80
	Použitá literatura.....	81
	Abstract.....	85
	Přílohy.....	86

Úvod

Tématem této diplomové práce jsou zakladatelská právní jednání při ustavení právnické osoby v obchodním právu. Toto téma byla zvoleno s ohledem na rekonstrukci soukromého práva, kdy od 1.1.2014 nabývají účinnosti zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“) a zákon č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních korporacích (dále jen „ZOK“), kterými budou nahrazeny zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník (dále jen „ObčZ“) a zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále jen „ObchZ“). Z toho důvodu vychází má práce již z nových ustanovení NOZ a ZOK.

Zakladatelská právní jednání jsou důležitou částí nejen při ustavení ale i při následném chodu obchodních korporací. Jejich obsah a formulace, můžou do budoucna usnadnit celou řadu situací jak dovnitř tak i navenek, ve vztazích s třetími osobami se kterými, budou společnosti vstupovat do obchodních vztahů.

Cílem práce je seznámit uživatele s novými termíny vyskytujícími se přímo v názvu diplomové práce, tj. především se zakladatelským právním jednáním a s ustavením právnické osoby, a s dalšími pojmy s nimi spojenými. Dále obecně popsat zakladatelská právní jednání při ustavení právnických osob, tedy společenské smlouvy, zakladatelské listiny a stanovy, a uvést skutečnosti, které mohou v souvislosti s nimi při ustavení právnické osoby nastat. Cílem práce je také určitá komparace právní úpravy účinné od 1. ledna 2014 s právní úpravou účinnou do 31. prosince 2013 tam, kde je to relevantní, byť cílem není komparace jednotlivých úprav.

Práce je rozdělena do několika částí, z nichž ta úvodní si klade za cíl objasnění výše zmiňovaných pojmů, tj. právnické osoby, ustavení a vzniku právnické osoby, zakladatelského právního jednání a právního jednání obecně.

Druhá kapitola je věnována jednotlivým typům právnických osob, jejich charakteristice a procesu při ustavení právnické osoby. Popisuje odlišnosti mezi jednotlivými právnickými osobami, jejich zakladatelská právní jednání a specifika s nimi spojenými.

Třetí kapitola se zabývá rozšiřující specifikací zakladatelského právního jednání, a to z hlediska druhu a právní povahy.

Ve čtvrté kapitole je zpracována problematika případné neplatnosti a částečné neplatnosti zakladatelských právních jednání, a následný postup dle rozhodnutí soudu v případech, kdy jsou dány důvody pro vyslovení neplatnosti již vzniklé právnické osoby. Pojednáno je i o neplatnosti obchodní korporace a právních jednání obecně.

Obsahem páté kapitoly je popis problematiky publicity zakladatelského právního jednání a s ní související jejich závaznost, a dále analýza možností jejich změny, a konečně rozbor možností soudního přezkumu přijatého či schváleného zakladatelského právního jednání ze strany třetích osob.

V závěrečné části této práce zmiňuji zejména obligatorní náležitosti zakladatelských právních jednání, zevrubně také fakultativní náležitosti, jakožto obsah zakladatelských právních jednání. Náležitosti jsou rozděleny dle jednotlivých právnických osob s důrazem na obsah zakladatelských právních jednání dle NOZ, který představuje minimum pro všechny korporace.

Jelikož maximální rozsah práce je omezený, budu pozornost věnovat zejména obchodním společnostem a družstvu. Soukromoprávní korporace evropského práva jsou zmíněny jen okrajově a není jim proto věnována taková pozornost.

1 Základní terminologie

1.1 Právnícká osoba

Právnícké osoby jsou především nedílnou součástí podnikatelského prostředí, nejen v České republice. Přesnou a jasnou definici pojmu „*právnícká osoba*“ neupravuje žádný zákon.¹ Přes mnoho pokusu o její definici, to nevedlo k jedné obecně akceptovatelné. Obdobně to citoval i V. Knapp: „*J. Carbonnier píše, že o právníckých osobách je skoro tolik teorií, kolik autorů.*“² Podle teorie však můžeme právníckou osobu charakterizovat jako jakousi uměle vytvořenou entitu, která je odlišná od fyzické osoby, a která je nadána jak právní subjektivitou, tak způsobilostí k právním úkonům. Např. Eliáš a kol. (2008) právníckou osobu charakterizuje jako „*umělou konstrukci odvozenou od fyzické osoby a vybavenou způsobilostmi propůjčujícími jí podstatné právně relevantní vlastnosti, kterými je vybavena fyzická osoba*“³. Obdobnou definici nabízí i Švestka a kol. (2009), který také hovoří o umělé konstrukci, kterou „*je právnícká osoba stavěna do kontradiktorní pozice k osobě fyzické*“⁴.

Nepochybné je, že právnícká osoba jako podnikatelský a státem a právem uznávaný subjekt má zatím poměrně krátkou historii. Poprvé se objevila zhruba před 200 lety a její vznik souvisí s několika okolnostmi; jednak to byla celková změna politického a ekonomického prostředí ve vyspělých státech, jednak změna v přístupu k výrobě a službám a také rozvoj podnikání. Jako podnikatelská entita byla právnícká osoba vůbec poprvé uznána zejména v souvislosti s rozsáhlými kodifikacemi soukromého, resp. občanského práva hmotného na počátku 19. století, z nichž uvedme např. Code Civil z roku 1804, který je v podstatě do současné doby základem francouzského občanského práva, nebo Všeobecný zákoník občanský – Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (zkráceně ABGB) z roku 1811, který upravoval občanské právo hmotné v habsburské monarchii a který byl recipován po vzniku samostatné Československé republiky i do českého práva⁵.

---

¹ v této souvislosti můžeme upozornit na ustanovení § 56 odst. 1 obchodní zákoník (1991), který jím definuje obchodní společnost jako „*právníckou osobu založenou za účelem podnikání*“, z tohoto však nelze vyvozovat definici právnícké osoby jako takové, neboť ta může být založena i za jiným než podnikatelským účelem.

² Knapp, V. O právníckých osobách. Právník, 1995, č.10, s.983, poznámka pod čarou č.14

³ viz Eliáš, K. a kol. Občanský zákoník : velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008. 1. svazek, § 1-487. 1. vyd. Praha : Linde, 2008, str. 174.

⁴ viz Švestka, J. a kol. Občanský zákoník : komentář. I, § 1-459. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009, str. 227.

⁵ zákonem č. 11/1918 Sb. došlo k recepci ABGB pouze pro české země, přičemž na Slovensku platilo uherské zvykové právo; na českém území platil de facto až do 31.12.1950, kde jej nahradil tzv. střední občanský zákoník.

Jak bylo řečeno výše, je právnická osoba nadána právní subjektivitou a způsobilostí k právním úkonům. Ty přiznává právnické osobě přímo zákon, a to ObčZ v ustanovení § 18 odst. 1, který stanoví, že „*způsobilost mít práva a povinnosti mají i právnické osoby*“, resp. v ustanovení § 19a odst. 1, jímž je zakázáno způsobilost právnické osoby omezovat jinak než zákonem. Ač to zákon přímo neuvádí, má právnická osoba také tzv. deliktní způsobilost, tedy způsobilost k protiprávním úkonům, a to v rozsahu, ve kterém je chování osob plnících úkoly právnické osoby (tedy např. statutárního orgánu) přičítáno z hlediska jejich následků přímo právnické osobě.

Oba shora jmenovaní autoři shodně uvádějí, že jak právní subjektivita, tak způsobilost k právním úkonům, jakož i deliktní způsobilost, jsou základními charakteristickými rysy, které určují právní povahu a funkci právnické osoby. Mezi další pak řadí ještě specifickou organizační strukturu právnické osoby, samostatnou majetkovou odpovědnost právnické osoby vůči ostatním subjektům, její název a její sídlo⁶.

Ani NOZ právnickou osobu nedefinuje⁷; *právní subjektivitu* nahradil tzv. *právní osobností*, kterou právnická osoba má od svého vzniku do svého zániku⁸. Oproti předchozí, poměrně stručné právní úpravě obsahuje NOZ celkem 301 ustanovení, která se týkají problematiky právnických osob, a v podstatě právnickou osobu jejich prostřednictvím sledují od úplného prvopočátku, tj. od jejího založení až do jejího zániku, a zahrnují mimo jiné také její likvidaci, která je dosud součástí příslušných ustanovení ObchZ, a také obecné možnosti její přeměny, což je problematika dosud upravená zvláštním zákonem č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev.

Naproti tomu pojem *svéprávnosti* je pojmem, který nahradil stávající pojem *způsobilosti k právním úkonům*, a jeho obsahem je vlastně totéž, tedy způsobilost práva a povinnosti vlastním jednáním nabývat. Eliáš a kol. (2009) považuje označení svéprávnost pro tuto formu způsobilosti za věcně správné, neboť „*vyjadřuje, že kdo je s to vlastním jednáním nabývat subjektivní práva a zavazovat se k povinnostem, je osobou svého práva, tedy osobou*

---

⁶ Švestka a kol. hovoří mimo jiné o tzv. majetkové autonomii právnické osoby, kterou označuje za „*schopnost nabývat, mít a zcizovat majetek, nabývat majetková práva a zavazovat se k povinnostem majetkové povahy*“, jako další charakteristický znak právnické osoby uvádí také její předmět činnosti – viz Švestka, J. a kol. *Občanský zákoník : komentář. I, § 1-459*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009, str. 229.

⁷ k této problematice srov. názor, že „*nová právní úprava opouští dosavadní pojetí právnických osob jako reálně existujících osob s vlastní vůlí tvořenou a navenek projevovanou jejich statutárním orgánem (tzv. organická teorie) a nahrazuje ji tzv. fikční teorií*“ – viz Dědič, J. *Nad novým kodexem soukromého práva. Obecná úprava právnických osob v novém občanském zákoníku (se zaměřením na její význam pro obchodní korporace)*. *Obchodní právo : časopis pro obchodně právní praxi*, 2012, č. 1, str. 2. ISSN 1210-8278.

⁸ viz ustanovení § 118 NOZ.

*sui generis*⁹. Svěprávnosti fyzická osoba, tedy člověk, nabývá zpravidla zletilostí (tedy 18. rokem svého věku), není však vyloučeno, aby ji nabyl ještě před tímto rokem věku, např. z důvodu uzavření manželství.

Oproti předchozí právní úpravě je právnická osoba nadána pouze jednou ze shora uvedených způsobilostí, a to právní osobností, kterou má od svého vzniku, jež je zpravidla vázán na zápis do veřejného (obchodního) rejstříku, netýká se jí tedy svěprávnost, kterou může být nadán pouze člověk jako osoba fyzická. Způsobilost právnické osoby k právním úkonům přitom za právní úpravy ObčZ byla vyjádřena v jeho ustanovení § 19a, podle něhož mohla být omezena pouze zákonem.

Pokud jde o formy právnických osob, provedenou rekonstrukcí v podstatě nedoznaly žádných výraznějších změn. Zatímco ustanovení § 18 odst. 2 ObčZ považovalo za právnické osoby „*sdužení fyzických nebo právnických osob, účelová sdužení majetku, jednotky územní samosprávy a jiné subjekty, o kterých to stanoví zákon*“, NOZ takové rozdělení výslovně neurčuje.¹⁰ Obsahuje naopak jednotlivá ustanovení týkající se jednak korporací, a dále tzv. fundací¹¹, což jsou nadace, nadační fondy a ústavy (dříve obecně prospěšné společnosti); pro nadace a nadační fondy platí do 31. prosince 2013 zvláštní úprava v zákoně č. 227/1997 Sb., pro obecně prospěšné společnosti pak zvláštní úprava v zákoně č. 248/1995 Sb.

Právní úprava v NOZ tedy v podstatě i nadále považuje fundace za právnické osoby, přičemž pro jiný druh právnických osob, tedy pro obchodní společnosti a družstva, které do nabytí jeho účinnosti byly charakterizovány jako „*sdužení fyzických nebo právnických osob*“, se použijí ustanovení v ZOK ; ten je označuje souhrnným názvem *obchodní korporace* a považuje za ně obchodní společnosti a družstva.

Tato legislativní zkratka není žádnou novinkou, pouze využívá společné deficienty jednotlivých právnických osob. Ten se, ale nekryje s anglickým „*corporations*“,¹² , pouze navazuje na českou, resp. kontinentální doktrínu.¹³

V souvislosti s právnickými osobami nesmíme zapomínat také na jejich jisté zvláštní druhy, které v historii práva českých obchodních společností jsou poměrně mladými subjekty. Jsou jimi tzv. evropská společnost (nebo-li *Societas Europaeae*, krátce SE), což je fakticky

---

⁹ viz Eliáš, K. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 270.

¹⁰ činí tak obdobně jako rakouský ABGB, který rovněž neobsahuje obecné dělení právnických osob.

¹¹ což je pojem, který ani odborná ani laická veřejnost nemá příliš zažitý, neboť v novodobé úpravě občanského práva, resp. práva nevýdělečných právnických osob nebyl používán.

¹² s tím se funkčně kryje pojem kapitálová společnost.

¹³ Důvodová zpráva k NOZ s.192

akciová společnost, která je zakládána podle unijního práva. Na ní se vztahuje zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, který byl přijat v důsledku vstupu České republiky do Evropské unie, a který byl do českého práva implementován na základě Směrnice Rady č. 2001/86/ES, přičemž jinak dále platí Nařízení Rady č. ES/2157/2001, o statutu evropské společnosti. Dalším druhem evropské společnosti je tzv. evropská družstevní společnost, jejíž speciální právní úpravu nalezneme v zákoně č. 307/2006 Sb., o evropské družstevní společnosti, který respektoval Směrnici Rady č. 2003/72/ES, přičemž nadále platí Nařízení Rady č. 1435/2003/ES, o statutu evropské družstevní společnosti. a dále subjekt zvaný evropské hospodářské zájmové sdružení .

Ke shora uvedenému lze poznamenat, že ZOK tyto druhy právnických osob jasně vymezuje jako společnosti, resp. jako společnosti vymezuje evropskou společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení v ustanovení § 1 odst. 2, a jako družstvo vymezuje evropskou družstevní společnost v ustanovení § 1 odst. 3 s tím, že tyto druhy obchodních korporací se řídí jeho ustanoveními „v rozsahu, v jakém to připouští přímo použitelné předpisy Evropské unie upravující evropskou společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení nebo evropskou družstevní společnost“.

Je třeba také připomenout, že i nadále existuje jedna forma právnické osoby, v níž jako zakladatel figuruje stát, tedy Česká republika, a to je státní podnik. Jeho speciální právní úpravu najdeme v zákoně č. 77/1997 Sb., o státním podniku. Od obvyklých forem právnických osob se neliší pouze osobou svého zakladatele, ale také režimem jmenování jeho statutárního orgánu a jeho odpovědnosti, odlišným postupem při jeho zápisu do obchodního rejstříku apod. Nejznámějším státním podnikem je v současné době bezpochyby Česká pošta, s.p., jejímž zakladatelem je Česká republika – Ministerstvo vnitra¹⁴, dalším známým státním podnikem jsou Lesy České republiky, s.p., jejichž zakladatelem je Česká republika – Ministerstvo zemědělství¹⁵.

Není vyloučeno, aby také Česká republika založila některou z jiných forem obchodních společností, např. Česká republika – Ministerstvo financí je jediným akcionářem společnosti Český aeroholding, a.s., která je zase jediným akcionářem společnosti Letiště Praha, a.s.¹⁶.

---

¹⁴ je zapsána v obchodním rejstříku vedeném Městským soudem v Praze, oddíl A, vložka 7565.

¹⁵ je zapsán v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Hradci Králové, oddíl AXII, vložka 540.

¹⁶ Český Aeroholding, a.s. je zapsán v obchodním rejstříku Městského soudu v Praze, oddíl B 17005, Letiště Praha, a.s. (jinak od října 2012 známo jako Letiště Václava Havla Praha) je zapsáno v obchodním rejstříku téhož soudu, oddíl B, vložka 14003.

Jediným subjektem, který v České republice existuje jako národní podnik, je Budějovický Budvar¹⁷. Forma národního podniku jako subjektu hospodářských vztahů vznikla již na základě dekretů prezidenta Beneše, známých jako znárodnovací prezidentské dekrety (č. 100/1945 Sb. až č. 103/1945 Sb.), ze dne 24.10.1945; na základě těchto dekretů byly znárodněny doly, některé (větší) průmyslové podniky, akciové banky a soukromé pojišťovny. Známým národním podnikem byla v době komunistické vlády např. Česká státní pojišťovna, n.p. Národní podniky byly zrušeny v souvislosti s účinností obchodního zákoníku (1991) a byly z nich vytvořeny buď státní podniky, anebo byly zprivatizovány. To se však netýkalo právě Budějovického Budvaru a do dnešní doby nedošlo k vyřešení otázky jeho vlastnických vztahů, proto je jako jeho zřizovatel zapsáno Ministerstvo potravinářského průmyslu (výměrem ze dne 21.12.1966), resp. Ministerstvo zemědělství a výživy (výměrem ze dne 22.6.1970); cestu k řešení nenašla ani žádná pravicová, ani žádná z levicových vlád.

1.2 Ustavení a vznik právnické osoby

V §122 NOZ se uvádí, že „*právnickou osobu lze ustavit zakladatelským právním jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis.*“ Termín *ustavení* kryje termín *založení* právnické osoby a vysvětluje ho, jako projev „*soukromé vůle, její zřízení působením veřejné moci (zákonem nebo rozhodnutím orgánu veřejné moci), popřípadě jiným způsobem, jak tomu je v případě společenství vlastníků jednotek.*“¹⁸ Naopak v ZOK se dále pracuje s termínem *založení*, což je patrné i z názvu § 8 ZOK „*Založení obchodní korporace*“ Přesto, že *ustavení* právnické osoby je nový pojem soukromoprávní úpravy, ZOK s tímto termínem nepracuje, v tom lze pozorovat určitou terminologickou nejednotnost mezi NOZ a ZOK.

Ustavení a následně i vznik jsou potřebné k tomu, aby právnická osoba nabyla právní subjektivity. Bez ustavení by ani nemohla vzniknout a rozlišujeme tedy jednak *ustavení* právnické osoby, a jednak *vznik* právnické osoby. S oběma těmito právními skutečnostmi jsou spojeny různé následky a účinky, které budou podrobněji popsány v dalších částech této práce. Na počátku je však možné říci, že bez těchto dvou kroků by právnická osoba nebyla považována za plnohodnotný subjekt a jako takový by nemohla v soukromoprávních ani

---

¹⁷ je zapsán v obchodním rejstříku vedeném Krajským soudem v Českých Budějovicích, oddíl AV, vložka 325, jako Budějovický Budvar, národní podnik, Budweiser Budvar, National Corporation, Budweiser Budvar, Entreprise Nationale.

¹⁸ Důvodová zpráva k NOZ, s. 648

veřejnoprávních vztazích vůbec vystupovat. Obecně platí, že – s výjimkou případů, kdy je právnická osoba založena přímo zákonem – se vyžaduje vůle fyzických osob, která směřuje k ustavení a následnému vzniku právnické osoby. Není výjimkou, a zákon to ani nezakazuje, aby i právnické osoby takovou vůli učinily, tzn. i právnické osoby mohou být zakladateli jiné právnické osoby, nicméně i v těchto případech jejich vůli jinou právnickou osobou ustavit fakticky představuje vůle a jednání fyzických osob, které jsou oprávněny jejím jménem činit úkony.

Dvoufázový postup při ustavení právnických osob vyplývá z teoretického pojetí způsobu zakládání právnických osob. Teorie totiž rozlišuje tři různé způsoby ustavení právnických osob; prvním je tzv. volný způsob, u něhož se obecně nevyžaduje žádná registrace, a pokud ano, má pouze deklaratorní charakter (v českém právním řádu takový způsob de facto neexistuje), druhým způsobem je tzv. koncesní způsob, u něhož registrace proběhne až na základě předchozího souhlasu orgánu veřejné moci, a třetím, nejpoužívanějším je tzv. registrační způsob, což je právě způsob dvoufázový, tedy ustavení prostřednictvím soukromoprávního jednání a vznik registrací ve veřejném seznamu. Z uvedeného je zřejmé, že ohledně legalizací obchodních korporací se v českém právním řádu při ustavování právnických osob uplatňuje výlučně registrační způsob.

Podle ustanovení § 122 NOZ, lze právnickou osobu ustavit „*zakladatelským právním jednáním, zákonem, rozhodnutím orgánu veřejné moci, popřípadě jiným způsobem, který stanoví jiný právní předpis*“.

Právní úprava účinná do 31. prosince 2013 pracuje s pojmem „*zřízení právnické osoby*“ dle § 19 odst. 1 ObčZ. Předepisuje pro něj i určitou formu, když stanoví, že „*ke zřízení právnické osoby je potřebná písemná smlouva nebo zakládací listina*“. Eliáš a kol. (2008) toto ustanovení označuje jako „*lex generalis*“, které lze použít na všechny právnické osoby, vyjma těch veřejného práva, které jsou zřizovány pouze zákonem, a tím toto ustanovení považuje za takové, které „*mlčky odlišuje právnické osoby veřejného a soukromého práva podle procesu jejich vzniku*“¹⁹.

Vznik právnické osoby je i nadále vázán na zápis do obchodního rejstříku. Nově je však stanoveno, že není-li povinnými osobami podán návrh do 6 měsíců ode dne založení,

---

¹⁹ viz Eliáš, K. a kol. *Občanský zákoník : velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008. 1. svazek, § 1-487. 1. vyd. Praha : Linde, 2008, str. 182.*

platí, že zakladatelé od smlouvy odstoupili (nevyvratitelná domněnka). Totéž platí pro případ založení společnosti jediným zakladatelem a založení družstva.²⁰

1.3 Zakladatelské právní jednání

Z důvodové zprávy k NOZ vyplývá, že zakladatelským právním jednáním může být buď smlouva, nebo zřizovací či zakládací listina. Zakladatelské právní jednání tak nahrazuje zakladatelský dokument. Pojem zakladatelský dokument není nadále používán proto, že značí listinu nebo doklad o úkonu, nikoliv úkon samotný, přičemž smlouva nebo jiné zakladatelské jednání nejsou dokumentem, neboť dokument je jen dokladem, že se taková jednání udála²¹.

Podrobnosti o zakladatelském právním jednání jsou dále stanoveny v ustanovení § 123 odst. 2 NOZ, který předepisuje písemnou formu pro zakladatelská právní jednání; nepochybně platí písemná forma i pro ostatní formy ustavení právnických osob, těžko si lze totiž představit, že by např. rozhodnutí orgánu veřejné moci o tom, že zakládá právnickou osobu, mohlo být učiněno ústně či konkludentně.

NOZ v ustanovení § 123 odst. 1 dále ukládá, jaké obligatorní náležitosti zakladatelské právní jednání musí určit. Jsou jimi základní obecně uznávané pojmové znaky právnické osoby²², tj. „alespoň název, sídlo právnické osoby, předmět činnosti, jaký má právnická osoba statutární orgán a jak se vytváří, nestanoví-li to zákon přímo. Určí též, kdo jsou první členové statutárního orgánu“. Z významu pojmu „alespoň“ je tak zřejmé, že shora uvedené náležitosti se určí každopádně vždy a zakladatelská právní jednání je určit prostě musí, nadto však mohou určit další, fakultativní náležitosti, např. dozorčí radu a způsob jejího ustavení.

Žádný rozdíl nenastal také v předepsaném písemném požadavku právních jednání souvisejících s ustavením právnických osob. Od 1. ledna 2014 se můžeme setkat s požadavkem písemných právních jednání při ustavení právnické osoby jak v NOZ, přičemž ta se použijí při založení některé z forem fundací, tak také v ZOK pro účely založení obchodní korporace.

Některá ustanovení NOZ se ovšem na založení obchodních korporací nepoužijí vůbec, a to ustanovení o formě zakladatelských právních jednání, jelikož ZOK obsahuje

---

²⁰ Důvodová zpráva k ZOK, s.16

²¹ citována část důvodové zprávy k občanskému zákoníku (2012), která je k dispozici na www.psp.cz.

²² naproti tomu rakouská právní teorie považuje pro právnické osoby vystižnější jiné znaky. Jsou to zejména: způsobilost samostatně sledovat a zastupovat určité zájmy; existence orgánů, jimiž právnická osoba jedná; princip oddělení odpovědnosti za závazky právnické osoby od odpovědnosti jejich zakladatelů, zřizovatelů (tzv. Trennungsprinzip) Bartha H. Zivilrecht, Grundriss und einfuhrung in das rechtsdenken. Teil 1. Vídeň: Facultas Verlags und Buchhandels AG, 2004, str. 224

odchylnou úpravu a to v § 6 odst. 1 podle něhož „*právní jednání týkající se založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodní korporace vyžadují písemnou formu s úředně ověřenými podpisy*“²³; nedostatek této formy postihuje neplatnost takových právních jednání s tím, že soud k neplatnosti přihlédne i bez návrhu.

Ustanovení § 8 ZOK je doplněno ještě o dodatek, kterým je vyjádřena potřeba jakýmsi způsobem zpřísnit a více zformalizovat postup při ustavení právnických osob, když pro některé formy právnických osob určil formu notářského zápisu pro úkony vztahující se jak k jejich založení, tak ke změnám obsahu zakladatelských právních jednání. Pro společenskou smlouvu kapitálové společnosti se od 1. ledna 2014 pro jejich založení vyžaduje forma tzv. veřejné listiny, přičemž požadavek stejné formy platí i pro společnosti, které založil jediný zakladatel²⁴. Co je veřejná listina, stanoví NOZ, v ustanovení § 567 s tím, že to je „*listina vydaná orgánem veřejné moci v mezích jeho pravomocí nebo listina, kterou za veřejnou listinu prohlásí zákon*“²⁵. Takovou listinu bude zpravidla notářský zápis, stejně jako je tomu podle úpravy účinné do 31. prosince 2013.

1.4 Právní jednání

Ke shora uvedenému je třeba se krátce zmínit o rozdílu mezi právním úkonem a právním jednáním. Do 31. prosince 2013 totiž pracujeme v soukromém právu pouze s pojmem „*právní úkon*“, který je v ustanovení § 34 ObčZ, definován jako „*projev vůle směřující zejména ke vzniku, změně nebo zániku těch práv nebo povinností, které právní předpisy s takovým projevem spojují*“. Právní úprava v NOZ, se v ustanovení § 545 vrací k původnímu označení „*právní jednání*“²⁶ a nedefinuje jej s tím, že pouze stanoví, že „*právní jednání vyvolává právní následky, které jsou v něm vyjádřeny, jakož i právní následky plynoucí ze zákona, dobrých mravů, zvyklostí a zavedené praxe stran*“. Jak uvádí Eliáš a kol. (2009), „*opouští se dosavadní pojetí právního úkonu jako pojmového reliktu totalitního práva a vrací se k tradičnímu českému pojmu právní jednání*“; uvedený autor také rozlišuje jazykový výklad obou těchto pojmů, tedy „*právně jednat*“ na jedné straně, což je i pro laiky

---

²³ Pro srovnání ustanovení § 63 ObchZ. „*právní úkony týkající se založení ... společnosti*“

²⁴ viz ustanovení § 8 odst. 1, odst. 2 ZOK, podle něhož „*obchodní korporace se zakládá společenskou smlouvou. Společenská smlouva, kterou se zakládá kapitálová společnost, vyžaduje formu veřejné listiny ... Pripouští-li právní předpis, aby společnost založil jediný zakladatel, zakládá se zakladatelskou listinou pořízenou ve formě veřejné listiny*“.

²⁵ podle ustanovení § 776 odst. 2 ZOK (2012) se „*pro potřeby tohoto zákona veřejnou listinou rozumí notářský zápis*“.

²⁶ viz např. ustanovení § 859 ABGB.

jazykově srozumitelnější a pochopitelnější, oproti pojmu „činit právní úkon“²⁷. S ohledem na to, že s účinností NOZ, dochází zároveň ke zrušení ObchZ, který se v části třetí, upravující obchodních závazkových vztahů, dotkl také některých záležitostí týkajících se právní úkonů, je nepochybné, že část NOZ, která obsahuje tematiku právních jednání, se vztahuje i na jednání, která jsou učiněna v rámci vztahů obchodního práva.

Pokud jde o právní jednání obecně, prvním předpokladem pro to, aby bylo platné, je skutečnost, že právně jedná fyzická osoba, která má právní osobnost, přičemž tu má od svého narození až do své smrti, anebo že právně jedná právnická osoba, která má právní osobnost od svého vzniku až do svého zániku. Právní osobnost osoby tak nahradila dosavadní způsobilost mít práva a povinnosti.

---

²⁷ viz Eliáš, K. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství Aleš Čeněk, 2009, str. 301 – 302.

2 Právní režim zakladatelských právních jednání při ustavení jednotlivých typů právnických osob

2.1 Obchodní společnosti a družstva

2.1.1 Osobní obchodní společnosti

Mezi typické osobní společnosti řadíme veřejnou obchodní společnost a komanditní společnost. Pelikánová a kol. (2006) uvádí, že osobní společnosti „staví na individuálních osobnostech společníků, na jejich odborných znalostech, manažerských schopnostech, charakterových vlastnostech apod. a rovněž na vzájemné důvěře společníků, založené zpravidla na dobré vzájemné znalosti uvedených vlastností“²⁸. Oproti kapitálovým společnostem nelze tedy osobní účast jednoho společníka převést na třetí osobu, aniž by k tomu dal svůj souhlas, charakteristickým rysem také je, že společníci ručí za závazky společnosti celým svým majetkem, a jejich osobní podíl na obchodním vedení společnosti²⁹. ZOK v ustanovení § 2 odst. 1 jasně stanoví, že „osobní společnost může být založena pouze za podnikatelským účelem nebo za účelem správy vlastního majetku“.

2.1.1.1 Veřejná obchodní společnost

ObchZ ji v ustanovení 76 odst. 1 charakterizuje jako „společnost, ve které alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem“. Soudní judikatura týkající se veřejné obchodní společnosti dospěla k závěru, že „základním pojmovým znakem veřejné obchodní společnosti je účast nejméně dvou osob, a to buď osob fyzických, nebo právnických a tento stav musí být zachován po celou dobu její existence, přičemž změny v počtu a osobách společníků jsou zásadně možné pouze za předpokladu, že společnost je vždy, v každé fázi její existence, tvořena nejméně dvěma osobami“³⁰.

Z dikce výše citovaného ustanovení tak vyplývá, že jak sám zákon, tak povaha veřejné obchodní společnosti vylučují, aby veřejná obchodní společnost měla pouze jediného

---

²⁸ viz Pelikánová, I.; Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl.* 1. vyd. Praha : ASPI, 2006, str. 48.

²⁹ srov. např. ustanovení § 81 odst. 1 obchodního zákoníku (1991), podle něhož „k obchodnímu vedení společnosti je oprávněn každý společník ...“, či ustanovení § 85 odst. 1 aliny první téhož, podle něhož „statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou všichni společníci“, anebo ustanovení § 106 odst. 1 ZOK (2012), které stanoví, že „statutárním orgánem společnosti jsou všichni společníci ...“.

³⁰ viz Právní rozhledy č. 12/1995. Praha : C.H. Beck, 1995, str. 501.

společníka. Je tak nepochybné, že zakladatelským právním dokumentem nebude nic jiného, než pouze společenská smlouva. Tu mezi sebou uzavřou osoby, které mají zájem na tom založit veřejnou obchodní společnost, a mohou to být jak osoby fyzické, tak osoby právnické, není vyloučeno, aby jedna ze zakládajících osob byla fyzická a druhá právnická. Omezeny jsou fyzické osoby pouze podmínkami danými v ustanovení § 76 odst. 2 ObchZ, a to tak, že musí splňovat všeobecné podmínky provozování živnosti podle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání ve znění pozdějších předpisů (v textu dále pouze „ŽivZ“), a nesmí u ní být dána překážka provozování živnosti stanovená tímto zákonem³¹; předmět podnikání veřejné obchodní společnosti nehraje v tomto omezení roli a vztahuje se tedy jak podnikání v tzv. volné živnosti, tedy výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 ŽivZ, tak podnikání ve specializovaných oborech podnikání (řemeslných či koncesovaných).

Veřejná obchodní společnost je svým charakterem společností osobní. Proto její společníci za závazky společnosti ručí celým svým majetkem, a to i majetkem, který náleží do režimu společného jmění manželů, s výjimkou případů, kdy manželé mezi sebou uzavřeli smlouvu o zúžení společného jmění manželů ve smyslu ustanovení § 143a ve spojení s ustanovením § 148 odst. 2 ObčZ.

Společenská smlouva o založení společnosti s ručením omezeným nemusí mít formu notářského zápisu, jako je tomu např. u akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, vyžaduje se však, aby ji všichni společníci podepsali a aby jejich podpisy na ní byly úředně ověřeny.

Stejnopis společenské smlouvy se předkládá obchodnímu rejstříku příslušného soudu spolu s návrhem na zápis založené veřejné obchodní společnosti do obchodního rejstříku;

---

³¹ podle ustanovení § 6 odst. 1, odst. 2 živnostenského zákona „všeobecnými podmínkami provozování živnosti fyzickými osobami jsou: dosažení věku 18 let, způsobilost k právním úkonům a bezúhonnost, přičemž za bezúhonnou se nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchaný v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena“. Překážky provozování živnosti živnostenský zákon stanoví v ustanovení § 8 odst. 1, odst. 2 takto: „Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, na jejíž majetek byl prohlášen konkurz, ode dne prodeje podniku jedinou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty v době běhu lhůty podle zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), a ode dne nabytí právní moci rozhodnutí, kterým soud ukončil provozování podniku nebo ode dne určeného v tomto rozhodnutí jako den ukončení provozu podniku. Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Živnost dále nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zrušení konkursu proto, že majetek dlužníka je zcela nepostačující pro uspokojení věřitelů. Byl-li konkurs zrušen z jiného důvodu, překážka provozování živnosti uvedená v odstavci 1 odpadá právní mocí rozhodnutí o zrušení konkursu. Živnostenský úřad může prominout překážku uvedenou ve větě první nebo druhé, jestliže dlužník prokáže, že u něho jsou splněny předpoklady pro řádné plnění povinností při podnikání a pro řádné plnění finančních závazků“.

právní mocí usnesení soudu, jímž soud rozhoduje o zápisu společnosti do obchodního rejstříku, veřejná obchodní společnost vznikne a nabude právní subjektivity.

Společenskou smlouvu o založení veřejné obchodní společnosti lze v průběhu trvání společnosti samozřejmě měnit, např. lze změnit sídlo nebo předmět podnikání, a to na základě rozhodnutí společníků o její změně. Pokud jde o osoby společníků, je režim převodu jejich účasti ve společnosti odlišný např. od režimu převodu obchodních podílů ve společnosti s ručením omezeným. Samozřejmě nelze zakázat, při respektu k některým ze základních zásad soukromého práva, zejména k zásadě autonomie vůle a smluvní volnosti, aby některý ze společníků ve společnosti proti své vůli zůstal, nebo aby byl zcela zakázán přístup další osoby, která má zájem podílet se na chodu veřejné obchodní společnosti z pozice společníka. Není tedy vyloučeno, aby v průběhu trvání veřejné obchodní společnosti došlo právě i ke změnám v osobách společníků, může se tak však stát pouze za předpokladu, že bude změněna i společenská smlouva společnosti³². Nicméně opět, vzhledem k tomu, že hovoříme o veřejné obchodní společnosti, musí i po změně její společenské smlouvy, zůstat alespoň dva společníci.

Se shora uvedenou problematikou souvisí i poměrně přísná, ale logická právní úprava týkající se zrušení a likvidace veřejné obchodní společnosti, pokud dojde k poklesu počtu společníků na jednoho. Zákon předpokládá několik právních skutečností, na základě kterých k takovému poklesu dojde. Prvním z nich je samozřejmě smrt, což je právní skutečnost, kterou nedokážeme ovlivnit. Jestliže společenská smlouva společnosti vylučuje dědění podílu (účasti) společníka ve společnosti a jeden ze dvou společníků zemře, není co řešit a společnost se ex lege zrušuje a následně proběhne její likvidace; ke stejnému důsledku dojde také v případě, že je dědění podílu společníka společenskou smlouvou také vyloučeno a zemře jeden ze tří společníků³³.

Společenská smlouva však může dědění podílů svých společníků připustit, resp. samozřejmě je to věc samotných společníků, zda něco takového ve společenské smlouvě připustí. V případě, že zemře jeden ze společníků, podíl ve společnosti zdědí jeho právní nástupce (tzn. dědictví neodmítne) a ve společnosti zbudou minimálně dva společníci, společnost se nezruší a může pokračovat dále.

Obdobné situace mohou nastat také v případě, kdy je jedním ze společníků právnická osoba, která zanikne bez likvidace s právním nástupcem; jestliže společenská smlouva

---

³² viz ustanovení § 83 obchodního zákoníku (1991).

³³ viz ustanovení § 88 odst. 1 písm. c) obchodního zákoníku (1991).

připouští přechod podílu na právního nástupce a ve společnosti zbudou alespoň dva další společníci, společnost se nezruší a může pokračovat dále, v opačném případě se ex lege zrušuje a proběhne její likvidace³⁴. Zbývající společníci se však mezi sebou dohodnout o změně společenské smlouvy, na základě které společnost trvá i nadále bez společníka, jehož se zánik (i smrt a případně jiné důvody uvedené v ustanovení § 88 odst. 1 ObchZ týká; dohodu o změně společenské smlouvy však musí uzavřít do tří měsíců od zrušení společnosti (tedy od okamžiku vzniku důvodu pro její zrušení), jinak toto jejich právo zaniká.

Vzhledem ke shora uvedenému je zřejmé, že společenská smlouva veřejné obchodní společnosti je svou povahou skutečně důležitým dokumentem, na základě kterého dochází během trvání společnosti k různým formám změn, a to i těch týkajících se společníků (na rozdíl od společnosti s ručením omezeným, kdy v některých případech převod obchodního podílu společníka změnu společenské smlouvy nevyžaduje).

Stejnou povahu má veřejná obchodní společnost podle ZOK . Podle ustanovení § 95 odst. 1 tohoto zákona je charakterizována jako „*společnost alespoň dvou osob, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně*“. Opět není vyloučeno, aby jejím společníkem byly fyzické i právnické osoby, oproti předchozí právní úpravě jsou překážky pro společníka stanovené přímo v zákoně, bez odkazu na živnostenský zákon, přičemž zakládá následek pro toho, kdo stanovený zákaz poruší, že se společníkem prostě nestane, i když společnost již vznikne³⁵.

Společenská smlouva je nejen zakladatelským dokumentem, ale také dokumentem, který řeší vzájemné právní vztahy společníků. Stejně jako v předchozí právní úpravě, nemusí mít společenská smlouva formu veřejné listiny (notářského zápisu), je však opět potřeba, aby podpisy společníků na ní byly úředně ověřeny³⁶. V případě, že by na společenské smlouvě veřejné obchodní společnosti podpisy jejích společníků (zakladatelů) ověřeny nebyly, taková smlouva by byla absolutně neplatná a nepovažovala by se za smlouvu, která by byla vznikla; absolutní neplatnost smlouvy vyplývá z dikce ustanovení § 6 odst. 1 za středníkem ZOK , kdy „*soud k této neplatnosti přihlédne i bez návrhu*“. Jestliže se stane, že společníci předloží spolu s návrhem na zápis společnosti do obchodního rejstříku společenskou smlouvu s absencí

---

³⁴ viz ustanovení § 88 odst. 1 písm. d) ObchZ

³⁵ viz ustanovení § 95 odst. 3 ZOK (2012), podle něhož „*společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních třech letech prohlášen konkurz, nebo byl návrh na zahájení insolvenčního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurz zrušen proto, že je jeho majetek zcela nepostačující*“.

³⁶ viz ustanovení § 6 odst. 1 ZOK (2012).

svých úředně ověřených podpisů, soud (příp. jiný orgán, který bude od 1.1.2014 o zápisu do obchodního rejstříku rozhodovat) takovou společnost do obchodního rejstříku nezapíše.

Společenskou smlouvu lze, stejně jako v předchozí právní úpravě, měnit, opět však dohodou všech společníků. Stejně jako předchozí právní úprava, zrušuje se veřejná obchodní společnost také z taxativně vyjmenovaných důvodů v ustanovení § 113 ZOK a také např. tehdy, pokud jeden ze společníků zemře nebo jeden ze společníků zanikne. V případě, že společenská smlouva nevyklučuje dědění podílu nebo jeho přechod na právního nástupce, nezrušuje se a pokračuje dále. Obecně však platí, že se zrušuje a proběhne její likvidace, tomu mohou zabránit zbývající společníci tím, že se změnou společenské smlouvy dohodnou, že společnost trvá i nadále bez společníka, jehož se smrt nebo zánik týká, a to ještě před tím, než likvidátor předloží konečnou zprávu o průběhu likvidace.

2.1.1.2 Komanditní společnost

Komanditní společnost je společností, která v sobě zahrnuje prvky čistě osobní společnosti, tj. veřejné obchodní společnosti a prvky kapitálové společnosti, tj. společnosti s ručením omezeným, proto je v tomto směru označována spíše jako společnost smíšená, nikoliv čistě osobní³⁷. Komanditní společnost jako formu právnické osoby zná jak ObchZ, tak ZOK .

Komanditní společnost je podle právní úpravy účinné do 31. prosince 2013 definována jako „společnost, v níž jeden nebo více společníků ručí za závazky společnosti do výše svého nesplaceného vkladu zapsaného v obchodním rejstříku (komanditisté) a jeden nebo více společníků celým svým majetkem (komplementáři)“³⁸. Její definice v právní úpravě účinné od 1. ledna 2014 je sice formálně odlišná, přesto však obsah je totožný, a zní: „Komanditní společnost je společnost, v níž alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (dále jen komanditista) a alespoň jeden společník neomezeně (dále jen komplementář)“³⁹.

Obě právní úpravy požadují, aby komanditní společnost byla založena společenskou smlouvou, neboť z hlediska požadavku na alespoň dva společníky ve společnosti, z nichž

---

³⁷ srov. např. Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 322.

³⁸ viz ustanovení § 93 odst. 1 ObchZ

³⁹ viz ustanovení § 118 odst. 1 ZOK (. Soudní praxe dospěla k závěru, že „komanditista a komplementář nemůže být v jedné komanditní společnosti jedna a táž osoba. Jedna a tatáž fyzická osoba nemůže být dvěma společníky v jedné komanditní společnosti“ – viz usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.6.1999, sp. zn. 7Cmo 629/98, Soudní rozhledy č. 6/2000. Praha : C.H. Beck, str. 172. Na základě uvedeného judikátu můžeme dovodit, že tento zákaz se týká i právnické osoby.

jeden je komandista a jeden komplementář, je založení společnosti zakladatelskou listinou v podstatě vyloučeno.

Skutečnost, že komanditní společnost v sobě zahrnuje prvky veřejné obchodní společnosti a prvky společnosti s ručením omezeným, na povahu společenské smlouvy nemá v podstatě vliv. Odlišný je však režim postavení společníků společnosti, neboť jeden z nich je vždy komanditista, tedy obdobou společníka ve společnosti s ručením omezeným, a jeden z nich je vždy komplementářem, tedy obdobou společníka ve veřejné obchodní společnosti. Obecně se však na komanditní společnost použijí ustanovení o veřejné obchodní společnosti, neboť osobní stránka společnosti je rozhodující, nicméně na postavení komanditistů se použijí ustanovení o společnosti s ručením omezeným; tak to stanoví ObchZ, v ustanovení § 93 odst. 4, ZOK však takové rozlišení neužívá a přímo uvádí, že „... na komanditní společnost se použijí přiměřeně ustanovení o veřejné obchodní společnosti“ a pro účely převodu obchodních podílů komandistů „se použijí ustanovení o společnosti s ručením omezeným přiměřeně“⁴⁰. Není tedy vyloučeno, aby komanditista svůj obchodní podíl ve společnosti převedl buď na třetí osobu, nebo na jiného komanditistu.

Společenská smlouva komanditní společnosti nemusí mít formu notářského zápisu, resp. veřejné listiny, podpisy společníků na ní, však musí být úředně ověřeny.

2.1.2 Kapitálové obchodní společnosti

2.1.2.1 Akciová společnost

Akciová společnost je jak podle ZOK (2012), tak podle úpravy ObchZ, považována za čistě kapitálovou společnost a je charakterizována jako „společnost, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií“⁴¹.

Pro založení akciové společnosti do prosince 2013 platí, že ji může založit jeden zakladatel, který pořizuje zakladatelskou listinu, nebo více zakladatelů, kteří mezi sebou uzavřou zakladatelskou smlouvu. Tyto zakladatelské dokumenty slouží – nadto, že realizují záměr založit akciovou společností – jako určitý předstupeň faktického založení akciové

---

⁴⁰ viz ustanovení § 119, resp. ustanovení § 123 ZOK (2012).

⁴¹ srov. ustanovení § 1 odst. 2 ZOK (2012) a srov. Dědič, J.; Štenglová, I.; Kříž, R.; Čech, P. *Akciové společnosti*. 7. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012, str. 3; Pelikánová a kol. (2006) v této souvislosti zdůrazňuje „kapitálovou účast společníka, pevně stanovený základní kapitál, který je číselně v penězích vyjádřeným souhrnem peněžních i nepeněžních vkladů všech společníků do společnosti, k nimž se zavazují při jejím zakládání, účast společníka je převoditelná na třetí osobu, společníci neruší za závazky společnosti, obchodní vedení je svěřeno zpravidla statutárnímu orgánu společnosti“ – viz Pelikánová, I.; Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2006, str. 48.

společnosti, tj. prostřednictvím nich se zabezpečuje vytvoření základního kapitálu. Poté, co je zakladatelský dokument akciové společnosti sepsán, a není rozhodující, zda jedinou osobou nebo více osobami, zakladatelé mají možnost použít dva způsoby jejího faktického založení, a to založení buď na základě veřejné nabídky akcií (tzv. sukcesivní způsob), anebo tzv. jednorázovým založením (jinak též simultánní způsob)⁴².

Založení na základě veřejné nabídky akcií spočívá v tom, že zakladatelé upíší určitou jmenovitou hodnotu jimi vložených akcií a učiní veřejnou nabídku, aby zajistili dostatečný základní kapitál založené akciové společnosti; až dosáhnou určité hodnoty akcií na základě zveřejnění, koná se ustavující valná hromada společnosti, která teprve rozhoduje o založení akciové společnosti a také o schválení jejích stanov. Obvyklejším způsobem založení akciové společnosti je však její založení bez veřejné nabídky akcií, tzn. že zakladatelé mají dostatečný počet akcií, aby splnili minimální výši základního kapitálu společnosti. V takovém případě se ani nemusí konat ustavující valná hromada.

Režim založení akciové společnosti dle ObchZ je tedy rozdílný právě podle toho, zda se zakládá s veřejnou nabídkou akcií, nebo bez ní. V prvním případě je třeba, jak je řečeno výše, aby se konala ustavující valná hromada, která v podstatě posvětil původní záměr zakladatelů akciovou společností založit; bez ustavující valné hromady a jejím rozhodnutím, že se společnost zakládá, by společnost – ač již existuje zakladatelský dokument – založena vůbec nebyla. Jednodušší situace je samozřejmě u založení společnosti bez veřejné nabídky, kdy *„je akciová společnost založena již uzavřením zakladatelské listiny nebo podepsáním zakladatelské listiny, nicméně je potřeba, aby zakladatelé do zakladatelského dokumentu včlenili i rozhodnutí o založení společnosti ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 ObchZ, tj. rozhodli o založení akciové společnosti a schválili stanovy“*⁴³.

Podle Štenglové a kol. (2010) *„stanovy doplňují zakladatelský dokument společnosti v tom směru, že stanoví práva a povinnosti akcionářů a postupy při jejich uplatňování a lze je považovat za smlouvu svého druhu“*⁴⁴. Každopádně platí, že zakladatelský dokument a stanovy existují po celou dobu trvání společnosti vedle sebe. O změně stanov rozhoduje ve smyslu ustanovení § 187 odst. 1 písm. a) ObchZ primárně valná hromada jako nejvyšší orgán

---

⁴² viz ustanovení § 164 a násl., resp. § 172 obchodního zákoníku (1991) a Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 522.

⁴³ srov. např. Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 536.

⁴⁴ viz Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 538; někteří další autoři se k povaze stanov jako smlouvy určitého druhu vyjadřují obdobně, např.

společnosti. Jelikož sukcesivní zakládání akciové společnosti není v České republice obvyklé, mimo jiných důvodů, také proto, že jde o poměrně složitý postup, nový ZOK již nepočítá s tímto založením a.s.

Ohledně zakladatelského právního jednání ZOK v ustanovení § 250 prostě uvádí, že „*k založení společnosti se vyžaduje přijetí stanov*“. Stanovy akciové společnosti dle nového ZOK již plní mimo organizační funkce také funkci zřizovací, o tom bude pojednáno později.

2.1.2.2 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným sice patří spíše ke kapitálovým společnostem, avšak jako o čisté kapitálové společnosti se o ní v teorii nehovoří⁴⁵, a to zejména vzhledem k tomu, že v některých ohledech vykazuje znaky osobních společností, např. v právu společníků rozhodovat i mimo valnou hromadu podle ustanovení § 130 ObchZ, v určité omezené odpovědnosti společníků za závazky společnosti podle § 106 odst. 2 téhož⁴⁶. ZOK však v ustanovení § 1 odst. 2 hovoří jasně, společnost s ručením omezeným za kapitálovou společnost považuje a v ustanovení § 132 odst. 1 ji definuje jako „*společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění*“. ObchZ ji v ustanovení § 105 odst. 1 definuje jako „*společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku*“.

V podstatě můžeme říci, že ustanovení o společnosti s ručením omezeným doznala v ZOK, poměrně dost podstatných změn oproti úpravě v ObchZ, např. není omezen maximální počet společníků, minimální výše vkladu je 1,- Kč oproti alespoň 20.000,- Kč, nově se objevuje pojem „kmenový list“ apod.

Jak bylo řečeno výše, pro to, aby právnická osoba nabyla právní subjektivity či právní osobnosti, se vyžaduje splnění dvou kroků, jednak založení, jednak vznik. To je nejlépe ukázat na příkladu společnosti s ručením omezeným, která je nejčastější právní formou společnosti vyskytující se v České republice.

---

⁴⁵ viz např. Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 357, nebo Pelikánová, I.; Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2006, str. 49.

⁴⁶ zákon hovoří o tom, že „*společníci ručí společně a nerozdílně za závazky společnosti do výše souhrnu nesplacených částí vkladů všech společníků podle stavu zápisu v obchodním rejstříku*“.

U založení společnosti s ručením omezeným rozeznáváme, zda je zakládána jednou či dvěma a více osobami. V souvislosti s tím se totiž liší jak názvy zakladatelských dokumentů, resp. zakladatelských právních jednání, tak jejich forma.

Společnost s ručením omezeným může být založena jednou osobou i více osobami, a to jak osobami fyzickými, tak právnickými. Založení společnosti s ručením omezeným jedinou osobou vyplývá z obecného ustanovení § 11 odst. 1 ZOK, podle něhož „*kapitálovou společnost může založit jediný zakladatel*“. V takovém případě spočívá zakladatelské právní jednání v tom, že zakladatel pořídí zakladatelskou listinu ve formě veřejné listiny (zpravidla to bude listina o založení společnosti s ručením omezeným sepsaná notářem); svou povahou je zakladatelská listina jednostranným právním jednáním, oproti povaze společenské smlouvy, která je logicky vícestranným právním jednáním.

Ovšem v nové úpravě ZOK doznal institut společenské smlouvy zásadní změny, kterou došlo ke spojení tohoto institutu (ve smyslu stávající terminologie) s institutem stanov. ZOK dle **v** ustanovení § 3 odst. 3 stanoví, že „Společenskou smlouvou se podle této hlavy a hlavy IV rozumí i stanovy a zakladatelská listina“. Z toho vyplývá, že tam, kde se dnes běžně používá již poměrně zažitá formulace „neurčuje-li společenská smlouva nebo stanovy jinak“, bude nově používáno střídmější formulace „neurčuje-li společenská smlouva jinak“. „*Kromě stanov je tedy pod pojmem „společenská smlouva“ zahrnuta i zakladatelská listina, což však v zásadě odpovídá i dnešní úpravě, přičemž se jedná o vyjádření možnosti založení s.r.o. dle ZOK také jediným členem, a to s ohledem na ustanovení § 11 a násl. ZOK. ... Společenská smlouva bude tedy od 1. 1. 2014 používána nejen jako zakladatelský dokument, ale navíc bude sloužit jako dokument, který bude obsahovat všechny aktuální údaje, jejichž výčet je uveden v ustanovení § 146 odst. 1 a 2 ZOK.*“,⁴⁷

Zakladatelů, resp. společníků společnosti s ručením omezeným může být více, přičemž s novou právní úpravou byl zrušen jejich maximální počet 50.⁴⁸ Společenská smlouva o založení společnosti více zakladateli musí mít formu veřejné listiny. Společenská smlouva může být měněna dvěma způsoby, a to jednak dohodou všech společníků ve formě veřejné listiny, anebo rozhodnutím valné hromady. Tyto způsoby víceméně kopírují způsoby změny společenské smlouvy v ObchZ, který pro rozhodnutí o určitých záležitostech, konkrétně

---

⁴⁷ Salajka,R., Novoný,P. Společenská smlouva u s.r.o. ve světle zákona o obchodních korporacích. epravo .top články [online][cit.28.06.2013] Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vady-pravnich-jednani-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-83966.html>

⁴⁸ viz ustanovení § 105 odst. 3 ObchZ

stanovených v zákoně nebo ve společenské smlouvě, její změnu svěřoval do rukou rozhodování valné hromady jako nejvyššího orgánu společnosti, nicméně v určitých věcech nevyklučoval prosté rozhodování společníků, které rozhodnutí valné hromady nahrazovalo; důvodem pro takový postup byla zejména finanční a časová náročnost při svolání valné hromady a skutečnost, že rozhodování mimo ni umožňuje operativní, tedy rychlou reakci na vzniklé problémy v rámci společnosti⁴⁹. Rozhodování mimo valnou hromadu nazývá ZOK v ustanovení § 175 jako tzv. rozhodování per rollam.

K přijetí rozhodnutí o obsahu společenské smlouvy a k rozhodnutí, jehož důsledkem se společenská smlouva mění, se vyžaduje souhlas alespoň dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků; dvoutřetinová většina hlasů všech společníků nedoznala žádných změn⁵⁰.

V obou právních úpravách zůstala možnost založit společnost s ručením omezeným jedním zakladatelem; rozhodování o změnách zakladatelské listiny, dle ZOK společenské smlouvy je tak pouze na tomto jediném společníkovi, který zároveň plní působnost nejvyššího orgánu společnosti⁵¹.

V souvislosti s provedením změny společenské smlouvy nová právní úprava klade více důrazu na činnost jednatele společnosti po takové změně, neboť jednatelem ukládá povinnost změnit v souladu s rozhodnutím valné hromady obsah společenské smlouvy, o čemž pořídí veřejnou listinu. Takovou povinnost má jednatel i podle ObchZ, který vyhotovuje nové znění společenské smlouvy a zařizuje další povinnosti spojené s jejím zveřejněním ve sbírce listin.

2.1.3 Družstvo

Právní formu právnických osob, kterou je družstvo, si obecně spojujeme s určitou formou společenství více osob, která nemusí být založena pouze za účelem podnikání, ale také pro to, aby zajišťovala hospodářské nebo sociální potřeby svých členů, laicky označovaných jako družstevníků. Dvojitý účel družstva, tedy jeho založení za účelem podnikání nebo za účelem uspokojování potřeb svých členů nebo třetích osob, přetrvává i v právní úpravě účinné od 1. ledna 2014.

---

⁴⁹ viz ustanovení § 130 obchodního zákoníku (1991) a srov. také Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 414.

⁵⁰ srov. ustanovení 125 odst. 1 písm. d) a § 127 odst. 4 ObchZ s ustanovením § 171 ZOK .

⁵¹ srov. ustanovení § 12 odst. 1 ZOK s ustanovením § 132 ObchZ

Zakladatelským dokumentem družstva jsou tzv. stanovy, které schválí ustavující schůze družstva. Stanovy může měnit pouze členská schůze jako nejvyšší orgán družstva, a to veřejnou listinou⁵².

2.2 Evropské korporace

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie se pro Českou republiku jednak staly závaznými některá nařízení ES usnadňující podnikání právnických osob ve více členských státech Evropské unie, jednak byla povinna uskutečnit určité harmonizační práce, aby sladila své právní prostředí s tím evropským, anebo aby přijala právní předpisy zcela nové. Tak tomu je i v případě tzv. evropských korporací, mezi něž patří evropská společnost, evropská družstevní společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení, což jsou entity, které český právní řád až do okamžiku vstupu do Evropské unie vůbec neznal.

Podstata evropských korporací spočívá v tom, že v rámci Evropské unie (příp. i v rámci Evropského hospodářského prostoru, který zahrnuje Norsko, Lichtenštejnsko a Island) již existují určité právnické osoby, které působí ve více než jednom členském státu. Tyto osoby se mohou integrovat bez toho, aniž by v tom byly jakkoliv blokovány odlišnostmi v právních úpravách korporátního práva národních států. Umožnit hlubší integraci mezi těmito subjekty de facto souvisí s tzv. čtyřmi unijními svobodami, a to volným pohybem zboží, osob, služeb a kapitálu, které vesměs přísluší pouze fyzickým osobám⁵³. Proto bylo třeba v tomto směru předejít jakési diskriminaci osob právnických oproti výhodám fyzických osob a nalézt způsob, jak také jim umožnit činnost na území více členských států na základě volného pohybu zboží, osob, služeb a kapitálu, aniž by musely projít martyriem zrušení s likvidací a zániku a založení a vzniku na území jiného státu, neboť tzv. přemístit své sídlo z jednoho státu do druhého automaticky, tj. přeshraniční fúzí bez likvidace prostě nešlo⁵⁴.

---

⁵² požadavek kvalifikovaného způsobu změny stanov vyplývá z ustanovení § 659 odst. 2 písm. a) ZOK (2012) a také ustanovení § 224 odst. 6 ve spojení s ustanovením § 63 aliny druhé obchodního zákoníku (1991).

⁵³ např. preambule Nařízení Rady ES č. 2157/2001 hovoří o dotvoření vnitřního trhu, odstranění překážek obchodu, přizpůsobení struktur výrobních kapacit rozměrům Společenství, o možnosti, aby stávající korporace spojovaly svůj potenciál prostřednictvím fúzí, o možnostech vytvářet a řídit společnosti evropského rozměru bez překážek vyplývajících z rozdílů a z omezeného územního uplatnění vnitrostátního korporátního práva, a také o možnosti stávajících akciových společností se sídlem a správním ústředím ve Společenství přeměnit se na evropskou společnost, aniž by musela být provedena likvidace, za předpokladu, že má dceřinou společnost v jiném členském státu, než ve kterém má sídlo.

⁵⁴ např. článek 8 odst. 1 Nařízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti, dokonce zakazuje v případě přemístění sídla společnosti zánik společnosti a vznik nového subjektu.

2.2.1 Evropská společnost

Evropská společnost je entitou, s níž se v českém právním řádu můžeme setkat prakticky až od 14. prosince 2004, kdy nabyt jak platnosti, tak účinnosti zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, a jehož přijetí si vyžádal vstup České republiky do Evropské unie dne 1. května 2004. Co se skrývá pod pojmem „evropská společnost“, je vlastně velmi jednoduché; v podstatě jde totiž o akciovou společnost, která se od akciové společnosti upravené v ObchZ, resp. v ZOK. liší jednak povahou zvláštní právní úpravy, která je mohla bychom říci nadnárodní a jako takovou ji lze použít ve všech členských státech Evropské unie, a jednak místní působností akciové společnosti, která je v souladu s požadavkem celounijní působnosti charakterizována jako přeshraniční.

Dvořák (2005)⁵⁵ uvádí, že první myšlenky o jednotné a nadnárodní právní úpravě tzv. evropské akciové společnosti vznikly na kongresu notářů ve Francii v roce 1959 a na popud francouzské vlády se jí v 60. letech 20. století zabývala i Evropská komise. Výsledkem byl návrh, v němž se předpokládal vznik opravdu čisté nadnárodní formy evropské akciové společnosti, zcela oproštěné od akciových práv členských států s tím, že evropská akciová společnost by se řídila zvláštní úpravou v příslušném nařízení bez ohledu na to, kde by bylo její sídlo. Jak už to bývá zvykem při možných zásazích do národních práv členských států, našel se kompromis až v roce 2001, kdy bylo schváleno Nařízení Rady ES č. 2157/2001, o evropské společnosti s účinností od 8. října 2004⁵⁶.

Oficiální označení evropské společnosti zní *Societas Europaea*, zkratkou SE, kterou musí obsahovat obchodní firma každé evropské společnosti (zpravidla na konci). Pokud má evropská společnost sídlo na území České republiky, není považována za zahraniční osobu, neboť její postavení vyplývá z Nařízení, výše citovaného zákona a subsidiárně použitelné úpravy akciových společností v ObchZ.

Pokud jde o založení evropské společnosti, resp. o zakladatelská právní jednání, článek 15 Nařízení stanoví, že „založení se řídí právními předpisy vztahujícími se na akciové společnosti v členském státu, ve kterém se zřizuje sídlo“. Jakmile byly založeny akciové společnosti na území různých členských států Evropské unie, a jakmile vznikly a nabyly právní subjektivity, resp. právní osobnosti, přichází v úvahu založení evropské společnosti, a to několika způsoby. V první řadě s odkazem na článek 2 odst. 1 Nařízení může být evropská

---

⁵⁵ viz Dvořák, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2005, str. 5.

⁵⁶ citované Nařízení platí jak v členských státech Evropské unie, tak i v některých nečlenských státech, a to v Norsku, Lichtenštejnsku a na Islandu.

společnost založena prostřednictvím fúze v případě, že nejméně dvě akciové společnosti, které se rozhodnou integrovat a jsou založené podle práva členského státu, v němž mají sídlo a správní ústředí, podléhají právním předpisům různých členských států. Fúzovat přitom mohou dvě a více akciových společností nebo alespoň dvě evropské společnosti anebo jedna akciová společnost a jedna evropská společnost.

Druhý případ založení evropské společnosti (podle článku 2 odst. 2 Nařízení) se týká jak akciových společností, tak společností s ručením omezeným, které byly založené podle práva členského státu, kde mají sídlo a správní ústředí; tyto společnosti mohou založit tzv. holdingovou evropskou společnost tehdy, pokud nejméně dvě z nich se řídí právem různých členských států nebo mají alespoň dva roky dceřinou společností řídicí se právem jiného členského státu nebo pobočku nacházející se v jiném členském státu. V praxi to vypadá tak, že nejméně dvě akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným (příčemž není vyloučena ani kombinace obou těchto forem), které Nařízení označuje jako „iniciátory“ („promoteurs“), mezi sebou uzavřou smlouvu, jejímž předmětem bude závazek akcionářů společností, že poskytnou své akcie, které budou vkladem do nově zakládané evropské společnosti, a naproti tomu jim tyto akcie budou vyměněny za akcie emitované touto novou společností. Akcionáři stávajících společností se tak stanou akcionáři evropské společnosti, která na základě jejich vkladů bude vlastnit akcie stávajících zakladatelských společností. Z popsaného postupu také můžeme dovodit, že iniciátory jsou sice stávající společnosti, ale nepochybný význam mají jejich akcionáři nebo společníci, neboť jsou to právě oni, kteří vystupují jako opravdoví zakladatelé evropské společnosti; nadto musíme brát v úvahu fakt, že o tom, zda společnosti budou iniciovat založení evropské společnosti, rozhodují jejich valné hromady, tedy opět akcionáři nebo společníci.

Konečně třetí způsob, na který odkazuje článek 2 odst. 3 Nařízení, je založení tzv. dceřiné společnosti evropské společnosti (tedy společného podniku) upsáním akcií, a to tehdy, pokud se nejméně dvě z nich řídí právem různých členských států, anebo mají alespoň dva roky dceřinou společností nebo pobočku, které se řídí právem jiného členského státu; tento způsob založení se týká nejen běžných obchodních korporací, ale také jiných veřejnoprávních nebo soukromoprávních právnických osob (např. obcí nebo nadací).

Konečně za další způsob založení můžeme považovat také transformaci akciové společnosti, která byla založena podle práva členského státu, v němž má sídlo a ústředí, na evropskou společnost; k přeměně na evropskou společnost může dojít za předpokladu, že

akciová společnost má alespoň dva roky dceřinou společností, která se řídí právem jiného členského státu.

Jednání spojená se založením evropské společnosti (za situace, kdy příslušné projekty jsou schváleny valnými hromadami zúčastněných právnických osob) vyústí v přijetí stanov evropské společnosti; podle článku 6 Nařízení se „výrazem *stanovy SE rozumí zakladatelská smlouva nebo listina a stanovy SE, jsou-li předmětem zvláštního dokumentu*“. Primárně se evropská společnost řídí Nařízením, jehož články mají kogentní charakter a nelze se od nich odchýlit, sekundárně pak svými stanovami, pouze pokud je to Nařízením výslovně stanoveno⁵⁷.

Pokud jde o další krok vedoucí k samotnému vzniku evropské společnosti v jedné ze shora vyjmenovaných podob, a to získání právní subjektivity, nelze předpokládat, že orgány státní správy nebo samosprávy (podle toho, jaký úřad se zápisem do příslušného rejstříku v tom kterém státu zabývá) budou obeznámeny s právním řádem státu, v němž má stávající subjekt své sídlo a ústředí. K překonání této překážky slouží článek 8 odst. 8 Nařízení, podle něhož „*soud, notář nebo jiný příslušný úřad vystaví osvědčení potvrzující splnění všech úkonů a formalit, které musejí být provedeny před přemístěním*“. Na základě tohoto osvědčení, návrhu na zápis a připojenými příslušnými listinami (např. projekt založení, notářské zápisy osvědčující jeho schválení valnými hromadami všech zakladatelských společností apod.) pak příslušný úřad v jiném členském státu provede zápis evropské společnosti, a to zpravidla do určitého typu veřejného rejstříku.

Tento druh evropské korporace je v České republice nejpobulárnějším, dosud bylo do obchodního rejstříku zapsáno celkem 1.269 evropských společností, nejvíce v obvodu Městského soudu v Praze⁵⁸.

2.2.2 Evropská družstevní společnost

Nejmladší z nadnárodních entit je evropská družstevní společnost, označovaná někdy jako evropské družstvo, jinak také SCE (z lat. Societas Cooperativa Europaea) Základní právní úprava je obsažená v Nařízení rady ES č. 1435/2003 o stanovách evropského družstva ze dne

---

⁵⁷ viz článek 9 odst. 1 Nařízení. Dvořák (2005) upozorňuje na evidentní rozdíl oproti české právní úpravě, kdy „*stanovy se od Nařízení mohou odchýlit pouze tehdy, pokud to Nařízení výslovně dovoluje, naproti tomu podle české právní úpravy platí, že stanovy vždy mohou obsahovat vlastní úpravu odchýlnou od zákona, nestanoví-li ten něco jiného*“ – viz Dvořák, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2005, str. 9.

⁵⁸ zjištěno z internetových stránek Ministerstva spravedlnosti ČR, www.justice.cz, stav ke dni 4.6.2013; pro srovnání dosud bylo do obchodního rejstříku zapsáno pouze šest evropských hospodářských zájmových sdružení.

22. července 2003, které je v důsledku své právní povahy přímo závazné na území všech členských států. Jednotlivé národní úpravy mají pouze doplňující charakter. Dále k jeho provedení vydaná Směrnice ES č. 2003/72 z téhož dne. Úprava úzce navazuje na národní družstevní právo členských států Evropské unie, ale současně podléhá národnímu družstevnímu právu subsidiárně v rozsahu, v jakém nařízení nestanoví jinak.

Národní právní úpravu představuje zákon č. 307/2006 Sb. o evropské družstevní společnosti, který vychází z požadavek na harmonizaci našeho právního řádu s právem EU. Konstrukce právní úpravy kopíruje v celé řadě otázek evropskou společnost, což přibližuje vnímání SCE ke klasické obchodní společnosti.

Účel evropské družstevní společnosti je Nařízením i zákonem vymezen jako „*uspokojování potřeb jejích členů nebo rozvoj jejích hospodářských nebo sociálních činností v souladu s určitými zásadami*“, z nichž můžeme jmenovat např. vzájemný prospěch jejích členů tak, aby každý z nich měl užitek z její činnosti přiměřený k míře své účasti, členové by měli být také zákazníci nebo zaměstnanci, její kontrolu by měli vykonávat rovným dílem, neměly by být vytvářeny žádné překážky členství apod.

Založit ji podle článku 2 Nařízení může alespoň pět fyzických osob s bydlištěm alespoň ve dvou členských státech, anebo obchodní společnosti či jiné veřejnoprávní nebo soukromoprávní právnické osoby (např. obce, nadace apod.), které byly založeny podle práva členského státu a které se řídí právem alespoň dvou různých členských států, anebo kombinací obou těchto možností (takže iniciátory založení budou např. tři fyzické osoby a tři družstva). V úvahu připadá také fúze družstev, která byla založena podle práva členského státu a která mají sídlo i správní ústředí v Evropské unie, a tato družstva se řídí rozdílnými národními předpisy, anebo přeměna družstva založeného stejným způsobem, pokud má po dobu alespoň dvou let provozovnu nebo dceřinou společnost, která se řídí právem jiného členského státu.

Zakladatelská smlouva nebo zakladatelská listina je výsledkem iniciativy zakládajících osob, v Nařízení se jinak také nazývá stanovy. Stanovy, podle článku 5 odst. 2 Nařízení, vypracují zakládající členové v souladu s předpisy národního práva státu, v němž má společnost sídlo, a to v písemné formě; stanovy musí obsahovat podpisy zakládajících členů. Obligatorní, demonstrativně vyjmenované náležitosti stanov vymezuje článek 5 odst. 4 Nařízení; podle něho stanovy obsahují alespoň firmu, jejímž dodatkem je obligatorní označení „SCE“, předmět činnosti, adresu sídla, práva a povinnosti členů apod.

Nespornou výhodou tohoto subjektu je faktický volný obchod v rámci členských států Evropské unie; jejich význam spočívá v rozvoji přeshraniční spolupráce mezi regiony členských států. Postavení evropské družstevní společnosti na území České republiky je rovnocenné s dalšími družstvy založenými podle ObchZ, může tedy vykonávat veškeré aktivity, které český právní řád dovoluje jakémukoliv družstvu, za stejných podmínek jako družstvům podle českého práva založeným. Oba druhy tedy nejsou vůči sobě ničím zvýhodněny.

Určité novum pro český právní řád znamená pouze úprava systému orgánů družstevní společnosti, která je podle shora uvedeného nařízení a zákona monistická, což je úprava, již právní úprava do prosince 2013 vůbec nezná a od ledna 2014 v souvislosti s nabytím účinnosti ZOK ji zná pouze u akciových společností. To však nemění nic na tom, že pokud Nařízení má být systém orgánů monistický, je třeba jej přímo aplikovat a nikoliv použít odlišnou úpravu v ObchZ.

Podle důvodové zprávy Vlády České republiky měly být sociální dopady této úpravy pozitivní, očekávalo se zvýšení daňových výnosů státu a rozšíření nabídky pracovních míst na trhu práce, a to také pro sociálně handicapované jedince⁵⁹. Z obchodního rejstříku však vyplývá, že do této doby nebyla zapsána ani jedna společnost tohoto typu⁶⁰.

2.2.3 Evropské hospodářské zájmové sdružení

Evropské hospodářské zájmové sdružení (v textu dále případně jen „EHZS“, příp. „sdružení“) a jeho právní úprava v zákonu č. 360/2004 Sb. navazuje na právní úpravu stanovenou v nařízení Rady (EHS) č. 2137/85 ze dne 25. července 1985. Účelem zvláštní úpravy této entity je *„vytvoření vhodného právního instrumentu, který by na úrovni Evropské unie umožnil, aby účastníci hospodářských kooperačních vztahů z různých států nemuseli pro své aktivity zakládat společnosti podle národního práva jednotlivých členských států, v nichž jsou tyto aktivity prováděny, který by podléhal přímo evropskému právu, a který by ulehčoval přizpůsobení činnosti členů hospodářským potřebám Společenství“*⁶¹. Také zde platí, že Nařízení je přímo aplikovatelné a předpokládá pouze subsidiární aplikaci zvláštní úpravy zákona č. 360/2004 Sb. v otázkách, které nařízení nebo zakladatelská smlouva neřeší.

---

⁵⁹ viz Důvodová zpráva Vlády České republiky ze dne 29.9.2005, k dispozici na www.psp.cz, tisk 1185.

⁶⁰ viz také poznámka č. 51.

⁶¹ viz obecně preambule citovaného Nařízení a důvodová zpráva Vlády České republiky ze dne 10.11.2003, k dispozici na www.psp.cz, tisk 501/0. Podle důvodové zprávy se sdružení svou povahou nejvíce přibližuje veřejné obchodní společnosti.

Podle právní úpravy je sdružení právnickou osobou, tj. má jak způsobilost k právům a povinnostem, tak má způsobilost k právním úkonům a také procesní způsobilost, resp. právní osobnost. Pokud jde o zakladatelský úkon, resp. zakladatelské právní jednání postačí uzavření smlouvy o sdružení, přičemž podpisy jejích účastníků nemusí být úředně ověřeny tak, jak to vyžaduje ObchZ anebo ZOK k zakladatelskému právnímu jednání ohledně jiných forem právnických osob. Platí však, že se sdružení zapisuje do obchodního rejstříku, resp. do veřejného rejstříku, návrh na zápis podávají všichni jeho členové, tzn. ti, kteří smlouvu o založení sdružení podepsali. Sdružení vzniká dnem zápisu do obchodního, resp. veřejného rejstříku, přičemž datum zápisu a tedy vzniku určuje členský stát, v němž má mít sdružení svoje sídlo.

Pokud jde o právní režim spojený se založením sdružení, je založeno na tzv. smluvní volnosti, a to vzhledem k povaze sdružení jako závazkového vztahu spíše než subjektu práva. Článek 5 Nařízení totiž stanoví pouze nezbytné podstatné části, přičemž zakladatelům dává volnost v tom, že se mohou dohodnout i na jiných než podstatných částech smlouvy a zakladatelská smlouva může obsahovat dokonce i odchylky od dispozitivních ustanovení Nařízení⁶². Zakladatelská smlouva tak může určit např. pravidla o způsobu usnášení členů sdružení (zda musí být přítomni osobně nebo zda mohou hlasovat prostřednictvím přístrojů dálkového přenosu apod.), může určit kontrolní orgán nebo výbor sdružení, také pravidla pro volbu, odvolání a stanovní oprávnění jednatele apod.

V Nařízení ani v zákoně sice není jasně stanoveno, že by zakladatelská smlouva měla mít písemnou formu, na požadavek této formy však můžeme usuzovat z povinnosti zveřejnit ji ve sbírce listin příslušného rejstříku. Legalizace podpisů zakladatelů, jak bylo řečeno výše, nebo dokonce forma notářského zápisu není pro platné založení potřebná.

Pro případ, že by podstatné části zakladatelské smlouvy měly být měněny, vyžaduje Nařízení vždy souhlas všech členů sdružení pouze ke změně sídla, předmětu podnikání a doby trvání sdružení; pokud jde o změnu jiných podstatných částí, vyžaduje se souhlas všech členů pouze tehdy, pokud to přímo zakladatelská smlouva nestanoví něco jiného, např. může stanovit, že pro změnu názvu sdružení se vyžaduje souhlas většiny členů apod.

---

⁶² podle článku 5 Nařízení smlouva o sdružení musí obsahovat alespoň : a) název sdružení s označením právní formy nebo zkratky EHVS, b) sídlo sdružení, c) předmět, pro který bylo založeno, d) jména, obchodní firmu, právní formu, bydliště nebo sídlo a příp. číslo a místo registrace každého člena sdružení, e) dobu trvání sdružení, pokud není neomezená.

S účinností od 1. ledna 2014 dochází pouze ke zrušení části druhé zákona č. 360/2004 Sb., a to v souvislosti se zrušením ObchZ, citovaný zákon tak platí i po tomto datu, sdružení se tedy nestane ani součástí ObčZ, ani součástí ZOK .

2.3 Ostatní formy právnických osob

Pokud jde o ostatní formy právnických osob, je pravdou, že s obchodním právem nesouvisí, nicméně jsou součástí soukromého práva, jehož součástí je i právo obchodní. Proto, zejména s účelem určité komparace se zakladatelským jednáním právnických osob obchodního práva, alespoň krátce o možnosti založení níže uvedených právnických osob, jejichž charakter je spíše veřejně prospěšný, i když i ony mohou vyvíjet podnikatelskou činnost.

ObčZ je charakterizuje jako účelová sdružení majetku⁶³, NOZ již jako fundace a ústavy. Do 31. prosince 2013 je právní úprava veřejně prospěšných právnických osob roztržena do speciálních zákonů, a to do zákona č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech (v textu dále jen „zákon o nadacích“), a do zákona č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech (v textu dále jen „zákon o o.p.s.“). Dnem 1. ledna 2014 jsou oba zákony zrušeny a právní úpravu zmíněných právnických osob obsahuje pouze NOZ.

2.3.1 Nadace a nadační fondy

Jak bylo řečeno výše, je do konce prosince 2013 právní úprava nadací a nadačních fondů upravena ve speciálním zákoně o nadacích. Zmíněný zákon obě formy charakterizuje v ustanovení § 1 odst. 1 jako „*účelová sdružení majetku zřízená a vzniklá ... pro dosahování obecně prospěšných cílů, kterým je zejména rozvoj duchovních hodnot, ochrana lidských práv nebo jiných humanitárních hodnot, ochrana přírodního prostředí, kulturních památek a tradic a rozvoj vědy, vzdělání, tělovýchovy a sportu*“. V NOZ jsou nadace zařazeny mezi tzv. fundace, což jsou „*právnické osoby vytvořené majetkem vyčleněným k určitému účelu a jejich činnost se váže na účel, k němuž byla zřízena*“⁶⁴. Stejně jako jiné právnické osoby, ustavují se fundace zakladatelským právním jednáním, není vyloučeno její založení na základě zákona.

Zakladatelská právní jednání při založení nadace spočívají v tom, že zakladatel nebo zakladatelé sepíší tzv. nadační listinu, což může být buď zakládací listina, kterou pořizuje jedna osoba nebo více osob, anebo pořízení pro případ smrti. Pro nadační listinu se vyžaduje kvalifikovaná forma, tedy forma veřejné listiny, zpravidla bude sepsána formou notářského

---

⁶³ viz ustanovení § 18 odst. 2 písm. b) ObčZ.

⁶⁴ viz ustanovení § 303 občanského zákoníku (2012).

zápisu. Pokud jde o změny nadační listiny, lze ji změnit „*pouze v rozsahu a způsobem, který v ní zakladatel výslovně vyhradil pro sebe nebo některému z orgánů nadace*“, výjimky tvoří případy, kdy se změni okolnosti, které si vyžadují určitou změnu vnitřních poměrů nadace, o změně rozhoduje buď zakladatel, anebo – pokud již není – soud na návrh nadace, překvapivě to tedy bude soud, na základě jehož rozhodnutí dojde ke změně nadační listiny⁶⁵. Každopádně je vždy třeba, aby aktuální znění nadační listiny, tedy i její změny byly zveřejněny ve sbírce listin nadačního rejstříku.

Právní úprava na základě zákona o nadacích zná také nadační listinu, za kterou považuje buď písemnou smlouvu, kterou uzavřeli její zřizovatelé, anebo zakládací listinu, pokud nadaci zřizuje jeden zřizovatel. Pro písemnou smlouvu se vyžaduje úřední ověření podpisů zřizovatelů, pro zakládací listinu forma notářského zápisu. Zákon, stejně jako ustanovení § 477 odst. 2 ObčZ umožňuje zřídit nadaci či nadační fond závětí, tento postup nevyklučuje ani nová právní úprava.

Nadační fond se zakládá zakládací listinou nebo pořízením pro případ smrti, přitom ustanovení § 396 NOZ stanoví, že „*zakladatelské právní jednání obsahuje alespoň*“ např. název a sídlo nadačního fondu, jméno zakladatele a jeho bydliště, vymezení účelu apod.

2.3.2 Ústavy

Jako ústavy jsou do 31. prosince 2013 označovány obecně prospěšné společnosti, které se do této doby řídí ustanoveními zákona o o.p.s. a budou se jimi řídit s odkazem na ustanovení § 3050 NOZ i nadále, i když došlo ke zrušení zákona. Podle tohoto zákona mohou být zakladateli obecně prospěšné společnosti fyzické nebo právnické osoby, není vyloučeno, aby ji založila Česká republika. Všichni zakladatelé podepíšíou tzv. zakládací smlouvu, jejich podpisy na ní musí být úředně ověřeny, v případě, že společnost zakládá pouze jedna osoba, nahrazuje zakládací smlouvu zakládací listina, která musí být vyhotovena ve formě notářského zápisu.

Podle této právní úpravy je obecně prospěšná společnost charakterizována jako společnost, která „*poskytuje veřejnosti obecně prospěšné služby za předem stanovených a pro všechny uživatele stejných podmínek*“⁶⁶. Trochu pejorativní označení „ústav“ – i přes odpor

---

⁶⁵ viz ustanovení § 317 a násl. občanského zákoníku (2012).

⁶⁶ viz ustanovení § 2 odst. 1 písm. b) zákona o o.p.s. Soudní praxe přitom dospěla ke stejnému závěru, jak zní definice podle zákona s tím, že „*obecnost nebo podrobnost jejich úpravy v zakladatelské listině je nutné posuzovat ve vztahu ke konkrétním druhům poskytovaných služeb, přičemž zásadně každému uživateli musí být ze zakládací listiny zřejmé, jaké podmínky musí splnit pro to, aby mu určitý druh služby byl poskytnut*“ – viz např.

k tomu výrazu a snahu ponechat zavedené označení obecně prospěšná společnost ze strany osob zabývajících se obecně prospěšnou činností – dosavadní označení obecně prospěšná společnost v novém občanském zákoníku nahradilo; ústav je definován jako „*právníká osoba ustavená za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky, provozuje činnost, jejíž výsledky jsou každému rovnocenně dostupné za podmínek předem stanovených*“⁶⁷.

Pro založení ústavu se pořídí zakládací listina, ústav však může být založen také pořízením pro případ smrti, což je novum oproti předchozí právní úpravě. Stejně jako u nadačního fondu, zákon stanoví alespoň minimální rozsah zakladatelských právních jednání, např. název ústavu a jeho sídlo, jeho účel, počet členů správní rady apod., přičemž o změnách zakladatelského právního jednání rozhoduje i za trvání zakladatel, nikoliv tedy např. správní rada nebo ředitel⁶⁸.

2.4 Státní podnik

Vzhledem k tomu, že státní podnik je také právnickou osobou, musí být také součástí této práce, i když jeho režim se neřídí ObchZ, ani ZOK, ale speciální právní úpravou v zákoně č. 77/1997 Sb., o státním podniku (dále jen „z. o s.p.“). Podle ustanovení § 3 odst. 2 tohoto zákona se státní podnik zakládá zejména pro splnění určitého účelu, a to „*k uspokojování významných celospolečenských, strategických nebo veřejně prospěšných zájmů*“.

Zakladatelem státního podniku může být vždy pouze stát, tedy Česká republika, funkci zakladatele jejím jménem vykonává konkrétní ministerstvo. Zakladatelským dokumentem státního podniku je tzv. zakládací listina, kterou jménem České republiky vydává příslušné ministerstvo. Ustanovení § 4 odst. 2 zákona o s.p. ji považuje za zakladatelský dokument ve smyslu příslušného ustanovení obchodního zákoníku (1991), takže se na ní takto pohlíží; ta se zároveň přikládá jako přílohu k návrhu na zápis státního podniku do obchodního rejstříku.

Z povahy zakládací listiny státního podniku vyplývá, že měnit ji může opět pouze Česká republika, tedy konkrétní ministerstvo, spolu se souhlasem vlády České republiky.

---

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.2.2003, sp. zn. 32Odo 867/2002, zveřejněný pod R 71/2003 ve Sb. NS, svazek 7 – 8, ročník 2003, str. 573, k dispozici na www.nsoud.cz.

⁶⁷ viz ustanovení § 402 NOZ, přičemž zákon dále také hovoří o tom, že ústav může provozovat tzv. obchodní závod, čímž je myšleno, že vyvíjí podnikatelskou činnost. Překvapivě musí název ústavu obsahovat slova „zapsaný ústav“ (nebo zkráceně „z.ú.“), nikoliv pouze slovo „ústav“.

⁶⁸ viz ustanovení § 405, resp. § 406 NOZ; zákon přitom upřesňuje situaci, kdy není rozhodování zakladatele z různých důvodů (např. z důvodu jeho smrti či zániku) možné, tehdy nabývá jeho práva osoba určená zakladatelským právním jednáním v uvedeném rozsahu, anebo správní rada, jejíž rozhodnutí o změně účelu ústavu nebo o jeho zrušení vyžaduje předchozí souhlas soudu.

3 Zakladatelské právní jednání

Zakladatelským právním jednáním jsou dle Důvodové zprávy k NOZ označovány zakladatelské dokumenty, které jsou potřebné k ustavení a vzniku právnické osoby. Mezi zakladatelská právní jednání řadí NOZ tedy smlouvu, nebo zřizovací či zakládací listinu. Jako společenskou smlouvu označuje ustanovení §3 ZOK i stanovy a zakladatelskou listinu. To je podstatná změna, která nastala při rekodifikaci soukromého práva. Existuje totiž jednotné označení zakladatelských právních jednání a to je společenská smlouva, pod kterou se řadí jak společenská smlouva sama, tak i zakladatelská listina a stanovy. Zakladatelská smlouva a.s. je zrušena a tuto funkci přebírají stanovy. Proto se můj výklad a vše co je zde zmíněno vztahuje zejména ke společenské smlouvě, a stanovám, potažmo i zakladatelské listině. Případné odlišnosti jsou v textu doplněny. Text je doplněn i o odlišnosti se zakladatelskými dokumenty korporací, které vzniknou ještě do 31.12.2013 a bude pro ně platit ObchZ a ObčZ, případně i ty společnosti, které jsou již založeny a budou pro ně platit přechodná ustanovení.

3.1 Druhy zakladatelského právního jednání

Podle úpravy účinné od 1.1.2014 rozeznáváme 3 druhy zakladatelských právních jednání a to společenskou smlouvu, stanovy a zakladatelskou listinu. Stanovy však do 31.12.2013 neplní funkci zakladatelského právního jednání, resp, zakladatelského dokumentu. Tuto funkci plní u akciové společnosti zakladatelská smlouva.

Zakladatelská právní jednání můžeme dělit v závislosti na počtu zakladatelů nebo na formě obchodní korporace.

V závislosti na počtu zakladatelů rozlišujeme společenskou smlouvu a stanovy, kterými se ustavuje právnické osoby s více zakladateli a zakladatelskou listinu, v případě jednostranného právního aktu. To potvrzuje i ustanovení § 125 NOZ, které rozlišuje mezi tím, kdy právnickou osobu ustavuje více zakladatelů – v takovém případě je právnická osoba založena přijetím stanov nebo uzavřením jiné smlouvy, a tím, kdy právnickou osobu ustavuje jedna osoba – v takovém případě ji zakládá právním jednáním jedné osoby obsaženým v zakladatelské listině. S tím koresponduje také příslušné ustanovení v ZOK, a to ustanovení § 8, resp. § 11. Všechny obchodní společnosti však nemohou být založeny jedním zakladatelem. Zakladatelská listina je tedy možná jen pro kapitálové společnosti - společnost s ručením omezeným a akciovou společnost.

V případě , kdy je obchodní společnost zakládána jediným zakladatelem, označuje se zakladatelský dokument bez závislosti na formě společnosti jako zakladatelská listina. Jinak je tomu u více zakladatelů, kdy se používá jednak společenská smlouva, kterou se zakládá veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a družstvo, a dále její zvláštní typ - stanovy u založení akciové společnosti.

Dalším možným rozlišením může být i způsob ověření zakladatelského právního jednání. Každé zakladatelské právní jednání musí mít písemnou formu a podpisy zakladatelů musí být úředně ověřeny U společenské smlouvy a zakladatelské listiny kapitálových společností se navíc vyžaduje forma veřejné listiny. U družstva se společenská smlouva uzavírá přijetím ustavující schůzí a to se ověřuje veřejnou listinou.⁶⁹

3.2 Právní povaha zakladatelského právního jednání

O tom, že společenská smlouva je smlouvou, není žádný pochyb, vyplývá to již ze samotného názvu. U stanov to tak jisté v současné podobě ObchZ nebylo a vedly se o tom spory v odborných kruzích. Převládá však většinový názor, že stanovy dle ObchZ jsou smlouvou **sui generis**. Odpůrci argumentovali tím, že stanovy nebo návrh stanov mohou být na valné hromadě, příp. zakladateli přijaty dvouřetinovou většinou, čímž je porušována zásada smluvní volnosti. Bylo by však nemožné toto pravidlo respektovat z důvodu obtížného založení a vzniku takové společnosti a už vůbec nemyslitelné z hlediska jejího fungování při velkém počtu akcionářů. Princip smluvního konsensu je tedy racionálně doplněn většinovým principem. (Pelikánová, 1999) To, že jsou stanovy smlouvou sui generis potvrdilo rozhodnutí Evropského soudního dvoru ze dne 10.3.1992 ve věci C-214/89, Powell Duffryn plc v. Wolfgang Petereit. Evropský soudní dvůr potvrdil smluvní povahu stanov, ale i dalších vnitřních normativních aktů. Konstatoval, že společníci jsou těmito akty smluvně vázáni, když jim z nich vyplývají povinnosti vůči společnosti nebo ostatním společníkům, a to i v případě, když se na jejich přijetí nepodílí, nehlasovali pro jejich přijetí nebo dokonce hlasovali proti. Tím, že do společnosti vstoupí, případně v ní setrvají a mají možnost se s těmito rozhodnutími seznámit, dobrovolně se jim podřizují a nemůžou namítat nic jiné. (Patakyová, 2006) Objevil se i názor, že stanovy jsou dle ObchZ společenskou smlouvou. Vycházelo se z analogie společenské smlouvy s.r.o. Společenská smlouva je uzavřena souhlasným projevem všech budoucích společníků. To platilo i u převodu obchodního podílu

---

⁶⁹ Viz. Ustanovení §§ 6 a 8 ZOK

na třetí osobu. (§ 115 odst. 3 ObchZ). Na rozdíl od valné hromady, která rozhoduje o změně společenské smlouvy podle § 125 odst. 1 písm. d) ObchZ, kdy stačí pro schválení dvouřetinová většina hlasů všech společníků. I zde je změna závazná i pro ty, kteří pro ni nehlasovali nebo hlasovali proti ní, a touto skutečností nikdo nezpochybňuje charakter společenské smlouvy jako smlouvy, neboť to má i ve svém názvu. (Hejda, 2006). V současné podobě ZOK již můžeme jasně říci, že stanovy jsou společenskou smlouvou a to dle §3 ZOK, kde je výslovně napsáno, že „*Společenskou smlouvou se podle této hlavy a hlavy IV rozumí i stanovy ...*“

Společenská smlouva je podstatný dokument pro vznik obchodní společnosti Můžeme ji téměř přirovnat k „ústavě“ obchodní společnosti. (Dvořák,2008). Není však jen základním, ale také zakládajícím dokumentem. Nejenže obsahuje základní ustanovení důležitá pro založení společnosti, ale vyjadřuje i vůli zakladatelů společnost založit. Její funkce je tedy zřizovací. Obsahuje ujednání důležitá pro založení ale i vznik samotné společnosti. Některá ujednání týkající se vzniku se časem stávají nedůležitá, i přesto však většinou zůstávají součástí společenské smlouvy. Zřizovací funkci u akciové společnosti plní do 31.12.2013 dle ObchZ však stále ještě zakladatelská smlouva. Stanovy a.s. tuto funkci nemají.

Další funkcí je funkce organizační. Společenská smlouva upravuje jak soustavu vnitřních orgánů společnosti a její vnitřní poměry, tak i vztahy mezi společníky navzájem a vztahy mezi společníky a společností. Tato ujednání však směřují svou povahou do období po vzniku společnosti a tak neztrácejí časem svého významu, a jsou důležitá během celého fungování společnosti. To neplatí dle ObchZ pro zakladatelskou smlouvu a listinu a.s., kde tuto funkci přebírají stanovy a.s.

Při přípravné fázi ustavení společnosti se může uzavírat i smlouva předběžná (přípravní). Ta se uzavírá jako innominatní. Je to závislé na povaze stran.

Společenská smlouva je z hlediska pojmu právní úkon, resp. právní jednání dle NOZ. Je to projev vůle subjektu směřující ke způsobení právních následků. Podstatě si pod tímto termínem můžeme představit právní jednání spojující v sobě různé funkce a zakládající právní vztahy nejrůznější povahy. Toto právní jednání může být dvou- nebo vícestranné. Obsahuje projevy vůle dvou a více stran, tj. zakladatelů, resp. společníků. U zakladatelské listiny, kde figuruje jen jeden zakladatel se jedná o právní jednání jednostranné. Většinou se však jedná o multilaterální smlouvu, tedy vícestrannou.

Jedná se o formální právní jednání. Společenská smlouva vyžaduje formu veřejné listiny (§8 NOZ). Formu notářského zápisu vyžaduje i §57 obch.z. Totéž platí i pro její změny (§141 obch.z., §147, §172, §215 NOZ).

Společenskou smlouvu je třeba vždy považovat za volní (konsensuální) právní jednání. Musí být uzavřena, tedy že musí být dosaženo konsenzu mezi všemi koherenty. Eliáš(1994) však uvádí, že je tomu právě naopak, že nemají „*charakter konsensuálních smluv v tom smyslu, že by k jejich uzavření postačil pouhý souhlas všech zakladatelů bez ohledu na formu projevu jejich vůle. Naopak, tato vůle musí být projevována v kvalifikované podobě. To pod sankcí neplatnosti smlouvy.*“

Společenská smlouva je považována za úplatné právní jednání. Zakladatelé se zavazují k peněžitému či nepeněžitému plnění vůči třetí osobě a to společnosti, ať v podobě vkladů, nebo osobních výkonů vůči společnosti. Za tyto přínosy obdrží obchodní podíl, podíl na zisku ze společného podnikání, příp. podíl na likvidačním zůstatku v případě zániku společnosti.(Eliáš,1994). Někdy ji lze však považovat i za bezúplatné právní jednání, a to pouze v tom případě, když zakladatelé nekládají do společnosti žádný vklad.

A především se jedná o nominátní (pojmenované) právní jednání, ač jak Dvořák(2008) uvádí „*systematicky upravena poněkud nevhodně v obchodním zákoníku, ačkoliv by měla být spíše v základním soukromoprávním kodexu, totiž v zákoníku občanském.*“ NOZ již přesouvá část výkladu i do §123 NOZ, týkající se především obsahové náležitosti a právní formy: „*určí alespoň název, sídlo právnické osoby, předmět činnosti, jaký má právnická osoba statutární orgán a jak se vytváří . . . Určí též, kdo jsou členové statutárního orgánu. (2)Pro zakladatelská právní jednání se vyžaduje písemná forma.*“ To lze považovat za malý posun, ačkoliv jistě ne zcela dostatečný.

Společenská smlouva je také někdy označována za smlouvu odvážnou. Zakladatelé za vidinou zisku poskytují společnosti své vklady, aniž by měli nějakou jistotu, že tomu tak bude. A toto riziko nelze vyloučit. Dvořák(2008) uvádí že „*se svým charakterem značně blíží smlouvě směnné, neboť společníci za své vklady získávají jinou majetkovou hodnotu, totiž obchodní podíly.*“ nebo též zisk získaný ze společného podnikání, příp. vypořádací podíl nebo podíl na likvidačním zůstatku.

Lze ji přirovnat i ke smlouvě uzavíratelné ve prospěch (a k tíži) třetího, a to společnosti samé. Nezavazuje tedy jenom osoby uzavírající tuto smlouvu nebo později přistupující. To ovšem neplatí pro zakladatelskou smlouvu a.s. dle ObchZ (§§162 odst. 2 a 163). Akciová společnost není vázána zakladatelskou smlouvou, ta zavazuje pouze

zakladatele. Ani návrh stanov, jakožto obligatorní součást zakladatelské smlouvy, není pro společnost závazný. Stanovy jsou závazné pro společnost až v té fázi, v jaké je schválí valná hromada, popř. jiný orgán jí na roveň postavený (§§ 171 a 172 odst. 2 a 3 Obch.Z). (Eliáš,1994)

Společenskou smlouvu můžeme řadit vzhledem k vyváženosti vzájemného plnění mezi synallagmatické smlouvy, jelikož práva a povinnosti vyplývající z ní jsou vzájemně podmíněny.

V závislosti na formě obchodní společnosti musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti, které vznáší NOZ, resp. ObchZ.

4 Neplatnost zakladatelského právního jednání

4.1 O neplatnosti obecně

Jak bude uvedeno níže, neplatnost společnosti je součástí české právní úpravy od 1.6.1996, resp. od 1. ledna 2001, a to v ObchZ v ustanovení § 68a. Důvodem pro rozlišení mezi neplatností společnosti a pro zrušení společnosti soudem bylo především vydání Směrnice (zvané tzv. První směrnice) Evropských společenství č. 68/151/ES, kterou musela Česká republika implementovat do svého práva vzhledem ke své žádosti o vstup do Evropské unie. Od ledna 2014 nalezneme tutéž formu neplatnosti, nazvanou jako neplatnost právnické osoby, v obecné úpravě, a to v NOZ v ustanovení § 129 a násl., které obecně přejímá a generalizuje § 68a ObchZ.

Pelikánová a kol. (2006) rozlišuje neplatnost společnosti od zrušení společnosti tak, že neplatnost společnosti vztahuje na případy, kdy „*při založení společnosti a v souvislosti s ním došlo k vadám, s nimiž je spojen uvedený následek, tedy že existují určité nedostatky, které vznikly předtím, než společnost jako právnická osoba vznikla*“⁷⁰. Vzniká-li totiž obchodní společnost pravidelně registrací ve veřejném rejstříku, jeví se pak nadbytečné a zpochybňující právní jistotu, veřejnosti ponechávat možnost řádně vzniklou společnost prohlásit za neexistující. Z toho vyplývá, že logicky nemůžeme zrušit něco, co ještě nevzniklo. Zrušení společnosti Pelikánová a kol. (2006) chápe jako „*právní následek skutečností, které nastaly v době po vzniku společnosti*“⁷¹; pod těmito skutečnostmi si můžeme představit např. důvody, které jsou vymezeny v ustanovení § 68 odst. 6 ObchZ, který vyjmenovává důvody pro zrušení společnosti soudem, např. společnost nemá předmět podnikání, déle než rok nebyl zvolen její statutární orgán apod.

Při pohledu na novou právní úpravu můžeme říci, že shora uvedená definice a rozlišení na neplatnost právnické osoby a na její zrušení ze strany soudu zůstává v platnosti. Stejně jako důvody k neplatnosti právnické osoby, jsou i důvody pro zrušení právnické osoby od 1. ledna 2014 součástí NOZ, a to konkrétně v ustanoveních § 168 a násl., přičemž další

---

⁷⁰ srov. Pelikánová, I.; Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl.* 1. vyd. Praha : ASPI, 2006, str. 80.

⁷¹ srov. Pelikánová, I.; Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl.* 1. vyd. Praha : ASPI, 2006, str. 81.

důvody k jejich zrušení nabízí i speciální právní úprava nadací a nadačních fondů v ustanovení § 376 a násl. téhož, dále také obchodních korporací a družstev v ZOK .

4.2 Problematika neplatnosti v nové právní úpravě

Pokud jde o neplatnost zakladatelských právních jednání, které souvisí s ustavením právnické osoby, podle nové právní úpravy v NOZ, vztahuje se na několik skutečností, které mohou v této souvislosti nastat a které zakládají dokonce důvody pro rozhodnutí soudu, který prohlásí již vzniklou právnickou osobu za neplatnou, což znamená v podstatě její likvidaci a následně zánik. Do NOZ byla problematika neplatnosti zakladatelského právního jednání v podstatě přesunuta ze speciální právní úpravy, která byla podle předchozího stavu upravena v ObchZ, a to konkrétně v ustanovení 68a; srovnání obou úprav je popsáno níže v této kapitole.

4.2.1 Důvody neplatnosti

Ustanovení § 129 NOZ předpokládá, že o neplatnosti rozhodne soud, pokud bude naplněn jeden z důvodů v tomto ustanovení uvedený. O závažnosti soudního rozhodnutí svědčí i skutečnost, že o neplatnosti vzniklé právnické osoby rozhodne soud i bez návrhu, tj. z úřední povinnosti⁷², což znamená, že zákon nevyžaduje návrh či podnět ze strany třetí osoby, aby bylo zahájeno příslušné soudní řízení. Soud přitom rozhoduje o neplatnosti právnické osoby, která již vznikla, tj. byla zapsána do veřejného rejstříku.

Důvody pro shora zmíněné rozhodnutí soudu zákon stanoví ve čtyřech ohledech, a to tehdy, pokud:

- a) zakladatelské právní jednání chybí,
- b) pokud zakladatelské právní jednání nemá náležitosti nezbytné pro právní existenci právnické osoby,
- c) pokud právní jednání zakladatelů odporuje § 145 NOZ, nebo pokud
- d) právnickou osobu založilo méně osob, než je k tomu podle zákona třeba.

K důvodu pod písmenem, **ad a)**, který znamená, že zcela chybí zakladatelské právní jednání, je možno říci, že v případě, že je tady absence jakéhokoliv zakladatelského právního jednání, právnická osoba nebyla vůbec ustavena jedním ze způsobu uvedených v ustanovení § 122 NOZ, tj. zakladatelským právním jednáním. Pod tím si můžeme představit, že zakladatelé

---

⁷² viz dikce citovaného ustanovení, které zní „*Soud prohlásí právnickou osobu po jejím vzniku za neplatnou i bez návrhu...*“.

mezi sebou např. neuzavřeli společenskou smlouvu, stanovy nebo zakladatelskou listinu. S citovaným ustanovením § 122 NOZ souvisí také ustanovení § 125 téhož, ze kterého vyplývá způsob zakladatelského právního jednání, a to ten, že více zakladatelů zakládá právnickou osobu přijetím stanov (typicky u akciové společnosti, družstva) nebo uzavřením jiné smlouvy (např. společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným nebo veřejné obchodní společnosti), přičemž je možné založit právnickou osobu jediným zakladatelem právním jednáním této osoby obsaženým v zakladatelské listině.

Dalším zákonným důvodem, **ad b)**, pro rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby je skutečnost, že zakladatelské právní jednání sice nechybí, ale nemá předepsané náležitosti, které musí být splněny, aby právnická osoba byla platně založena. ZOK v §92 odst.2 *„Za náležitost nezbytnou pro právní existenci právnické osoby podle ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti právnické osoby se pro obchodní korporace rozumí pouze uvedení obchodní firmy (dále jen „firma“), výše vkladů, celkové výše upsaného základního kapitálu a předmětu podnikání nebo činnosti. Pro právní existenci družstva je nezbytné pouze uvedení firmy, výše vkladů a předmětu podnikání (činnosti)“*. Tyto údaje jsou natolik důležité, proto je nutné trvat na jejich uvedení pro potřeby identifikace společnosti a posouzení, jakého druhu korporace bude.

Není pochybnosti o tom, že základní formální náležitostí je především písemná forma zakladatelského právního jednání, se kterou souvisí také problematika veřejných či soukromých listin. V některých případech totiž zákon požaduje kvalifikovanou písemnou formu, a to formu veřejné listiny. Typicky se jedná o legalizaci podpisů při právních jednáních, která se týkají založení, vzniku, změny, zrušení nebo zániku obchodních korporací; takže ač někdy může být obchodní korporace založena pouze soukromou listinou⁷³, požadavek na úřední ověření podpisů osob, které zakladatelsky jednají, je předepsán zákonem, a jeho absence vede až k neplatnosti takových jednání, ke které soud přihlíží i bez návrhu. Z právní úpravy vyplývá, že neplatnost zakladatelského právního jednání může být založena jak na základě tohoto ustanovení NOZ, tak jak vyplývá také z ustanovení § 6 ZOK, které přisuzuje neplatnost právě pro jednání, u nichž chybí úřední ověření podpisů jednajících osob.

---

⁷³ NOZ se o soukromých listinách zmiňuje v ustanoveních § 565 a § 566, když sice nenabízí jejich charakteristiku, na rozdíl od charakteristiky veřejné listiny v ustanovení § 567, nicméně důkazní břemeno ohledně pravosti a správnosti soukromé listiny ponechává na tom, kdo se jí dovolává; prolomení se týká těch situací, kdy je soukromá listina použita proti tomu, kdo ji podepsal, v takovém případě nastává fikce, že její pravost nebo správnost byla uznána.

V případech některých zakladatelských právních jednání zákon předpokládá, že je jednání učiněno formou veřejné listiny, např. ZOK v ustanovení § 8 odst. 1 stanoví, že „*společenská smlouva, kterou se zakládá kapitálová společnost, vyžaduje formu veřejné listiny*“, resp. ustanovení § 8 odst. 2 téhož, podle něhož „*připouští-li právní předpis, aby společnost založil jediný zakladatel, zakládá se zakladatelskou listinou pořízenou ve formě veřejné listiny*“. Jestliže tedy zakladatelé akciové společnosti nebo společnosti s ručením omezeným, ať již úmyslně či z nedbalosti, tuto formu nedodrží a uzavřou např. společenskou smlouvu pouze prostou formou soukromé listiny, je tím dán důvod k rozhodnutí soudu o neplatnosti takto založené společnosti.

Ustanovení § 145 NOZ, které se týká dalšího z důvodů pro rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby, **ad c)**, obecně zakazuje „*založit právnickou osobu, jejímž účelem je porušení práva nebo dosažení nějakého cíle nezákonným způsobem, zejména je-li jejím účelem*

a) popření nebo omezení osobních, politických nebo jiných práv osob pro jejich národnost, pohlaví, rasu, původ, politické nebo jiné smýšlení, náboženské vyznání a sociální postavení,

b) rozněcování nenávisti a nesnášenlivosti,

c) podpora násilí nebo

d) řízení orgánu veřejné moci nebo výkonu veřejné správy bez zákonného zmocnění“.

Zákon dále vylučuje, aby právnická osoba byla založena jako ozbrojená složka nebo ozbrojený sbor, samozřejmě s výjimkou těch, které jsou zřízeny zákonem, tj. policií a armádou, a těch spolků, které se věnují sportovní střelbě.

Vyjma shora uvedených, zákonem pouze demonstrativně vymezených okolností odporujících zákonu, resp. zejména ústavněprávním základům demokratického a právního státu, která znamenají, že by se právnickou osobou nikdy nemohla stát např. veřejná obchodní společnost, která by se zabývala např. výrobou a propagací hudebních skupin podporujících fašismus, si pod právnickou osobou, která by porušovala právo, můžeme představit např. společnost, jejímž předmětem činnosti by byla distribuce omamných a psychotropních látek či distribuce dětské pornografie, příp. specializace na daňové úniky apod.

Potřeba tohoto ustanovení a případně vzniklé důsledky pro právnickou osobu, která by i přes zákonem jasně vyslovený zákaz nezákonných činností byla takto založena a následně

by takto vznikla, je možná poněkud nadbytečná⁷⁴, zvláště pokud si uvědomíme, že profesionální zločinci by si sami jako předmět činnosti zvolili okatě „*podpora fašismu*“ nebo „*distribuce drog*“; společnosti, jejichž prostřednictvím dochází k páchání této naznačené trestné činnosti nebo k činnosti, jako je legalizace výnosů pocházejících z trestné činnosti (tzv. praní špinavých peněz), zpravidla podnikají v předmětu podnikání „*výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona*“, takže nikdo by si pod nimi zločineckou společnost nepředstavoval.

Jestliže právnickou osobu založilo méně osob, než je k tomu podle zákona, **ad d**), což je skutečnost, která je dalším důvodem pro vyslovení neplatnosti právnické osoby, souvisí zpravidla s konkrétními ustanoveními, která se týkají různých forem právnických osob, tj. fondací, ústavů nebo společností a družstva. Např. ustanovení § 95 odst. 1 ZOK stanoví, že „*veřejná obchodní společnost je společnost alespoň dvou osob*“, takže je v podstatě vyloučeno, aby tuto formu společnosti založila jediná osoba, avšak i kdyby se tak stalo, jednání této osoby by bylo neplatné, resp. vyvolávalo by důvod pro rozhodnutí soudu o neplatnosti takto založené právnické osoby.

4.2.2 Následky rozhodnutí soudu o neplatnosti

Soud ještě před svým rozhodnutím, ke kterému dojde v řízení zahájeném buď na základě návrhu, nebo z úřední povinnosti, „*poskytne právnické osobě přiměřenou lhůtu ke zjednání nápravy, jedná-li se o závadu, kterou lze odstranit*“⁷⁵. Z dikce tohoto ustanovení vyplývá, že soud lhůtu prostě poskytne, nikoliv že ji může či nemusí poskytnout. V praxi to znamená především takový postup, že jakmile soudu dojde žaloba o prohlášení neplatnosti, soud ji přezkoumá (samozřejmě nejprve z hlediska podmínek řízení), a pokud shledá, že je důvodná a že tedy existuje jeden z důvodů pro prohlášení neplatnosti v ustanovení § 129 odst. 1 NOZ posuzuje dále, zda lze nedostatek zakladatelského právního jednání zhojit, anebo nelze. V případě, že soud dospěje k závěru, že nedostatek zhojit nelze, rozhodne a prohlásí právnickou osobu za neplatnou. Právní mocí tohoto rozhodnutí, které má povahu rozsudku, neboť jím deklaruje určitou skutečnost, která nastala (právnická osoba je tak neplatná od počátku), vstupuje právnická osoba do likvidace, v jejímž průběhu bude (zpravidla soudem jmenovaný) likvidátor právnické osoby činit kroky k jejímu zániku.

---

⁷⁴ Také s ohledem např. na čl. 2 odst. 3 Listiny, § 580 NOZ, a řadu dalších ustanovení jak soukromého tak veřejného práva

⁷⁵ viz ustanovení § 130 NOZ

Jestliže soud dospěje k závěru, že závada v zakladatelském právním jednání je odstranitelná, vyzve právnickou osobu, aby v určité přiměřené lhůtě zjednala nápravu. Otázka „*přiměřenosti*“ poskytnuté lhůty se odvíjí v podstatě od konkrétních okolností jednotlivých případů a je možné, že na základě soudní praxe se nám táto lhůta ustálí na určitých dnech nebo týdnech. Zatím můžeme předpokládat, že ke zjednání nápravy bude právnické osobě postačovat zpravidla třítydenní nebo měsíční lhůta. Zda je nedostatek odstranitelný či nikoliv, bude zpravidla opět záležet na konkrétních okolnostech případu a na konkrétním posouzení soudu. Pod nedostatkem, který lze odstranit, si můžeme představit např. nedostatek předepsané formy, např. pokud společnost s ručením omezeným nebyla založena společenskou smlouvou ve formě veřejné listiny, nebo podpisy osob na společenské smlouvě veřejné obchodní společnosti chybějí apod.

Další postup soudu bude záležet na tom, zda nedostatky byly zhojeny či nikoliv. Může tak nastat několik situací; jednou z nich je, a to je situace, která je pro právnickou osobu tou nejlepší možnou, že nedostatky byly napraveny, např. na společenské smlouvě veřejné obchodní společnosti bylo doplněno úřední ověření podpisů jejích zakladatelů (společníků). Soud k takové nápravě nedostatků přihlédně a probíhající řízení zastaví, neboť byl odstraněn důvod pro to, aby byla prohlášena neplatnost právnické osoby.

Další situace souvisí s obecným přístupem právnické osoby jako účastníka řízení. Může se tak stát, že na výzvu soudu ke zjednání nápravy do určité stanovené lhůty nebude žádným způsobem reagovat, v tom případě soudu nezbude než přihlédnout k tomu, že nedostatky odstraněny nebyly a stále existují jako důvod pro prohlášení neplatnosti právnické osoby, proto tak v tomto směru rozhodne.

Určitá nízká míra pečlivosti osob zastupujících právnickou osobu může vést k tomu, že na výzvu soudu subjekt sice reagovat bude, ale podáním nedostatky zhojeny nebudou. V této souvislosti vyvstává otázka, zda lze poskytnout právnické osobě ještě další lhůtu k odstranění předmětné závady. Zákon to sice výslovně nezakazuje, nicméně vzhledem k dikci „*poskytne přiměřenou lhůtu*“ se můžeme domnívat, že jde pouze o jedinou lhůtu, tzn. že právnické osobě bude poskytnuta pouze jedna možnost ke zjednání nápravy. V opačném případě by se mohlo stát, že by soud právnické osobě poskytoval další a další lhůty, takže délka trvání řízení by se tak mohla nepřiměřeně prodlužovat a tím i právní nejistota třetích stran. Proto v případě, že závada bude odstraněna nedostatečně nebo chybně, soud by měl neplatnost právnické osoby prohlásit.

Shora uvedený následek však předpokládá naprosto jasné a určité vymezení nedostatku ve výzvě soudu a jasné a určité poučení o tom, jak jeho odstranění má vypadat. Výzva soudu má povahu usnesení, proti němuž není odvolání přípustné⁷⁶.

Ustanovení § 131 NOZ souvisí s vlivem rozhodnutí soudu o neplatnosti právnické osoby na práva a povinnosti, jichž za předchozí dobu nebyla. Takové rozhodnutí soudu na právnickou osobou nabytá práva a povinnosti vliv nemá. Jak bylo řečeno výše, rozhoduje soud o prohlášení neplatnosti právnické osoby po jejím vzniku; vzhledem k tomu proto můžeme očekávat, že taková právnická osoba v průběhu svého trvání vstoupila do právních vztahů se třetími osobami, resp. že nabyla práva a zavázala se k plnění povinností. Je proto nezbytné, aby vztahy vytvořené se třetími osobami byly chráněny, především je třeba, aby zákon poskytoval ochranu právě třetím osobám. Právě citované ustanovení takovou ochranu poskytuje. Jaký je okruh osob, které mohou podat žalobu na prohlášení neplatnosti právnické osoby, není zákonem vůbec vymezeno. V podstatě, jak je uvedeno, řízení může být zahájeno i bez návrhu.

4.3 Neplatnost obchodní korporace

V ZOK je problematika neplatnosti také upravena, a to konkrétně neplatnost obchodní korporace v ustanovení § 92. Zákon počítá s tím, že po jejím vzniku se mohou objevit některé skutečnosti, které zakládají důvody pro rozhodnutí soudu o prohlášení korporace za neplatnou. Stejně jako v případě úpravy v NOZ, soud může rozhodnout na základě návrhu nebo i bez něho.

Prvním z důvodů pro takové rozhodnutí je skutečnost, že společenská smlouva nebyla pořízena v předepsané formě, další důvod pak spočívá v tom, že nebyla dodržena ustanovení o výši nejnižšího splacení základního kapitálu, a konečně dalším důvodem může být skutečnost, že se zjistilo, že všichni zakládající společníci byli nezpůsobilí k právním jednáním.

ZOK dále odkazuje na ustanovení NOZ a v ustanovení § 92 odst. 2 vysvětluje, co je náležitostí nezbytnou pro právní existenci právnické osoby; touto náležitostí je „*pouze uvedení obchodní firmy, výše vkladů, celková výše upsaného základního kapitálu a předmět podnikání nebo činnosti*“; v případě družstva je touto náležitostí „*pouze uvedení obchodní firmy, výše vkladů a předmětu podnikání (činnosti)*“.

---

⁷⁶ viz ustanovení § 202 odst. 1 písm. d) o.s.ř. per analogiam.

Zákon pamatuje i na zájmy věřitelů vůči neplatné obchodní korporaci. Jestliže soud rozhodne o její neplatnosti, povinnost společníků splatit emisní kurs trvá i nadále. Toto ustanovení slouží především k ochraně věřitelů, neboť pokud budou vklady společníků zcela splaceny, je větší naděje na uspokojení jejich pohledávek.

Kromě výše uvedených důvodů může společenská smlouva upravovat i jiné skutečnosti, pro které může dojít ke zrušení a zániku obchodní korporace, a to rozhodnutím společníků nebo valné hromady nebo na návrh soudu nebo státního zastupitelství.⁷⁷

Pro pojetí neplatnosti právnické osoby z hlediska nové právní úpravy je zřejmé, že základní ustanovení vycházejí z NOZ. ZOK pouze upřesňuje a doplňuje předpoklady neplatnosti společnosti i družstva vztahující se k obchodnímu právu.⁷⁸

4.4 Neplatnost v právní úpravě do 31.12.2013

Ustanovení o neplatnosti právnické osoby nejsou v nové právní úpravě ničím novým. Již předchozí právní úprava neplatnost v určitých situacích předpokládala, a to konkrétně neplatnost společnosti podle ustanovení § 68a ObchZ. Stejně jako nyní mohl neplatnost vyslovit pouze soud, a to na základě návrhu, nebo bez návrhu, tzv. z úřední povinnosti. Stejně zůstalo i ustanovení týkající se následků rozhodnutí soudu o vyslovení neplatnosti, tedy právní mocí tohoto rozhodnutí společnost vstoupila do likvidace, což de facto znamená pouze následný zánik společnosti (tj. její výmaz z obchodního rejstříku).

4.4.1 Důvody neplatnosti

Ustanovení § 68a odst. 2 ObchZ, které konkretizuje důvody, pro něž může soud prohlásit společnost za neplatnou, se jeho součástí stali novelou zákonem č. 96/1996 Sb., účinnou od 1.6.1996, resp. novelou zákonem č. 370/2000 Sb., účinnou od 1.1.2011, a Štenglová a kol. (2010) jej charakterizuje jako určitou modifikaci a doplnění případů možnosti zrušení společnosti soudem, a to zejména s ohledem na důsledky, které rozhodnutí soudu o vyslovení neplatnosti společnosti vyvolává, a to je její vstup do likvidace⁷⁹.

---

⁷⁷ „Soud na návrh toho, kdo na tom má právní zájem, nebo na návrh státního zastupitelství, pokud na tom shledá závažný veřejný zájem, zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci také, jestliže a) pozbyla všechna podnikatelská oprávnění; to neplatí, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku nebo za jiným účelem než podnikání, b) není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel, c) nemůže vykonávat svou činnost pro nepřekonatelné rozpory mezi společníky, nebo d) provozuje činnost, kterou podle jiného právního předpisu mohou vykonávat jen fyzické osoby, bez pomoci těchto osob“ (§ 93 ZOK)

⁷⁸ viz. Důvodová zpráva k ZOK, s.30

⁷⁹ viz Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 277.

Stejně jako právní úprava v NOZ, i právní úprava v ObchZ, taxativně vyjmenovává důvody, které vedou soud k prohlášení neplatnosti právnické osoby. Prvním důvodem je skutečnost, že *„nebyla uzavřena společenská nebo zakladatelská smlouva nebo nebyla pořízena zakladatelská listina nebo nebyla dodržena jejich předepsaná forma“*. To v podstatě odpovídá tomu, s čím se setkáme také v NOZ, tj. buď naprostá absence zakladatelského právního úkonu, resp. jednání, anebo nedostatek předepsané formy (tedy jeho písemná forma, příp. kvalifikovaná forma notářského zápisu, podle nové právní úpravy veřejné listiny).

Další důvod k vyslovení neplatnosti je skutečnost, že *„předmět podnikání (činnosti) je nedovolený nebo odporuje veřejnému pořádku“*. Podle nové právní úpravy tento důvod odpovídá zakázanému účelu právnické osoby spočívajícím v porušení práva nebo dosažení cíle nezákonným způsobem podle ustanovení § 145 NOZ. Shodný je i způsob posouzení, zda předmět podnikání odporuje veřejnému pořádku nebo zda je nezákonný; záleží totiž na konkrétních okolnostech případu.

Ustanovení § 68a odst. 2 písm. c) ObchZ, se týká v podstatě náležitostí zakladatelských dokumentů, resp. jejich absence, která je jednak důvodem jak pro neplatnost těchto dokumentů, tak pro vyslovení neplatnosti společnosti soudem. V podstatě jde o to, že v zakladatelském dokumentu *„chybí údaj o firmě společnosti nebo o vkladech společníků nebo o výši základního kapitálu ... nebo předmět podnikání“*, což rovněž odpovídá § 129 NOZ písm. b.

Důvodem pro vyslovení neplatnosti společnosti je také, stejně jako v §92 ZOK odst. 1 písm. b, *„nedodržení ustanovení o minimálním splacení vkladů“*, které souvisí s ustanovením §59 ObchZ upravující peněžitý či nepeněžitý vklad společníka, resp. § 111 ObchZ, který ukládá, aby *„před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku bylo splaceno celé emisní ážio a na každý peněžitý vklad nejméně 30 %“*.

Jestliže nastane situace, kdy *„jsou všichni zakládající společníci nezpůsobilí k právním úkonům“*, je to také důvodem pro vyslovení neplatnosti společnosti soudem. Štenglová a kol. (2010) k tomuto uvádí, že *„pokud osobní společnost založilo několik zakladatelů a i jen jediný z nich byl způsobilý k právním úkonům, nelze tuto společnost prohlásit za neplatnou“*⁸⁰. Musí tak být splněna podmínka, aby všichni zakládající společníci byli nezpůsobilí k právním úkonům, což je zřejmě situace, která se v praxi nestává tak často. S tímto důvodem se v nové právní úpravě nesetkáme, neboť neplatnost zakladatelského právního jednání vyplývá přímo

---

⁸⁰ viz ustanovení § 130 NOZ

z ustanovení týkajícího se neplatnosti právního jednání obecně, tj. podle ustanovení § 581 NOZ.

Posledním důvodem pro vyslovení neplatnosti společnosti je skutečnost, že „v rozporu se zákonem je počet zakladatelů menší než dva“. Tomuto požadavku odpovídá zejména povaha veřejné obchodní společnosti a společnosti komanditní, které pro své platné založení vyžaduje, aby jejich zakladateli byly alespoň dvě osoby.

4.4.2 Následky rozhodnutí soudu o neplatnosti

Z ustanovení § 68a odst. 4 ObchZ vyplývá, že *„právní vztahy, do nichž neplatná společnost vstoupila, nejsou neplatností společnosti dotčeny. Povinnost společníků splatit nesplacené vklady trvá, pokud to vyžaduje zájem věřitelů na splnění závazků neplatné společnosti“*. Pokud jde o právní vztahy, jichž je společnost účastníkem, neliší se od nové právní úpravy, tzn. prohlášení neplatnosti nemá na právní vztahy společnosti se třetími osobami vliv. Na problematiku povinnosti společníků splatit nesplacené vklady se můžeme dívat dvěma pohledy. V prvním případě je majetek společnosti dostačující, takže by bylo de facto zbytečné trvat na tom, aby společníci své vklady splatili, neboť stejně probíhá likvidace, v rámci níž jsou věřitelé uspokojeni právě ze zpeněžování majetku společnosti, a splacené vklady by jim musely být vráceny v podobě jejich práva na likvidační zůstatek. Samozřejmě odlišná situace nastane, pokud společnost žádný majetek nemá nebo majetek je nedostačující vzhledem k závazkům společnosti; v takovém případě je v zájmu věřitelů společnosti, aby vklady splaceny byly a z nich by došlo i k uspokojení jejich pohledávek. Skutečnost, že společnost ke dni právní moci rozhodnutí soudu o vyslovení neplatnosti vstoupila do likvidace, musí být zveřejněna, a to jak v obchodním rejstříku, tak jinak (zpravidla v Obchodním věstníku).

ObchZ sice nedával soudu v ustanoveních o vyslovení neplatnosti společnosti možnost, aby vyzval společnost ke zjednání nápravy nedostatků, taková možnost však vyplývá z ustanovení § 68 odst. 7 tohoto zákona, podle něhož *„v případech, kdy tento zákon umožňuje zrušení společnosti rozhodnutím soudu, stanoví soud před rozhodnutím o zrušení společnosti lhůtu k odstranění důvodu, pro který bylo zrušení navrženo, jestliže je jeho odstranění možné“*.

V této kapitole je také možné se zmínit o tom, že v obou úpravách není možné zrušení rozhodnutí o zápisu právnické osoby do veřejného rejstříku, liší se pouze umístění, v němž tento zákaz nalezneme. Ustanovení § 128 NOZ jasně stanoví, že *„po vzniku právnické osoby*

se nelze domáhat určení, že nevznikla, a nelze z toho důvodu zrušit její zápis do veřejného rejstříku“. Předchozí právní úprava nezrušitelnosti rozhodnutí rejstříkového soudu byla obsahem ustanovení § 68a odst. 1 ObchZ, podle něhož *„po vzniku společnosti nelze zrušit rozhodnutí, jímž se povoluje zápis společnosti do obchodního rejstříku, a nelze se domáhat určení, že společnost nevznikla“.*

4.5 Částečná neplatnost právnické osoby

Z hlediska shora uvedených informací dospějeme k logickému závěru, že vyslovit pouze částečnou neplatnost právnické osoby nelze, stejně jako nelze vyslovit pouze částečnou neplatnost obchodní korporace, resp. společnosti podle právní úpravy účinné do prosince 2013. Takové vyslovení by šlo zcela proti smyslu výše citovaných ustanovení a v nich taxativně vyjmenovaným důvodům, jejichž naplnění způsobí neplatnost. Bylo by tak nelogické, aby v případě, že účel právnické osoby je v rozporu se zákonem nebo se zákonu příčí či jej obchází, byla vyslovena pouze neplatnost tohoto účelu, a nikoliv právnické osoby jako celku.

Je a rozhodně by mělo být odpovědností především zakladatelů právnických osob, aby se vyvarovali možných důsledků, které s sebou přináší nepoctivé a zákon nerespektující právní jednání.

4.6 Neplatnost právního jednání dle NOZ

Na závěr bych se ještě okrajově zmínil o neplatnosti právního jednání, jak o ní pojednává NOZ, z hlediska doplnění některých důvodů neplatnosti, které nelze opomenout. Nejdříve je ale důležité se zmínit, že NOZ zdůrazňuje, že na „... *právní jednání je třeba spíše hledět jako na platné než jako na neplatné.*“⁸¹ To je výrazný posun od dosavadního ObčZ, který vnímá právo formalisticky a jakékoliv vady právního jednání sankcionuje neplatností.⁸² Dále rozlišuje právní jednání, která mají určitou vadu na neplatná a zdánlivá. Přičemž zdánlivé jednání je stíženo nedostatkem vůle nebo nedostatkem vážnosti, určitosti a srozumitelnosti vůle. Toto jednání bylo považováno ObčZ za neplatné, v NOZ se k němu nepřihlíží.⁸³

---

⁸¹ viz ustanovení § 574 NOZ

⁸²Koleda,K. Vady právních jednání podle nového občanského zákoníku. *epravo .top články* [online][cit.28.06.2013] Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vady-pravnich-jednani-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-83966.html>

⁸³ viz ustanovení §551-554

Jako hlavní důvody neplatnosti právního jednání uvádí §580 NOZ „...*právní jednání, které se přičí dobrým mravům, jakož i právní jednání, které odporuje zákonu, pokud to smysl a účel zákona vyžaduje*“ a „...*právní jednání, pokud má být podle něho plněno něco nemožného.*“ Podle právní úpravy ObčZ, byly neplatné právní úkony, které nebyly učiněny svobodně a vážně, určitě a srozumitelně, nebo právní úkony, jejichž účelem mělo být nemožné plnění, anebo právní úkon, který svým obsahem nebo účelem odporuje zákonu nebo zákon obchází, příp. se přičí dobrým mravům⁸⁴. Dalším důvodem je absence svéprávnosti. Tento následek vyplývá především z ustanovení § 581 tohoto zákona, podle něhož „*není-li osoba plně svéprávná, je neplatné právní jednání, ke kterému není způsobilá*“. Před zakladatelským právním jednáním je tedy třeba si uvědomit, zda člověk, který hodlá tímto jednáním založit právnickou osobu, je v tomto směru svéprávný. Rozdělení na to, že člověk je svéprávnosti buď zbaven, anebo je v ní pouze omezen, zůstává v podstatě zachováno na stejných principech, jako je tomu do prosince 2013. Pokud by totiž např. zakladatelskou listinu společnosti s ručením omezeným založila osoba, která by byla svéprávnosti zbavena, šlo by o neplatné právní jednání a na právnickou osobu by se hledělo, jako by založena vůbec nebyla.

5 Publicita zakladatelského právního jednání

5.1 Publicita a její formy

Na začátek této kapitoly bychom mohli krátce říci, že princip publicity obchodního rejstříku klade důraz na ochranu tzv. veřejné víry, která spočívá v tom, že v něm uvedené údaje jsou pravdivé a úplné. Rejstříky slouží především všem těm, kteří si chtějí ověřit existenci právnické (i fyzické) osoby předtím, než s ní vstoupí do právního vztahu. Každý kdo jedná v důvěře v takový zápis, platí že takové jednání nemůže být k jeho tíži. Pro každý rejstřík, platí, že musí být vždy veřejně přístupný a přístup k němu by neměl být žádným způsobem omezován. V České republice je obchodní rejstřík spravován státem, resp.

---

⁸⁴ viz ustanovení § 37 odst. 1, 2, § 39 ObčZ. Posledně jmenovaný důvod neplatnosti byl nadto rozveden soudní praxí, která definovala, že „o rozpor se zákonem jde zejména tehdy, kdy určité chování je zákonem výslovně zakázáno, přičemž rozpor se zákonem může být i obsahový, pokud není formulován výslovně, ale vyplývá z obsahu úkonu. Právní úkon obchází zákon, jestliže neporušuje přímo zákaz daný zákonem, ale je v rozporu s cíli určitého ustanovení zákona. Rozpor s dobrými mravy znamená, že předmět úkonu není v přímém rozporu se zákonem, ani jej neobchází, ale je porušeno společenské určení úkonu, příp. vztahu, který z něj má vzniknout. Následkem nedovolenosti je absolutní neplatnost právního úkonu“ – viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2008, 30Cdo 3136/2006, dostupný na www.nsoud.cz.

krajskými⁸⁵, tzv. rejstříkovými soudy, a je obecně označován jako obchodní, přičemž pro další subjekty, např. pro nadace, nadační fondy a obecně prospěšné společnosti se v případě vedení jejich rejstříků (nadačního rejstříku a rejstříku obecně prospěšných společností) použijí ustanovení týkající se obchodního rejstříku⁸⁶; proto i nadále je dále v textu používán termín obchodní rejstřík (týkající se problematiky podle úpravy účinné do 31. prosince 2013). Rejstříková roztržičnost od ledna 2014 přijetím zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob zmizí; nadále by však mělo být označení rejstříků shodné.

Jak již bylo zmíněno obchodní rejstřík je ovládán tzv. principem publicity⁸⁷, a to v materiálním a ve formálním smyslu⁸⁸. Princip formální publicity znamená, že „obchodní rejstřík je každému přístupný, každý do něj může nahlížet a pořizovat si z něj kopie či výpisy“⁸⁹. S principem publicity ve formálním smyslu souvisí také požadavek na to, aby rejstříkový soud každému na jeho žádost vydal listinný úředně ověřený úplný nebo částečný opis zápisu nebo listiny uložené ve sbírce listin, anebo potvrzení o tom, že zápis nebo listina neexistují. Z principu formální publicity je tak vyloučen de facto pouze rejstříkový spis.

Princip publicity v materiálním smyslu např. Holejšovský (2003) označuje krátce jako „*princip dobré víry*“⁹⁰. Princip materiální publicity v sobě zahrnuje pozitivní a negativní složku. Pozitivní složka je obsahem ustanovení § 29 odst. 2 obchodního zákoníku (1991), podle něhož „*skutečnosti zapsané do obchodního rejstříku jsou účinné vůči každému ode dne jejich zveřejnění*“⁹¹, *ledaže zapsaná osoba prokáže, že třetí osobě bylo provedení zápisu známo dříve*“. Pokud jde o posledně zmíněnou skutečnost, je na zapsané osobě, aby prokázala, že určité osobě bylo provedení zápisu známo již dříve. V praxi můžeme např. představit situaci takto: jednatel společnosti s ručením omezeným byl odvolán ze své funkce, následně byl jako jednatel také vymazán z obchodního rejstříku a tento jeho výmaz (resp. zápis změny do obchodního rejstříku) byl předepsaným způsobem zveřejněn tak, že se s aktuálním stavem

---

⁸⁵ viz ustanovení § 9 odst. 3 písm. a) o.s.ř.; místní příslušnost se řídí ustanovením § 85 odst. 3 o.s.ř., podle něhož „*obecným soudem právnické osoby je okresní soud, v jehož obvodu má sídlo*“, ve spojení s ustanovením § 85a o.s.ř., podle něhož „*je-li pro řízení v prvním stupni věcně příslušný krajský soud a místní příslušnost se řídí obecným soudem účastníka, je místně příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud účastníka*“.

⁸⁶ srov. ustanovení § 5 odst. 5 zákona o nadacích nebo ustanovení § 5 odst. 5 zákona o o.p.s.

⁸⁷ to odpovídá také požadavku Směrnice č. 68/151/ES, označované také jako tzv. První směrnice, která vyjmenovává právní úkony (právní jednání) a údaje, které musí být zveřejňovány.

⁸⁸ viz Štenglová, I. *Obchodní rejstřík po novele. Princip publicity*. ASPI, 2005, str. 20. Dostupné v systému ASPI pod ASPI LIT27232CZ.

⁸⁹ viz ustanovení § 28 obchodního zákoníku (1991) a srov. také Holejšovský, J. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2003, str. 58 – 59.

⁹⁰ viz Holejšovský, J. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2003, str. 55.

⁹¹ srov. ustanovení § 769 ObchZ, podle něhož „*povinnost zveřejnění údajů ... je splněna jejich zveřejněním v Obchodním věstníku*“.

zápisu v obchodním rejstříku mohl každý seznámit. Po svém výmazu z obchodního rejstříku však uzavřel se třetí osobou smlouvu o plnění; nelze se – s ohledem na formální princip publicity – domáhat plnění z takto uzavřené smlouvy s odůvodněním, že druhá smluvní strany v předchozích letech smlouvy s odvolaným jednatelem uzavírala a že o jeho odvolání nevěděla.

Naproti tomu negativní složka principu publicity v materiálním smyslu je vyjádřena v ustanovení § 29 odst. 1 obchodního zákoníku (1991) tak, že *„proti tomu, kdo jedná v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, nemůže ten, jehož se takový zápis týká, namítat, že tento zápis neodpovídá skutečnosti“*. S touto složkou souvisí problematika údajů, které sice měly být v obchodním rejstříku zapsány, ale fakticky tam zapsány nejsou, nebo opačně údajů, které zapsány v obchodním rejstříku být neměly, ale fakticky tam zapsány jsou. Rozhodující jsou jednak právě stav zápisu v obchodním rejstříku, jednak třetí osoby a jejich důvěra ve správnost, pravdivost a úplnost zápisu v obchodním rejstříku. V případě, že by byla negativní složka porušena, ztratil by smysl i veřejná povaha obchodního rejstříku.

Pokud podřadíme shora naznačenou praktickou situaci pod negativní složku materiálního principu publicity, vypadala by např. takto: valná hromada společnosti s ručením omezeným odvolala z funkce jednatele, ten je však dosud zapsán jako jednatel v obchodním rejstříku a nebyla zveřejněna ani informace o jeho odvolání. Tento odvolaný jednatel poté, co byl odvolán, uzavřel jménem této společnosti se třetí osobou smlouvu o plnění. Třetí osoba o tom, že byl odvolán, nevěděla, neboť ani neměla možnost, jak se to dozvědět. Vzhledem k tomu, že třetí osoba o odvolání nevěděla a jednala v důvěře v zápis v obchodním rejstříku, kde jednatel byl pořád zapsán ve své funkci, nemůže společnost namítat neplatnost takto uzavřené smlouvy (osobou, která v podstatě již neměla oprávnění jménem společnosti jednat). Výjimka může nastat v situaci, kdy by společnost prokázala, že třetí osoba o odvolání jednatele z funkce věděla. Stejný postup by vyžadovala i situace, kdy jednatel by byl odvolán, byl by vymazán i z obchodního rejstříku, nebylo to však zveřejněno. Společnost je tak povinna plnit to, co je předmětem uzavřené smlouvy, a v případě, že jí vznikne v důsledku poskytnutého plnění škoda, může se její náhrady domáhat na odvolaném jednatelem, neboť ten uzavřel smlouvu v době, kdy k tomu nebyl oprávněn.

V případě, že společnost prokáže, že třetí osoba o odvolání jednatele z funkce věděla, může se domáhat vyslovení neplatnosti předmětné smlouvy, a jestliže společnosti soud vyhoví, není povinna plnit to, co je předmětem neplatné smlouvy.

Za součást pozitivní stránky materiální publicity můžeme považovat ustanovení § 29 odst. 5 ObchZ podle tohoto ustanovení „*třetí osoby se mohou vždy dovolat nezveřejněných údajů a obsahu listin, neodnímá-li jim skutečnost nezveřejnění účinnost*“. Jde o to, že zápisy do obchodního rejstříku známe jednak konstitutivní, u nichž právní skutečnosti vznikají až v souvislosti s právní mocí rozhodnutí soudu o zápisu určité skutečnosti ex nunc (tzn. před zápisem do obchodního rejstříku neexistují, např. zápis obchodní společnosti do obchodního rejstříku, tzv. prvozápis je příkladem konstitutivního zápisu), a jednak deklaratorní, které pouze osvědčují skutečnost, která již nastala, resp. zápis do obchodního rejstříku pouze uvádí do souladu zápis s objektivně existující skutečností, s účinky ex tunc, tj. od doby, kdy právní skutečnost nastala (typicky jde o odvolání a jmenování statutárního orgánu společnosti)⁹².

Ze shora uvedeného vyplývá, že požadavek zákona na to, aby změny v obchodním rejstříku byly prováděny „*bez zbytečného odkladu*“, má své opodstatnění. Závisí přitom nejvíce na podnikatelských subjektech, aby ihned poté, co dojde v jejich struktuře k nějaké změně, podali návrh na zápis této změny do obchodního rejstříku tak, aby mohla být materiální stránka publicity zcela naplněna a aby zápis v obchodním rejstříku odpovídal stavu faktickému.

5.1.1 Princip publicity a veřejný rejstřík de lege ferenda

Dne 22.4.2013 schválila Vláda České republiky na podnět předkladatele Ministerstva spravedlnosti České republiky návrh zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob⁹³, který by měl reagovat na ustanovení § 120 občanského zákoníku (2012) o tom, jaké údaje se do veřejného rejstříku ohledně právnických osob zapíší, přičemž minimálně to jsou den jejího vzniku, den jejího zrušení s uvedením právního důvodu a den jejího zániku, její název, adresa sídla a předmět činnosti, jméno a adresa bydliště nebo sídla každého člena statutárního orgánu spolu s uvedením způsobu, jakým tento orgán právnickou osobu zastupuje, a údajů o dni vzniku nebo zániku jejich funkce.

NOZ ve shora citovaném ustanovení přímo odkazuje na zvláštní právní předpis, který bude stanovovat, jaké jsou veřejné rejstřiky právnických osob, a které z nich se do nich zapisují. Přímou v NOZ je pak dále vyjádřen princip publicity veřejného rejstříku s tím, že

---

⁹² srov. Holejšovského (2003), který konstitutivní zápisy definuje jako „*zápisy, u nichž právní účinky zapisované skutečnosti nastávají zápisem této skutečnosti do obchodního rejstříku*“, a deklaratorní zápisy jako „*zápisy, u nichž nejsou právní účinky vázány na zápis do obchodního rejstříku*“ – Holejšovský, J. *Obchodní rejstřík a další rejstřiky vedené soudy*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2003, str. 59, resp. str. 63.

⁹³ popsané informace byly čerpány ze stavu platného ke dni 2. května 2013. Tyto a další informace viz webová stránka <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf>.

jsou přístupné každému, přičemž každý do nich může nahlížet a pořizovat si z nich výpisy, opisy nebo kopie.

Podle návrhu tohoto zákona, pokud projde řádným legislativním procesem, by veřejnými rejstříky právnických a fyzických osob byly: spolkový rejstřík, nadační rejstřík, rejstřík ústavů, rejstřík společenství vlastníků jednotek, obchodní rejstřík a rejstřík obecně prospěšných společností, přičemž do nich se zapisují zákonem stanovené údaje o právnických a fyzických osobách. Veřejný rejstřík by měl i nadále vést tzv. rejstříkový soud⁹⁴.

Publicita zveřejňovaných údajů by i nadále měla spočívat v tom, že rejstříkový soud zveřejní zápis do veřejného rejstříku, jeho změnu nebo výmaz a také uložení listin do sbírky listin bez zbytečného odkladu po provedení zápisu. Princip formální publicity podle navrhované právní úpravy spočívá v tom, že rejstříkový soud uveřejní údaje o zapsané osobě a listiny uložené ve sbírce listin způsobem umožňujícím dálkový přístup a umožní získat úředně ověřený elektronický opis. Na žádost kohokoliv (to vyplývá z toho, že veřejný rejstřík je veřejným seznamem) vydá rejstříkový soud listinný úředně ověřený částečný nebo úplný opis zápisu nebo listiny uložené ve sbírce listin nebo potvrzení o tom že určitý údaj ve veřejném rejstříku není.

Princip materiální publicity naproti tomu podle nové právní úpravy znamená, že proti osobě, která právně jedná důvěřujíc údaji zapsanému do veřejného rejstříku, nemá ten, jehož se zápis týká, právo namítnout, že zápis neodpovídá skutečnosti. Dále by mělo platit, že údaje a obsah listin, jejichž zveřejnění zákon ukládá, může zapsaná osoba namítat vůči třetím osobám až od okamžiku jejich zveřejnění, ledaže by prokázala, že třetí osobě byly známy dříve; těchto údajů a obsahu listin se však zapsaná osoba nemůže dovolávat u jednání uskutečněných do šestnáctého dne po zveřejnění, jestliže třetí osoba prokáže, že o nich nemohla vědět. Pokud jde o třetí osoby, ty se mohou dovolat nezveřejněných údajů a obsahu listin, neodnímá-li jim skutečnost nezveřejnění účinnost.

Součástí veřejných rejstříků by i nadále měla být sbírka listin, která obsahuje zákonem taxativně vyjmenované listiny, např. zakladatelské právní jednání právnické osoby, statut nadace nebo nadačního fondu, veřejnou listinu o osvědčení průběhu ustavující schůze družstva apod. a jejich pozdější změny, přičemž i nadále platí povinnost, že po každé změně musí být uloženo také jejich platné úplné znění. Součástí sbírky listin by měly být také

---

⁹⁴ rejstříkovým soudem by měl být i nadále krajský soud.

rozhodnutí o jmenování statutárního orgánu, výroční zprávy, řádné i mimořádné účetní závěrky, rozhodnutí o zrušení právnické osoby apod.

Mezi skutečnostmi zapsanými ve veřejném rejstříku tak nebude chybět jméno (název), předmět činnosti, resp. podnikání, právní forma právnické osoby, den vzniku a den zániku právnické osoby, identifikační číslo, název statutárního orgánu a počet jeho členů apod. Do sbírky listin veřejného rejstříku budou zakládány mimo jiné zakladatelská právní jednání a jejich změny a v případě provedených změn také jejich platné úplné znění.

V praxi by to mělo vypadat tak, že ve sbírce listin budou založeny společenské smlouvy a zakladatelské listiny (tedy fakticky zakladatelská právní jednání v písemné formě).

Až na pár drobných změn tak jak povaha veřejného rejstříku, tak principy jeho publicity by neměly doznat žádných výraznějších změn⁹⁵.

5.2 Závaznost zakladatelského právního jednání

Z povahy obchodního, resp. veřejného rejstříku vyplývá také závaznost zakladatelského právního jednání, která velmi úzce souvisí s publicitou zveřejňovaných listin. Jak bylo řečeno v předchozí kapitole o publicitě, jsou právnické osoby povinny zveřejňovat určité, zákonem stanovené údaje. Holejšovský (2003) dělí povinnost zveřejnění podle několika hledisek⁹⁶; jednak podle typu údaje, který má být zveřejněn, na zveřejňování zápisů v obchodním rejstříku, dále na zveřejňování uložení do sbírky listin, a jednak na zveřejňování údajů a skutečností netýkajících se přímo obchodního rejstříku. Z hlediska míry zveřejňovaných údajů je pak dělí na zveřejnění obsahu údaje nebo skutečnosti a na zveřejnění oznámení o tom, že nějaká skutečnost nastala, z hlediska obsahu zveřejňovaných úkonů rozlišuje zveřejnění obsahu zápisu v obchodním rejstříku, zveřejnění obsahu listin uložených ve sbírce listin, zveřejnění oznámení o provedení zápisu, zveřejnění oznámení o uložení do sbírky listin, zveřejnění údaje v případě, že tak stanoví zákon, zveřejnění v plném znění údajů, jejichž zveřejnění ukládá právníkům osobám zákon, zveřejnění skutečností o zahájení insolvenčního řízení a dalších skutečností, které v jeho průběhu nastaly (např. prohlášení konkurzu apod.), a konečně zveřejnění oznámení a údajů, pokud tuto povinnost stanoví další právní předpisy. Z hlediska povinných subjektů zveřejňovat zápisy dělí na povinnost rejstříkové soudu a povinnost jiných osob.

---

⁹⁵ i když je navrhováno, aby tzv. přímé zápisy do obchodního rejstříku a ukládání listin do elektronické sbírky listin prováděli také notáři, což je praxe, se kterou se setkáme např. v Rakousku nebo ve Spolkové republice Německo.

⁹⁶ Holejšovský, J. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2003, str. 71 – 72.

Primární povinnost zveřejňovat konkrétní údaje, skutečnosti a listiny (bez zbytečného odkladu) má samozřejmě právnická osoba. Návrh na její zápis do rejstříku nepodává ona sama, neboť před svým vznikem k tomu nemá právní subjektivitu, resp. právní osobnost, ale osoby, o nichž tak stanoví zákon; jimi jsou např. všichni společníci veřejné obchodní společnosti, nebo statutární orgán společnosti s ručením omezeným, anebo představenstvo akciové společnosti⁹⁷. Teprve poté, co je proveden zápis do rejstříku, čemuž zpravidla odpovídá datum nabytí právní moci usnesení, jímž soud o zápisu právnické osoby do rejstříku rozhodl, jsou údaje a listiny zveřejněny; je tak zveřejněna jednak skutečnost o tom, že vznikla určitá právnická osoba, a jednak také zakladatelská právní jednání, tj. společenská smlouva, zakladatelská listina nebo stanovy.

Od tohoto okamžiku, tj. od okamžiku zveřejnění jsou skutečnosti v rejstříku zapsané a listiny ve sbírce listin uložené zásadně účinné a tedy i závazné vůči každému. Vůči tomu, komu bylo provedení zápisu známo dříve, jsou účinné ode dne zápisu⁹⁸.

Bez zbytečného odkladu právnická osoba navrhne také zveřejnit údaje, které byly právním jednáním, resp. právním úkonem orgánu, v jehož působnosti je o tom rozhodovat, které byly změněny, např. pokud bylo rozhodnuto o změně předmětu podnikání nebo sídla, anebo pokud došlo k převodu obchodního podílu, vystoupení společníka ze společnosti, anebo pokud bylo rozhodnuto o zrušení společnosti s likvidací apod.

Subjektem, který provede zápis a zveřejnění požadované údaje, je, jak bylo řečeno již několikrát, krajský soud, resp. rejstřík vedený tímto soudem; ten postupuje také bez zbytečného odkladu.

V určitých odůvodněných případech se může stát, že zápis v rejstříku neodpovídá skutečnému stavu; proto existuje institut, který slouží pro třetí osoby, které o tomto rozporu vědí, aby rejstříkový soud na tento rozpor upozornily. Povinností soudu je k tomuto podání přihlídnout a zjednat nápravu.

Závaznost zakladatelského právního jednání, resp. závaznost právních úkonů, jejichž výsledkem je založení právnické osoby, vyplývá také z povahy listin, které osvědčují založení právnické osoby. Jsou to zásadně smlouvy, a to smlouvy společenské, proto pro jejich závaznost platí jedna ze základních zásad soukromého práva, tzv. *pacta sunt servanda*, tedy smlouvy se mají dodržovat. Jakmile tedy jednou zakladatelé mezi sebou uzavřeli

---

⁹⁷ viz ustanovení § 78 odst. 2, § 112, § 175 ObchZ; bezpochyby na stejném principu budou podávány návrhy na zápisy do veřejného rejstříku od 1. ledna 2014.

⁹⁸ viz ustanovení § 29 odst. 2 ObchZ

společenskou smlouvu o založení právnické osoby, tj. zakladatelsky právně jednali, mohou v případě, že se na účasti v ní nechtějí podílet, postupovat pouze podle zákonných ustanovení, tj. např. převést svůj obchodní podíl na jiného společníka nebo na třetí osobu nebo ze společnosti vystoupit apod.

5.3 Možnosti změn zakladatelského právního jednání

V průběhu trvání jednotlivých obchodních korporací mohou nastat různé situace, na které bude potřeba reagovat neprodleně, tak aby nebyla ohrožena plynulost samotného podnikání. Čím delší existence jednotlivé obchodní korporace tím spíš, to nelze vyloučit, naopak je to poměrně obvyklé a logické, že k takovým změnám dojde, a v takovém případě je třeba si ujasnit, jak takové změny probíhají a jak se realizují. Ať již vzniknou potřeby změn na základě některých právních skutečností nebo potřeba změny obsahu zakladatelských právních jednání, nebo změna v přístupu jednotlivých společníků je potřeba nato reflektovat.

Proces změny v sobě zahrnuje několik kroků; prvním z nich je určitá příprava změny-zejména u stanov, dalším svolání příslušného orgánu právnické osoby, který o změně bude rozhodovat, dále pak probíhající diskuse a nakonec schválení změny, vyhotovení zápisu z jednání, návrh na zápis změny do veřejného rejstříku, provedení změny v rejstříku a její zveřejnění tak, aby byla účinná i vůči třetím osobám. Proces těchto změn je rozebrán a celkem jasně popisován jak v ZOK, i tak ve stávající právní úpravě.

Vzhledem k rozdílné náročnosti, která je kladená na změnu jak společenské smlouvy (dle typu korporace) tak stanov, tak si rozebereme možnosti změn postupně dle jednotlivých korporací.

Předně můžeme zmínit, že co se týče požadavek formy těchto změn, to nám vymezuje hned ustanovení § 6 odst. 1 ZOK, podle něhož *„právní jednání týkající se ... změny ... obchodní korporace vyžadují písemnou formu s úředně ověřenými podpisy ...“*.

Samozřejmě u těch korporací, které museli mít při svém založení zakladatelské právní jednání ve formě veřejné listiny, musí mít i změna povahu veřejné listiny.

Konkrétní možnosti těchto změn nalezneme v ZOK, dle typů právnických osob.

U osobních obchodních společností jsou tyto změny schopni přivodit společníci jako nejvyšší orgány dle ustanovení §44 ZOK.

Pokud jde o změny u v.o.s., ZOK upravuje tyto změny, na několika místech. Jelikož se v zákoně jedná o dispozitivní úpravu výběr tohoto režimu je v plné dispozici společníků, jak

vyplývá také z § 97 ZOK.⁹⁹ Změny můžou probíhat dle § 99 odst. 1, který dovoluje měnit společenskou smlouvu v.o.s. „*pouze dohodou všech společníků*“, nebo se společníci můžou dle § 105 ZOK domluvit ve společenské smlouvě domluvit jinak.

Vzhledem k praxi je táto úprava rozhodně vhodnější ,také s ohledem na povahu samotné společnosti, osobní ručení společníků a transparentnosti vztahů mezi nimi.¹⁰⁰ ZOK navíc oproti stávající úpravě v.o.s., chrání i společníky které se ocitnou v menšinovém postavení, pokud by změnou společenské smlouvy měli být zasažené jejich práva tak taková změna je možná pouze s jejich souhlasem.

Pro změnu společenské smlouvy komanditní společnosti se použije § 119 ZOK, tudíž ke změně dochází obdobně jako u v.o.s. dohodou všech společníků. Samozřejmě společenská smlouva může vyžadovat i menší počet hlasů pro změnu např. souhlas většiny komplementářů a souhlas většiny komandistů.¹⁰¹

V případě společnosti s ručením omezeným může být její společenská smlouva měněna v souladu s ustanovením § 147 ZOK „*dohodou všech společníků, a to ve formě veřejné listiny, případně může být měněna i rozhodnutím valné hromady, pokud to společenská smlouva sama připouští*“. Oproti tomu ustanovení §141 ObchZ, počítá s tím společenskou smlouvu je možné měnit jak souhlasem všech společníků tak také rozhodnutím valné hromady. Dle ZOK může tuto pravomoc svěřit valné hromadě pouze společenská smlouva. Určitou výjimkou z toho pravidla, jsou rozhodnutí valné hromady, jehož důsledkem je změna společenské smlouvy. Jak k těmto rozhodnutím, jehož důsledkem se mění společenská smlouva, tak k přijetí rozhodnutí o změně obsahu společenské smlouvy je však třeba kvalifikovaná většina, tj. alespoň dvoutřetinová většina hlasů všech společníků¹⁰², tzn. nepostačuje pouze prostá většina společníků přítomných na valné hromadě. Nově počítá ZOK S tím že dle § 147 odst. 3 bude moct měnit společenskou smlouvy také jednatel společnosti.

Vzhledem k formulaci § 147 odst.2 které počítá s přímou změnou společenské smlouvy rozhodnutím valné hromady, pak také s rozhodnutím jehož důsledkem je změna společenské smlouvy, není tak patrné o jaké rozhodnutí valné hromady půjde. Pravděpodobně by se mohlo jednat o určitou dozorčí funkci jednatele, která je ale formulováno dost nejasně.

---

⁹⁹ Vzájemné právní poměry společníků se řídí společenskou smlouvou.

¹⁰⁰ Pelikánová, I., Komentář k obchodnímu zákoníku-2. díl, .Praha: Linde, 1998, 2.vydání s. 256 a n.

¹⁰¹ viz § 97 odst. 4 ObchZ

¹⁰² viz ustanovení § 171 odst. 1 písm. a) ZOK

Na rozdíl od předchozích obchodních společností je změna obsahu stanov akciové společnosti svěřená výhradně do působnosti valné hromady, která rozhoduje podle ustanovení § 421 odst. 2 písm. a) ZOK. Nikdo jiný stanovy měnit nemůže. Určitou výjimku ovšem představuje §511 odst. 1 ZOK, který počítá s tím že valná hromada může pověřit představenstvo a nově i správní radu zvýšením základního kapitálu.¹⁰³ Stejně tak valná hromada za účasti všech akcionářů rozhoduje o zvýšení či snížení základního kapitálu společnosti. Toto pověření lze udělit dle ZOK i opakovaně, ovšem nejdéle na dobu 5 let ode dne co se valná hromada na pověření usnesla. Ovšem jak vyplývá z předchozí věty tak i v tomto případě valná hromada vlastním usnesením pověřuje v důsledku změny kapitálu, ke změně stanov. Stejně tak může o této změně a to nejen o zvýšení, rozhodovat valná hromada za účasti všech akcionářů společnosti.

Pokud jde o družstvo, ke změnám obsahu jeho stanov, je oprávněna členská schůze jako jeho nejvyšší orgán ve smyslu ustanovení § 554 ZOK .

Změny nabývají účinnosti dnem, kdy je členská schůze schválí, ledaže z usnesení schůze plyne, že nabývají účinnosti později. Pokud by došlo ke změně na základě jiné právní skutečnosti ZOK v ustanovení § 554 odst. 2 ukládá povinnost představenstvu družstva bez zbytečného odkladu vyhotovit úplné znění stanov, poté co se některý z členů představenstva o této skutečnosti dozvěděl. Má-li dojít ke změně stanov, vyžaduje se aby pozvánka na takovou členskou schůzi obsahovala též návrh těchto změn nebo návrh usnesení. členská schůze je usnášení schopná pokud je přítomná většina všech členů majících většinu všech hlasů. Usnází se většinou hlasů přítomných členů. Obojí za podmínky že stanovy nebo zákon nevyžaduje vyšší počet hlasů. Pro změnu stanov družstva, zákon nepředepisuje kvalifikovanou většinu¹⁰⁴, mohou tak však stanovit stanovy.

Na konci této kapitoly je třeba se zmínit o tom, že NOZ v ustanovení § 120 odst. 3 ukládá zapsané osobě nebo tomu, komu to ukládá zákon (takže právnické osobě), aby v případě, že se změní zapsaná skutečnost, tuto změnu oznámila soudu, který veřejný rejstřík vede; soud je povinen tuto změnu do veřejného rejstříku bez zbytečného odkladu zapsat. S tím počítá, také ZOK na vícero místech¹⁰⁵.

---

¹⁰³ §511 odst.2 ZOK „...Nejvýše však o jednu polovinu dosavadní výše základního kapitálu v době pověření.,,

¹⁰⁴ Viz ustanovení § 646 ZOK

¹⁰⁵ Např. §515 ZOK

Závěrem můžeme shrnout že tyto změny týkající se zakladatelských právních jednání můžeme rozdělit do dvou kategorií. Tou první skupinou budou změny povinné, které reagují zejména na změnu zákonů, nebo jeho novelizace a jejich provedení je nevyhnutné. Takovou povinnou změnu nepochybně představuje přechodné ustanovení § 777 odst.1 ZOK které říká, že „*ujednání společenských smluv, která jsou v rozporu s donucujícími ustanoveními tohoto zákona, se zrušují dnem nabytí účinnosti tohoto zákona*“, tj. dnem 1. ledna 2014.

Do druhé skupiny můžeme řadit změny dobrovolné, které vychází např. z vůle společníků, akcionářů společnosti.

5.4 Možnosti soudního přezkumu zakladatelského právního jednání

Možnost přezkumu zakladatelského právního jednání ze strany soudu úzce souvisí s problematikou, která byla již popsána, a to neplatností právnické osoby. Právě v těchto případech je to soud, komu je svěřeno oprávnění rozhodnout o poměrně závažné věci, jako je vyslovení (prohlášení) neplatnosti právnické osoby. Závažnost takového rozhodnutí spočívá v tom, že v těchto případech právnická osoba již vznikla, takže se mohla stát účastníkem právních vztahů, zavázat se k nějakému plnění nebo nějaké plnění očekávat ze strany třetích osob, mohla se stát zaměstnavatelem, jistě učinila také všechny další kroky, např. provedla registraci u příslušného daňového úřadu, příslušné správy sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovny.

Již výše bylo řečeno, že řízení o vyslovení neplatnosti právnické osoby může být vyvolána buď na základě návrhu, anebo i bez něho, kdy soud řízení zahájí řízení tzv. z úřední povinnosti. Soud sám zpravidla nemá takové poznatky a způsoby, jak se dozvědět o tom, že byl naplněn některý z důvodů pro vyslovení neplatnosti právnické osoby, pokud se o jeho naplnění nedozví z jiné své činnosti, např. z jiného řízení, které probíhá apod. Proto jsou to zejména třetí osoby, které stojí vně právnické osoby, které jsou právě těmi, jež upozorní soud na naplnění důvodu pro vyslovení neplatnosti právnické osoby. Mohou to být např. její smluvní partneři, kteří se – ještě před uzavřením příslušné smlouvy – kontrolou listin ve sbírce listin, která je veřejně přístupná a dostupná i v digitální podobě, a to na internetových stránkách Ministerstva spravedlnosti České republiky www.justice.cz – dozvědí o tom, že např. společenská smlouva o založení veřejné obchodní společnosti neobsahuje úředně ověřené podpisy jejích zakladatelů (společníků). Na základě jejich podnětu proto soud zahájí řízení, a to usnesením, které právnické osobě doručí do vlastních rukou, a následně ji vyzve,

aby nedostatek, který by mohl vést až k vyslovení neplatnosti, v přiměřené lhůtě odstranila. Další postup soudu byl podrobněji popsán v kapitole 2 této práce.

Další osobou, která může soud upozornit na možnost vyslovení neplatnosti právnické osoby, jsou také např. orgány činné v trestním řízení, zejména orgány Policie České republiky, které při prověřování trestné činnosti např. členů statutárního orgánu určité společnosti mohou zjistit, že účel právnické osoby je v rozporu se zákonem.

Pokud jde o další možnosti, jak soudně přezkoumat právní jednání zakladatelů, se týká jejich rozhodnutí v rámci již existující právnické osoby. Je nepochybné, že jsou to především oni, v postavení společníků, kteří na další trvání právnické osoby mají zásadní vliv. Pouze jim totiž zákon svěřuje rozhodování o změnách zakladatelských dokumentů, ať již jako společníkům společnosti (např. veřejné obchodní společnosti), anebo jako valné hromadě společnosti, která je nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti. V tomto směru jsou obě právní úpravy, které jsou v této práci porovnávány, v podstatě stejné.

V právní úpravě účinné do 31. prosince 2013, konkrétně v ustanovení § 131ObchZ, měl nejen každý ze společníků společnosti s ručením omezeným, ale nadto také její likvidátor, insolvenční správce nebo člen dozorčí rady společnosti právo domáhat se toho, aby soud vyslovil neplatnost usnesení valné hromady, pokud by toto bylo „*v rozporu s právními předpisy, společenskou smlouvou, zakladatelskou listinou nebo stanovami*“¹⁰⁶. Pro podání žaloby zákon stanoví prekluzivní lhůtu, a to tříměsíční, která běží buď ode dne konání valné hromady, nebo ode dne, kdy se žalobce mohl dozvědět o jejím konání (tzv. subjektivní lhůta stanovená pro případy, kdy valná hromada nebyla řádně svolána), a objektivní, která subjektivní lhůtu omezuje podáním žaloby do jednoho roku ode dne konání valné hromady (běh objektivní lhůty předpokládá řádné svolání valné hromady).

---

¹⁰⁶ na rozdíl od řízení ve věci vyslovení neplatnosti právnické osoby, nemůže soud řízení o vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady zahájit sám z úřední povinnosti, vždy tady musí být navrhovatelem jedna ze zákonem taxativně vyjmenovaných, aktivně legitimovaných osob; žalobu může podat jen jedna z nich, nebo ji mohou podat všechny společně. Štenglová a kol. (2010) nadto uvádí ještě možnost, která se jeví více než logickou, totiž aby okruh žalobců byl ještě rozšířen na další osoby, které by případně mohly podat tzv. určovací žalobu ve smyslu ustanovení § 80 písm. c) o.s.ř., a to tehdy, pokud by osvědčily právní zájem, nicméně by se jí nedomáhaly vyslovení neplatnosti rozhodnutí valné hromady, ale vyslovení neplatnosti části společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny – viz Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 448. Naproti tomu ještě srov. ustanovení § 131 odst. 9 ObchZ, které hovoří o „*zahájení řízení k dosažení shody mezi skutečným stavem a zápisem skutečnosti založené usnesením valné hromady v obchodním rejstříku*“; zde se rejstříkovému soudu nabízí možnost zahájit řízení z úřední povinnosti, přičemž v této možnosti je omezen pouze tím, že již bylo rozhodnuto soudem o žalobě podávané oprávněnou osobou, uplynutím tří let od zápisu skutečnosti do obchodního rejstříku, tzv. veřejným zájmem a tím, že se jeho rozhodnutí nedotkne práv třetích osob nabytých v dobré víře.

Lhůty ve stejné délce jsou stanoveny také pro případy, kdy rozhodnutí nebylo přijato na valné hromadě, neboť na ní nebyli přítomni někteří společníci, kteří však vyjádřili potřebu se k předmětu jednání valné hromady také vyjádřit, a vyjádřili se k němu, resp. projeví svůj souhlas s navrhovaným rozhodnutím valné hromady i mimo valnou hromadu, nejpozději do jednoho měsíce ode dne, v němž se konala nebo měla konat valná hromada¹⁰⁷.

Přezkum rozhodnutí valné hromady může soud dovést k několika závěrům. Pokud nastaly skutečnosti předpokládané ustanovením § 131 odst. 3 obchodního zákoníku (1991), např. že rozhodnutím valné hromady došlo pouze k nepodstatnému porušení práv oprávněných osob, soud neplatnost nevysloví; v opačných případech však ano. Osoby, které byly v řízení úspěšné, tzn. byla jim rozhodnutím valné hromady způsobena škoda, mají právo na její náhradu, na přiměřené zadostiučinění; toto právo mohou vymáhat po společnosti.

Podle ustanovení § 131 ObchZ se postupuje také v případě žaloby na vyslovení neplatnosti valné hromady akciové společnosti s tím, že je definováno to, co je míněno nepodstatným porušením právo osob, tak, že je tím „*zejména to, že pozvánka na valnou hromadu nebo oznámení o konání valné hromady neobsahuje zákonem předepsané náležitosti*“, např. označení, zda se svolává řádná, mimořádná nebo náhradní valná hromada¹⁰⁸.

Jisté je, že také nová právní úprava ponechala některým oprávněným osobám možnost domáhat se vyslovení neplatnosti usnesení valné hromady, resp. společníka, pokud rozhodoval v působnosti valné hromady. V ustanovení § 191 ZOK výslovně odkazuje na příslušná ustanovení NOZ, která upravují neplatnost usnesení členské schůze spolku¹⁰⁹ pro rozpor s právními předpisy nebo společenskou smlouvou s tím, že důvodem pro neplatnost může být také rozpor s dobrými mravy.

Nejvyšším orgánem spolku je zpravidla členská schůze, pokud jeho stanovy neurčí, že jím je jiný orgán, např. statutární orgán. Aktivně legitimovány k podání žaloby na vyslovení neplatnosti usnesení členské schůze spolku¹¹⁰ jsou : každý člen spolku nebo ten, kdo na tom má zájem hodný právní ochrany. ZOK , který však v těchto případech má přednost před obecnou úpravou, aktivní legitimaci dává každému společníkovi, jednateli, členu dozorčí rady

---

¹⁰⁷ viz ustanovení § 127 odst. 7 ObchZ

¹⁰⁸ viz ustanovení § 183 ObchZ

¹⁰⁹ spolek „*tvoří alespoň tři osoby vedené společným zájmem a slouží k jeho naplňování jako samosprávný a dobrovolný svazek členů*“ – viz ustanovení § 214 odst. 1 NOZ

¹¹⁰ stojí za povšimnutí malý rozpor mezi ustanovením § 258 v NOZ, který hovoří o neplatnosti rozhodnutí „*orgánu spolku*“ (jímž tedy může být jak členská schůze, tak statutární orgán), a ustanovením § 191 v ZOK, který odkazuje pouze na ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti usnesení pouze „*členské schůze spolku*“.

nebo likvidátorovi. Neplatnosti rozhodnutí orgánu se lze dovolávat pro jeho rozpor se zákonem nebo se stanovami. Lhůta pro podání žaloby je stanovena opět jako prekluzivní, a to tříměsíční, jejíž počátek se odvíjí ode dne, kdy se žalobce o rozhodnutí dozvěděl nebo mohl dozvědět, nejpozději však uplyne do jednoho roku od přijetí rozhodnutí.

Soud neplatnost rozhodnutí nevysloví, pokud sice došlo k porušení zákona nebo stanov, ale nemělo to závažné právní následky, a je v zájmu spolku hodném právní ochrany neplatnost nevyslovit, anebo pokud by se vyslovení neplatnosti dotklo práv třetích osob nabytých v dobré víře¹¹¹. V případě pozitivního rozhodnutí soudu o žalobě má žalobce právo na přiměřené zadostiučinění, pouze však tehdy, pokud jeho právo bylo porušeno závažným způsobem.

ZOK nad rámec toho, co bylo upraveno v ObchZ, stanoví důsledky pro situace, kdy žaloba nebyla podána ve stanovené prekluzivní lhůtě (mimo to, že uplynutím prostě zaniká), a kdy soud žalobě na vyslovení neplatnosti nevyhověl; v takových případech platnost usnesení valné hromady nelze již přezkoumávat. Nadto je součástí nové právní úpravy tzv. protest, který musí být podán (v průběhu konání valné hromady), aby vůbec mohla být žaloba podána a zákonnost usnesení valné hromady mohla být přezkoumávána. Pod termínem protest si můžeme představit např. sdělení nesouhlasu společníka na valné hromadě s přijetím usnesení apod. Obecně platí pro sporné případy, zda byl protest podán či nikoliv, fikce, že podán byl; tato fikce se uplatní zejména tehdy, pokud např. protest sice podán byl, ale vinou zapisovatele nebyl zapsán do zápisu o jednání valné hromady, nebo žalobce na valné hromadě nebyl přítomen, proto nemohl protestovat apod. Stejná podmínka, tedy povinnost podat protest, pokud se chce dovolávat neplatnosti valné hromady, a stejná fikce platí i pro akcionáře akciové společnosti¹¹².

Neplatnosti usnesení valné hromady akciové společnosti se může dovolávat každý akcionář, člen představenstva, dozorčí rady nebo likvidátor, opět s odkazem na ustanovení občanského zákoníku o neplatnosti členské schůze spolku. Pro ostatní záležitosti, např. pro lhůty k podání žaloby nebo pro to, kdy nelze usnesení valné hromady přezkoumávat, platí obdobně to, co bylo řečeno výše o usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným.

---

¹¹¹ viz ustanovení § 260 NOZ

¹¹² viz ustanovení § 424 ZOK

6 Náležitosti zakladatelských právních jednání

Jak bylo řečeno v předchozích částech práce, zakládají se obchodní korporace primárně společenskou smlouvou, stanovami nebo v případě jediného zakladatele zakladatelskou listinu. Jejich obsah se bude odvíjet od složitosti zakládané právnické osoby .

Závěrečnou část této práce, budou tvořit především obligatorní náležitosti¹¹³ zakladatelských právních jednání, a dle ZOK platného od 1. ledna 2014, které mají obsahovat alespoň název, sídlo právnické osoby, předmět činnosti a statutární orgán a způsob jak se vytváří, nestanoví-li to přímo zákon. Určí též, kdo jsou první členové statutárního orgánu.

Dále se v této kapitole budu zabývat dalšími obligatorními náležitostmi konkrétních zakladatelských dokumentů vztahujících se k jednotlivým formám právnických osob. V příloze této práce jsou dále k dispozici jednak vzory různých zakladatelských dokumentů, konkrétně společenská smlouva o založení veřejné obchodní společnosti, dohoda o její změně a společenská smlouva o založení společnosti s ručením omezeným.

6.1 Obligatorní náležitosti zakladatelských právních jednání

6.1.1 Název právnické osoby

Jak plyne z důvodová zprávy k NOZ, co je názvem právnické osoby, stručně definuje ustanovení § 132 odst. 1 NOZ tak, že je to její jméno. NOZ říká, že jménem právnické osoby bude její název. Díky této formulaci odpadne dnešní problematická konstrukce používající pro fyzickou osobu termín „jméno“ a pro právnickou osobu zase „název“, nadále se tak bude pro obě osoby užívat pouze terminu „jméno“.

Podnikatel má vždy pouze jedno označení, u fyzické osoby je nutné, aby třetí osoby z takového označení poznali, že se jedná o fyzickou osobu - podnikatele. Zápisem do obchodního rejstříku se takové označení stává firmou. Pokud fyzická osoba změní jméno, nebude povinna uvádět odlišující dodatek, jelikož se vychází z předpokladu, že se jedná o totožný subjekt.

Název musí odlišit právnickou osobu od jiné osoby a obsahovat označení její právní formy, přičemž název nesmí být klamavý. Tato právní úprava v podstatě koresponduje s úpravou v ObčZ, která také název právnické osoby označuje za její pojmový znak, který

---

¹¹³ Tyto náležitosti se zcela shodují s tím, co obecně považujeme za pojmové znaky právnické osoby, tj. její název, její sídlo a její předmět činnosti či podnikání.

slouží k jejímu označení a odlišení od ostatních subjektů. Název právnické osoby určuje zakladatelské právní jednání, resp. záleží zcela na vůli jejích zakladatelů, jaký název zvolí, určité omezení však platí, a to v tom směru, že název by měl být určitý a neměl by působit klamavě, nadto nesmí být zaměnitelný nebo dokonce stejný s názvem jiné právnické osoby. Během trvání právnické osoby může být její název měněn, to však za stejných podmínek jako při určování názvu při zakládání právnické osoby, a zpravidla nenastane žádný problém. Nicméně v případě nadací a nadačních fondů jedno z posledních rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR obsahuje podmínku pro změnu názvu nadace nebo nadačního fondu, která spočívá v tom, že název sice lze změnit, ale pouze tehdy, pokud „je změna vynucena objektivními okolnostmi, a respektuje-li původní vůli zřizovatele nadace či nadačního fondu“¹¹⁴. Dovolací soud sice odkázal na tzv. nadační vůli zřizovatele, která by měla zůstat zachována i v době trvání nadace či nadačního fondu, neboť jejich vznikem vlastně přestává osoba zřizovatele být aktivní a její pravomoci, mimo jiné také pravomoc měnit statut, přecházejí na správní radu, nicméně správně poznamenal, že v právním životě mohou nastat situace, které ani při nejlepší vůli zřizovatel předpokládat nemohl, a proto je provedení určitých změn nezbytné.

Každá firma je složená ze dvou částí, kterými jsou firemní kmen a obligatorní dodatek. U firemního kmene rozlišujeme, zda se jedná o osobní firemní kmen, který je tvořený jménem a příjmením, nebo pouze příjmením jednoho ze společníků, věcný firemní kmen, kterým je předmět podnikání (činnosti), fantazijní firemní kmen, jehož cílem není primárně informovat o osobě ani předmětu podnikání, může být i nereálného významu, a smíšený firemní kmen, který je kombinací výše zmíněných. Obligatorní dodatek specifikuje právní formu subjektu, a to buď v celé podobě nebo zkratkovitě, např. spol.s r.o. nebo s.r.o. kromě obligatorního dodatku existuje i dodatek fakultativní, kterým může být např. sídlo.¹¹⁵

Pro společnosti a družstva se podle právní úpravy účinné do prosince 2013 užívá označení obchodní firma, což je vlastně „název právnické osoby, pod kterým je zapsána v obchodním rejstříku“¹¹⁶. Zákon rozlišuje mezi obchodní firmou fyzické osoby, což je její jméno a příjmení, případně dodatek, a obchodní firmou obchodní společnosti a družstva. Termín obchodní firma užívá také NOZ v ustanoveních týkajících se podnikatele¹¹⁷, když

---

¹¹⁴ viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29Cdo 4508/2009 ze dne 26.1.2011, zveřejněné pod R 6/2012 v SoJ, svazek 1, ročník 2012, str. 34, dostupné na www.nsoud.cz.

¹¹⁵ Holejšovský, J., Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy. Praha : C.H.Beck, 2003, s 165

¹¹⁶ viz ustanovení § 8 ObchZ

¹¹⁷ za podnikatele považuje ustanovení § 420 NOZ toho, kdo „samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za

konkrétně v ustanovení § 423, resp. § 424 za obchodní firmu považuje „*jméno, pod kterým je podnikatel zapsán do obchodního rejstříku s tím, že nesmí být zaměnitelná s jinou obchodní firmou a nesmí působit klamavě*“.

Názvu právnické osoby zákon přisuzuje význam také v tom směru, že mu poskytuje ochranu před jeho neoprávněným užitím či neoprávněným zásahem ze strany jiného subjektu. Stejně je chráněna její dobrá pověst nebo její soukromí. V tomto směru zachovává v podstatě stejný ochranný přístup také právní úprava účinná od roku 2014. Ochrana názvu právnické osoby, její dobré pověsti a jejího soukromí je také často podpořena v soudní praxi. Problematikou neoprávněného použití názvu právnické osoby se zabývalo také jedno z rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR¹¹⁸; soud v tomto rozhodnutí vymezil dvě typická deliktní jednání proti názvu právnické osoby, z nichž jedno spočívá v tom, že „*do práva právnické osoby k jejímu názvu zasáhne jiný subjekt tak, že si zvolí název vůči tomuto názvu zaměnitelný*“, a to druhé spočívá v tom, že „*delikvent používá názvu právnické osoby, aniž tu je nějaká souvislost s jeho vlastním jménem, názvem nebo obchodní firmou*“.

Pokud jde o ochranu dobré pověsti právnické osoby, té se je možno nepochybně dále dovolat, ale NOZ již nepoužívá tento termín Dobrá pověst se nehodnotí obecně, resp. nelze stanovit kritéria pro posouzení, zda je pověst právnické osoby dobrá či nikoliv, proto se musí hodnotit až teprve vzhledem k okolnostem konkrétního případu. Svou roli při hodnocení může hrát např. řádné a včasné úhrady závazků, řádné plnění uzavřených smluv apod. Soudní praxe dospěla k závěru, že „*dobrá pověst právnické osoby je především vytvářena na základě zkušeností, které s tímto subjektem mají její obchodní partneři, zákazníci či jiné subjekty, kteří s ní přicházejí do kontaktu*“¹¹⁹.

Ochrana jak názvu, tak pověsti a soukromí pak může být realizována prostřednictvím v občanském zákoníku taxativně vyjmenovaných žalob, které uplatní u příslušného soudu (v prvním stupni je jím místně příslušný krajský soud) poškozená právnická osoba. V první řadě se může tzv. záporní (či negatorní) žalobou domáhat toho, aby se neoprávněný uživatel názvu zdržel jeho užívání, příp. tzv. restituční žalobou, aby odstranil závadný stav, a nakonec se

---

účelem dosažení zisku“. Toto pojetí je trochu odlišné od úpravy účinné do prosince 2013, neboť ta za podnikatele považuje nejen člověka, tedy fyzickou osobu jako podnikatele, bez ohledu na to, zda je zapsán v obchodním rejstříku či nikoliv, ale také obchodní společnosti a družstva, což s ohledem na výklad ustanovení NOZ týkajících se podnikatele, která hovoří především o „člověku“, je v souvislosti s rekodifikací prolomeno a obchodní společnosti a družstva jsou nadále označovány jako obchodní korporace.

¹¹⁸ jedná se o usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2011, sp. zn. 23Cdo 5152/2008, dostupné na www.nsoud.cz.

¹¹⁹ viz např. rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.3.2008, sp. zn. 30Cdo 1385/2006, dostupný na www.nsoud.cz.

může tzv. satisfakční žalobou domáhat přiměřeného zadostiučinění, buď morálního, anebo peněžního¹²⁰.

Kromě shora vyjmenovaných žalob může poškozená právnická osoba využít také jiné prostředky ochrany, které jsou jí nabízeny občanským zákoníkem, a to institut svépomoci (viz ustanovení § 6 ObčZ, resp. ustanovení § 14 NOZ, či ochranu pokojného stavu (viz ustanovení § 5 ObčZ).

Z hlediska shora popsaného je tak zřejmé, že při zakladatelském právním jednání je třeba, aby zakladatelé právnické osoby dbali na výše uvedené zásady při určování jejího názvu, aby se vyvarovali případných sporů s jinou právnickou osobou.

6.1.2 Sídlo právnické osoby

Sídlo právnické osoby je další obligatorní náležitostí, která musí být při zakladatelském právním jednání určena. Existence právnické osoby bez sídla je totiž vyloučena, Historická paralela problematiky sídla právnických osob prošla určitým vývojem, nicméně v novodobé historii, myšleno po roce 1989, bylo sídlo právnické osoby vždy označováno jako jeden z jejích pojmových znaků. Pokud srovnáme právní úpravu v ObčZ ve znění, které je platné do prosince 2013, s právní úpravou v NOZ, zjistíme, že v podstatě k žádným dramatickým změnám ohledně sídla nedochází.

Zásadní změny se totiž udály v posledních 20 letech, než se úprava ustálila v té podobě, jak ji známe dnes. Ustanovení § 19c ObčZ ve znění zákona č. 509/1991 Sb., účinného do 31. prosince 1991, lakonicky a stručně stanovilo, že „*sídlo právnické osoby musí být určeno při jejím vzniku*“. Novela provedená zákonem č. 509/2001 Sb., účinná od 1.4.2003, toto ustanovení rozvedla s tím, že „*sídlo musí být určeno adresou, kde právnická osoba sídlí skutečně, tedy místem, kde je umístěna její správa a kde se veřejnost může s právnickou osobou stýkat*“. Novela také umožnila třetím osobám, aby v případech, kdy právnická osoba užívá i jiného místa ke svému podnikání vedle svého skutečného sídla, aby se tohoto skutečného sídla dovolala, dále povolila umístit sídlo právnické osoby do bytu v případech, kdy je to slučitelné s jejím účelem, a víceméně zjednodušila postup při změně jejích zakladatelských dokumentů, neboť vzhledem k tomu, že bylo možné, aby ten obsahoval pouze obec, kde je umístěno sídlo, a nikoliv plnou adresu (tj. ulici, číslo popisné a obec), nemusely orgány právnických osob zdlouhavě a mnohdy i finančně náročně rozhodovat o

---

¹²⁰ srov. např. také rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2009, sp. zn. 23Cdo 1014/2007, dostupný na www.nsoud.cz.

změně zakladatelského dokumentu v části týkající se sídla. Naproti tomu však zůstal požadavek, aby v rejstříku, v němž je právnická osoba zapsána, byla zapsána i plná adresa jejího sídla.

Novela provedená zákonem č. 215/2009 Sb. s účinností od 20.7.2009 zredukovala ustanovení týkající se sídla právnické osoby pouze na obecné konstatování, že při zřízení se určí její sídlo, které nesmí být v bytě, pokud to odporuje povaze právnické osoby nebo rozsahu její činnosti, zůstala přitom zachována možnost uvést v zakladatelském dokumentu pouze obec, v níž má právnická osoba své sídlo, s tím, že plná adresa bude uvedena v příslušném rejstříku. Třetím osobám byla ponechána možnost dovolávat se skutečného sídla právnické osoby, naproti tomu právnickým osobám bylo zakázáno namítat, že má skutečné sídlo v jiném místě. Títo pravidla rovněž přejímá NOZ.

Aktuální judikatura týkající se sídla právnických osob neexistuje; oproti předchozí právní úpravě (té, která byla účinná do 19.7.2009), nemůže soud donutit právnickou osobu, která by měla sídlo jinde, než tam, kde uvádělo ustanovení § 19c odst. 2 tehdejšího znění ObčZ, k tomu, aby zjedнала nápravu, tj. aby v tomto směru došlo ke změně zakladatelského dokumentu pod pohrůžkou jejího zrušení s likvidací, pokud k tomu nedojde. Naproti tomu byla třetím osobám ponechána možnost dovolávat se sídla zapsaného v rejstříku. Právní názor týkající se možnosti považovat jinou adresu za sídlo právnické osoby učinil Krajský v Českých Budějovicích, který rozhodoval jako soud nadřízený okresním soudům v jeho obvodu o místní příslušnosti jednoho z nich. Ve svém usnesení dospěl k závěru, že *„jiná adresa než sídlo právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku by mohla být sídlem právnické osoby jen tehdy, pokud by bylo zjištěno, že statutární orgán z jiné adresy řídí společnost. Nemůže však být sídlem společnosti adresa, kde má právnická osoba jen provozovnu“*¹²¹. Podle názoru soud vždy záleží na konkrétních okolnostech řízení, v rámci něhož soud zjišťuje mimo jiné právě i to, zda statutární orgán právnické osoby neřídí její činnost z jiné adresy než té, která je zapsána v rejstříku.

Pro zakladatelská právní jednání, dle NOZ, která určují sídlo právnické osoby, tedy platí, že v sídlo může být umístěno nadále kdekoliv, a to i v bytě či domě, zpravidla podle povahy předmětu podnikání.¹²²NOZ pouze opouští podmínku, které říkala že takové sídlo

---

¹²¹ viz usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7.4.2011, sp. zn. 5Nc 645/2011, dostupné v systému ASPI pod ASPI JUD228235CZ.

¹²² např. sídlo právnické osoby, jež se zabývá vedením účetnictví, mohou zakladatelé umístit do bytu jednoho z nich apod.

nelze zřídit pokud to odporuje povaze právnické osoby a nebo rozsahu její činnosti. Nově ji nahrazuje požadavkem aby zřízení sídla v bytě nenarušovalo klid a pořádek v domě. Nadále však trvá požadavek, aby při návrhu na zápis do veřejného rejstříku byla uvedena plná adresa sídla, tedy ulice, číslo popisné a obec.

6.1.3 Předmět činnosti právnické osoby

Další obligatorní náležitostí, která musí být zakladatelským právním jednáním určena, je předmět činnosti právnické osoby. To je v podstatě vymezení toho, čím se bude právnická osoba v průběhu svého trvání zabývat, jaký je její účel, jakou bude vyvíjet podnikatelskou činnost apod. Předmět činnosti se zapisuje do veřejného rejstříku.

Obecně rozeznáváme předmět činnosti, který vyvíjí zpravidla veřejně prospěšné společnosti, jako jsou nadace a ústavy, a předmět podnikání, který se vztahuje zpravidla na činnost obchodních korporací, i když není vyloučeno, aby i obchodní korporace měla vedle předmětu podnikání také předmět činnosti, tedy něco, co nespočívá v podnikatelské činnosti.

Přestože bylo původním záměrem návrhu NOZ, aby byl účel založení společnosti formulován tak, že podnikání by charakterizoval jako jednu z činností a tím odpadlo těžkopádné vyjadřování „předmět činnosti, versus podnikání a podobná sousloví. Tento záměr nakonec realizován nebyl. Zajímavostí je i to že pojem „předmět činnosti, se na rozdíl od předmětu podnikání nenachází v jiném právním předpisu. Naproti tomu předmět podnikání nalezneme v živnostenském zákoně, který obecně charakterizuje živnost jako „*soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnosti, za účelem dosažení zisku a za podmínek tímto zákonem stanovených*“, a to, co živností je a není¹²³. Jak je patrné, odpovídá definice živnosti definici podnikání podle ustanovení § 2 odst. 1 ObchZ.

Jako subjekty, které jsou oprávněny provozovat živnost, živnostenský zákon označuje mimo jiné také právnické osoby, v části druhé zákon rozlišuje živnosti ohlašovací, mezi nimiž jsou živnosti řemeslné a koncesované a živnost volná (tj. výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona), a živnosti koncesované.

Při zakladatelském právním jednání, jakož i při založení či zřízení právnické osoby podle úpravy účinné do prosince 2013, tak obligatorně její zakladatelé určí, jaký předmět

---

¹²³ viz ustanovení § 2 a násl. živnostenského zákona; živností není např. provádění archeologických výzkumů, restaurování kulturních památek, činnost advokátů, lékařů, znalců, tlumočnicků, činnost bank, námořní doprava, výroba léčiv apod.

činnost bude právnická osoba vyvíjet. Např. u obchodních korporací její určení nevzbuzuje žádné problémy, zpravidla je předmětem jejího podnikání volná živnost (která v sobě zahrnuje několik oborů činnosti, např. velkoobchod, výroba strojů a zařízení apod.).

Naproti tomu předmět činnosti fundací nebo ústavů musí být vymezen natolik přesně a určitě, aby z něho bylo patrné, že prostřednictvím něho budou tyto subjekty naplňovat účel, pro který byly zřízeny.¹²⁴

Ohledně předmětu činnosti při zakládání jednotlivých korporací je důležité, říct že zůstává i podle nového ZOK zachovaná stávající úprava. Tudíž že osobní obchodní společnosti lze nadále zakládat pouze za podnikatelským účelem. Kapitálové společnosti lze založit také i za jiným účelem.

6.1.4 Statutární orgán právnické osoby

Statutární orgán právnické osoby je osoba, která právnickou osobu zastupuje, resp. jedná za ni navenek, podepisuje jejím jménem a je jakousi kontaktní osobou pro styk právnické osoby s třetími osobami.

Statutární orgán právnické osoby je obligatorní náležitostí, bez statutárního orgánu nemůže právnická osoba existovat a jeho absence je dokonce důvodem ke zrušení společnosti a nařízení její likvidace¹²⁵. Obecně platí, že „*statutárnímu orgánu náleží veškerá působnost, kterou zakladatelské právní jednání, zákon nebo rozhodnutí orgánu veřejné moci nesvěří jinému orgánu právnické osoby s tím, že člen statutárního orgánu může zastupovat právnickou osobu ve všech záležitostech*“¹²⁶. Nová právní úprava, na rozdíl od té předchozí, již rozlišuje kolektivní statutární orgán od statutárního orgánu, který tvoří pouze jedna osoba. Typickým kolektivním statutárním orgánem je představenstvo akciové společnosti, typickým jednočlenným statutárním orgánem je jednatel společnosti s ručením omezeným.

Stejně jako v předchozí právní úpravě, je obecně stanoveno, že člen statutárního orgánu zastupuje právnickou osobu každý samostatně. Zakladatelské právní jednání však může určit podmínky, kdy člen ji může zastupovat samostatně, a ve kterých případech je třeba, aby ji zastupovali všichni členové kolektivního statutárního orgánu nebo dva jeho členové apod. Způsob zastupování právnické osoby tak může vypadat např. takto: „*Společnost*

---

¹²⁴ např. účelem nadace je „podpora osob (právnických i jednotlivců), kteří se zabývají křesťanskými misemi zejména se zaměřením na mládež, individuální podpora vzdělávání studentů v průběhu studia, podpora sociální, zdravotní a charitativní práce jednotlivců i organizací“, jak je tomu např. v Nadaci RACEK, která je zapsána v nadačním rejstříku vedeném Krajským soudem v Ústí nad Labem, oddíl N, vložka 111

¹²⁵ viz např. ustanovení § 68 odst. 6 písm. a) ObchZ

¹²⁶ viz ustanovení § 163, resp. § 164 NOZ

zastupuje každý člen představenstva samostatně s výjimkou jednání, jejichž předmětem je peněžité plnění převyšující částku 100.000,- Kč, kdy společnost zastupují alespoň dva členové představenstva společně“.

Jak je uvedeno výše, určí zakladatelské právní jednání typ statutárního orgánu a způsob, kterým se vytváří, ovšem pouze za situace, kdy to nestanoví přímo zákon. Takovým situacím však nebude mnoho, neboť např. ZOK u všech právních forem obchodních korporací i u družstva určuje název statutárního orgánu, jeho složení i způsob jeho jmenování. Statutárním orgánem veřejné obchodní společnosti jsou tak obecně všichni společníci, statutárním orgánem komanditní společnosti jsou obecně všichni komplementáři, statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jeden nebo více jednatelů, kteří mohou či nemusí tvořit kolektivní orgán¹²⁷.¹²⁸ Pokud jde o určení typickým kolektivním orgánem, ohledně jehož povahy kolektivního orgánu nejsou žádné pochybnosti, je představenstvo akciové společnosti.

Představenstvo akciové společnosti bylo jedinou možností statutárního orgánu akciové společnosti. Po rekonstrukci soukromého práva bude také v českém obchodním právu nutno uplatnit buď dualistický, nebo monistický systém, jak je tomu např. v právu anglosaském nebo francouzském. Zakladatelské právní jednání tak může určit způsob organizačního uspořádání akciové společnosti tak, jak je tomu ve stávající právní úpravě s tím, že společnost bude zastupovat představenstvo a dozorčí rada bude vykonávat kontrolní činnosti (dualistický model), anebo určí, že společnost bude zastupovat jediný orgán, a to správní rada, která bude společnost zastupovat a bude v ní vykonávat také kontrolní funkci (monistický model).

---

¹²⁷ na první pohled by se tak mohlo zdát, že rekonstrukcí by mohl být odstraněn rozpor v názorech některých právnických osobností ohledně toho, zda statutární orgán společnosti s ručením omezeným, který tvoří více jednatelů, je svou povahou kolektivním statutárním orgánem či nikoliv. Např. Štenglová a kol. (2010) dospěli k závěru, že pokud je ve statutárním orgánu více osob, za kolektivní orgán ji stejně nelze považovat, přičemž jde pouze o určitou obdobu kolektivního statutárního orgánu – viz Štenglová, I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010, str. 309. Naproti tomu Eliáš a kol. (2003) zastává opačný názor, když tvrdí, že „pokud je statutárním orgánem více společníků, považujeme takový statutární orgán za orgán kolektivní, i když je jednatelská pravomoc přiznána každému ze společníků – viz Eliáš, K.; Bartošíková, M.; Pokorná, J. a kol. *Kurs obchodního práva : právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha : C.H. Beck, 2005, str. 121.

¹²⁸ Např. judikát uvádí, že ze zakladatelského dokumentu s.r.o. musí vyplývat kolik jednatelů je statutárním orgánem. V zákoně není výslovně stanoveno, že zakladatelský dokument musí obsahovat údaj o konkrétním počtu jednatelů, lze to ale dovodit výkladem § 133 ObchZ. To vychází z toho, že společenské smlouvy (příp. zakladatelské listiny) s.r.o. obsahující citaci § 133 ObchZ: „statutárním orgánem společnosti je jeden nebo více jednatelů“ Vzniká tak nutnost změnit a upřesnit tuto úpravu, neboť je neplatná pro neurčitost a může vést až ke zrušení s.r.o. a následné likvidaci (Rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 530/2008 ze dne 20. 2. 2009)

V působnosti správní rady je mimo jiné také oprávnění jmenovat statutárního ředitele, který je statutárním orgánem akciové společnosti v případě monistického modelu.

Statutárním orgánem družstva je i nadále alespoň tříčlenné představenstvo¹²⁹, příp. předseda družstva v tzv. malém družstvu, které má méně než 50 členů¹³⁰. Statutárním orgánem nadace je alespoň tříčlenná správní rada, v ústavu je to ředitel.¹³¹

Požadavek na to, aby zakladatelské právní jednání určilo také první členy statutárního orgánu, v podstatě odpovídá tomu, jak to funguje za stávající právní úpravy, např. ustanovení § 110 odst. 1 písm. e) ObchZ stanoví, že „společenská smlouva musí obsahovat alespoň jména a bydliště prvních jednatelů společnosti ...“.

6.1.5 Osobní obchodní společnosti

6.1.5.1 Náležitosti společenské smlouvy veřejné obchodní společnosti:

Společenská smlouva podle ustanovení § 98 ZOK obsahuje také:

- a) firmu společnosti
- b) předmět podnikání společnosti nebo údaj, že byla založena za účelem správy vlastního majetku, a určení společníků uvedením firmy nebo názvu a sídla právnické osoby nebo jména a bydliště fyzické osoby
- c) určení společníků uvedením jména nebo jmen a příjmení, případě právnické osoby názvu a sídla (dále jen „jméno“) a bydliště nebo sídla

6.1.5.2 Náležitosti společenské smlouvy komanditní společnosti

Společenská smlouva Komanditní společností obsahuje také dle ustanovení § 124

- a) **určení který ze společníků je komplementář a který komandista**
- b) **výši vkladu každého komandisty**

Společenská smlouva komanditní společnosti by měla vyjma určených náležitostí obsahovat také údaj o tom, který ze společníků je komplementář a který komanditista, a také výši vkladu každého komandisty¹³².

---

¹²⁹ viz ustanovení § 705 ZOK

¹³⁰ viz ustanovení § 726 odst. 1 ZOK

¹³¹ v tomto subjektu jmenuje a odvolává členy správní rady zakladatel ústavu, nicméně zakladatelské právní jednání může určit i jiný způsob, např. že členy správní rady volí samotná správní, příp. dozorčí rada, pokud je zřízena viz §409 odst.1 NOZ

¹³² viz ustanovení § 124 ZOK

6.1.6 Kapitálové obchodní společnosti

6.1.6.1 Náležitosti společenské smlouvy společnosti s ručením omezeným

Společenská smlouva společnosti s ručením omezeným podle § 146 ZOK obsahuje:

„a) firmu společnosti

b) předmět podnikání nebo činnosti společnosti

c) určení společníků uvedením jména a bydliště nebo sídla

d) určení druhů podílů každého společníka a práv a povinností s nimi spojených, dovoluje-li společenská smlouva vznik různých druhů podílů

e) výši vkladu nebo vkladů připadajících na podíl nebo podíly

f) výši základního kapitálu

g) počet jednatelů a způsob jejich jednání za společnost....

§146 ZOK odst.2

a) vkladovou povinnost zakladatelů, včetně lhůty pro její splnění,

b) údaj o tom, koho zakladatelé určují jednatelem nebo jednatelemi, popřípadě členy jiných orgánů společnosti, kteří mají být podle tohoto zákona voleni valnou hromadou,

c) určení správce vkladů a

d) u nepeněžitého vkladu jeho popis, jeho ocenění, částku, kterou se započítává na emisní kurs, a určení osoby znalce, který provede ocenění nepeněžitého vkladu.“

Z výše uvedeného plyne, že u obsahových náležitostí společenské smlouvy ZOK rozlišuje, zda se jedná o společenskou smlouvu ve fázi zakládání společnosti, nebo společenskou smlouvu u již založené společnosti. Po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti je na základě ustanovení § 146 odst. 3 ZOK umožněno, aby údaje uváděné ve fázi zakládání společnosti, byly z obsahu společenské smlouvy vypuštěny a zůstaly tam nadále jen údaje uvedené v § 146 odst. 1 ZOK. Náležitosti dle odst.2 §146 ZOK společenská smlouva obsahuje při založení, po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti se mohou ze společenské smlouvy vypustit.

6.1.6.2 Náležitosti stanov akciové společnosti

Stanovy akciové společnosti podle § 250 odst. 2 ZOK obsahují:

„a) firmu a předmět podnikání nebo činnosti,

b) výši základního kapitálu,

- c) počet akcií, jejich jmenovitou hodnotu, určení, zda a kolik akcií bude znít na jméno nebo na majitele, anebo zda budou vydány jako zaknihované cenné papíry, popřípadě údaj o omezení převoditelnosti akcií, popřípadě údaj, zda jsou akcie imobilizovány,*
- d) mají-li být vydány akcie různých druhů, jejich název a popis práv s nimi spojených,*
- e) počet hlasů spojených s jednou akcií a způsob hlasování na valné hromadě; mají-li být vydány akcie o různé jmenovité hodnotě, obsahují stanovy také počet hlasů vztahujících se k té které výši jmenovité hodnoty akcií a celkový počet hlasů ve společnosti,*
- f) údaj o tom, který ze systémů vnitřní struktury společnosti byl zvolen, a pravidla určení počtu členů představenstva nebo dozorčí rady,*
- g) jiné údaje, stanoví-li tak tento zákon....*

Dle §250 odst.3 ZOK Stanovy při založení obsahují také

- a) údaje o tom, kolik akcií který zakladatel upisuje, za jaký emisní kurs, způsob a lhůtu pro splácení emisního kursu a jakým vkladem bude emisní kurs splacen,*
- b) v jaké výši musí být splacen základní kapitál k okamžiku vzniku společnosti,*
- c) tehdy, bude-li emisní kurs akcií plněn nepeněžitými vklady, jméno vkladatele, popis nepeněžitých vkladů, jakož i počet, jmenovitou hodnotu a druh akcií, které se za tento nepeněžitý vklad vydají, jejich formu nebo údaj, že budou vydány jako zaknihované cenné papíry, a určení znalce, který provede ocenění nepeněžitého vkladu,*
- d) určení ceny nepeněžitých vkladů při založení společnosti,*
- e) alespoň přibližnou výši nákladů, které v souvislosti se založením společnosti vzniknou,*
- f) údaj o tom, koho zakladatelé určují členy orgánů společnosti, kteří mají být podle stanov voleni valnou hromadou,*
- g) určení správce vkladů a*
- h) tehdy, mají-li být vydány akcie jako zaknihované cenné papíry, čísla majetkových účtů, na které mají být zaknihované akcie vydány.“*

Náležitosti dle odst.3 stanovy obsahují při založení, po vzniku společnosti a po splnění vkladové povinnosti se mohou ze stanov vypustit.¹³³.

6.1.7 Družstvo

Stanovy družstva podle § 553 ZOK obsahují:

- „a) firmu družstva,*

---

¹³³ viz ustanovení § 250 ZOK

- b) předmět podnikání nebo činnosti,*
- c) výši základního členského vkladu, popřípadě vstupního vkladu,*
- d) způsob a lhůtu jejich splacení přistupujícím členem,*
- e) způsob svolání členské schůze a pravidla jejího rozhodování,*
- f) počet členů představenstva a kontrolní komise a délku jejich funkčního období,*
- g) podmínky vzniku členství v družstvu a*
- h) práva a povinnosti člena družstva (dále jen „člen“) a družstva.“*

6.2 Fakultativní náležitosti zakladatelských právních jednání

Můžeme konstatovat, že mezi fakultativní náležitosti zakladatelských právních jednání patří všechna další, která nepředepisuje ani NOZ a zejména ZOK. Protože by bylo nemožné vytvořit takový seznam obligatorních náležitostí, kterým by se mohli řídit všechny společnosti s.r.o. nebo a.s., svěřuje zákon tuto úpravu fakultativním náležitostem. Povaze obchodního práva navíc jako součásti soukromého práva odpovídá především převaha dispozitivních ustanovení oproti kogentním. Zakladatelům a společníkům je proto svěřena autonomie vůle a smluvní svoboda spočívající v tom, že je na nich, jakým způsobem si upraví vzájemné vztahy a poměry v právnických osobách. Samozřejmě mimo kogentních ustanovení zákona, která jsou daná a nemohou být vůlí zakladatelů měněna nebo doplňována.

Podstata fakultativních náležitostí spočívá v tom, že zakladatelé je mohou, ale nemusí včlenit do zakladatelského dokumentu. Tak mohou být obsahem společenských smluv např. ustanovení týkající se zřízení dozorčí rady a vyjmenování jejích členů, úprava převodu podílu na třetí osoby odlišná od zákona; obecně platí, že společník může převést podíl na osobu, která není společníkem, pouze se souhlasem valné hromady, zakladatelé se však mohou dohodnout, že souhlas valné hromady nebude potřeba. Zakladatelé mohou také např. vyloučit přednostní právo společníků společnosti s ručením omezeným k účasti na zvýšení jejího základního kapitálu.

Může to být např. doba, na jakou se právnická osoba zakládá, nebo ustavení dozorčí rady a jejích členů nebo osobu revizora nadace, pokud není zřízena dozorčí rada, vkladové povinnosti společníků, podmínky pro převodu podílu na třetí osobu apod.

Přechodná ustanovení ZOK

ZOK se bude vztahovat pouze na společnosti vzniklé po 1.1.2014. Společnosti vzniklé dříve mají možnost volby, buď se podřídí ZOK (budou regulovány ZOK) nebo neučinit nic (budou regulovány částečně ZOK a částečně ObchZ).

Pokud se budou společnosti zcela podřizovat ZOK, budou muset provést změnu společenské smlouvy nebo stanov a o této skutečnosti vytvořit zápis do obchodního rejstříku. Společnost tak bude mít jistotu v tom, jaké postupy se na ní vztahují, tj. všechna ustanovení ZOK. Naopak jí mohou překvapit některá nejasná a rozporná ustanovení, např. úprava příplatkové povinnosti. Proto je třeba, aby se taková společnost důkladně seznámila s novou úpravou.

Pokud společnost neučiní nic, budou se na ni fakticky vztahovat oba předpisy. Obsahem jejich zakladatelských právních jednání budou dosavadní ustanovení ObchZ s podmínkou, že nejsou v rozporu s donucujícími ustanoveními ZOK. Problém je v tom, že ze ZOK není patrné, která ustanovení jsou kogentní a od kterých se lze odchýlit. Společnost tak bude ve značné nejistotě.

Pro obě společnosti je však nutné, aby provedli revizi svých společenských smluv a stanov a zjistili, která ustanovení je třeba změnit. Vyhnou se tím do budoucna sankciování za pochybení či laxní přístup. Všechna pravidla, která jsou v rozporu s kogentními ustanoveními pozbývají platnosti od 1.1.2014. Společnost má pak 6 měsíců, aby upravila své vnitřní dokumenty dle těchto ustanovení a doručila je do sbírky listin obchodního rejstříku (např. u společnosti s ručením omezeným to bude údaj o druzích podílu). Pokud společnost nedodá aktualizované dokumenty do sbírky listin, rejstříkový soud jí vyzve k nápravě a stanoví jí k tomu dodatečnou přiměřenou lhůtu. Pokud tuto povinnost nesplní, může jí soud zrušit nebo nařídit její likvidaci.

Po 1.1.2014 budou tedy existovat 3 typy společností: 1. společnosti vzniklé po účinnosti ZOK podléhající plně ZOK, 2. společnosti vzniklé před účinností ZOK a podléhající plně ZOK, 3. společnosti vzniklé před účinností ZOK a podléhající jak ZOK tak i ObchZ.¹³⁴

---

¹³⁴ Pešlová, I. Co se společností po 1. lednu 2014? *Právní rádce*. [online][cit. 28.06.2013] Dostupné z: [http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=59739760](http://pravnicaradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=59739760)

Závěr

Jak vyplývá z práce je patrné, že dnem 1. ledna 2014 čeká nejen odbornou, ale také laickou veřejnost poměrně zásadní změny v chápání občanského a obchodního práva, než na jakou sme byly zvyklý od poslední výrazne rekonstrukce která proběhla na počátku devadesátých let. . Nejenže dochází k odlišné terminologii některých vžitých pojmů (např. způsobilost k právním úkonům, právní úkon apod.) ale budou zcela zrušeny některé vžitě a zažité právní předpisy, jako je např. obchodní zákoník, zákon o rodině, zákon o nadacích a nadačních fondech, zákon o vlastnictví bytů apod. Nadto obsahuje nový občanský zákoník nad 3.000 ustanovení, se kterými se všichni musíme seznámit. V souvislosti se změnou terminologie a výkladu právního úkonu na tzv. právní jednání dochází také ke změně úkonů, které souvisejí se zakládáním nebo zřízením, nově ustavením právnických osob. Od 1. ledna 2014 tak pro jednání, kterými jsou ustavovány právnické osoby, použijeme termín „zakladatelská právní jednání“. Jejich podstata ovšem nespočívá v ničem jiném než v tom, jak to máme zažité a jak to známe z předchozí právní úpravy. Zakladatelské právní jednání bude nyní upraveno obecně a použijeme ho na všechny typy právnických osob, a to jak na ty veřejného, tak na ty soukromého práva, resp. veřejného a soukromého zájmu. Na jednotlivé právnické osoby se pak budou aplikovat ustanovení ZOK, která se jich přímo týkají, teda pro společnosti a družstva, nově nazývaných souhrnným názvem obchodní korporace.

Oba zákony, a to vyplývá z jejich soukromoprávní povahy, nechávají poměrně širokou možnost pro osoby, které chtějí založit právnickou osobu, přičemž minimum pro to, co má jejich zakladatelské právní jednání obsahovat, omezily pouze na její název a sídlo, její předmět činnosti a způsob ustavení jejího statutárního orgánu, počet jeho členů a určení toho, kdo jsou jeho první členové. Což je nepochybně dalším projevem rozšiřování dispozitivních ustanovení v soukromoprávního práva, dle zásady *vigilantibus iura*.

Ze skutečností, které byly zjištěny v průběhu zpracovávání této práce, je zřejmé, že v nové právní úpravě existuje velmi úzké propojení mezi novým občanským zákoníkem (2012) a zákonem o obchodních korporacích, a že bude třeba, aby všichni zainteresovaní, tj. především zakladatelé, členové statutárního orgánu, ale také soudy a orgány veřejné moci, velmi dobře znali vztah obou úprav a jejich vzájemných vazeb. Podnikatelské subjekty (a ani soudy) již nevystačí pouze se znalostí zákona o obchodních korporacích, ale budou se muset velmi dobře orientovat i v obecné právní úpravě právnických osob,

podnikatelů a zastoupení v občanském zákoníku. Podcenění těchto znalostí by pro ně znamenalo nepříjemné právní důsledky.

Pro právnické osoby, které již existují, jsou určena přechodná ustanovení, a to jak v občanském zákoníku (2012), tak v ZOK (2012). Předně je stanoveno, že ode dne účinnosti NOZ se právní povaha právnických osob řídí novými ustanoveními. V případě, že jsou ustanovení společenské smlouvy nebo statutu právnické osoby v rozporu s donucujícími ustanoveními téhož, pozbývají dnem 1. ledna 2014 závaznosti s tím, že právnickým osobám je uložena povinnost do tří let od tohoto data přizpůsobit společenskou smlouvu nebo statut nové právní úpravě, přičemž novou úpravu zakladatelských dokumentů předloží ke zveřejnění veřejnému rejstříku, v němž je zapsána. Pokud toto neučiní, a to ani na výzvu soudu, vystavuje se nebezpečí, že bude zrušena s likvidací, což nakonec povede k jejímu zániku.

ZOK obdobně pro ujednání společenských smluv, která jsou v rozporu s jeho donucujícími ustanoveními, stanoví, že se zruší dnem 1. ledna 2014. Obchodním korporacím ukládá povinnost přizpůsobit společenské smlouvy do šesti měsíců od uvedeného data a ve stejné lhůtě je předložit soudu, aby byly zveřejněny ve sbírce listin. V případě, že tak samy neučiní, vyzve je k tomu rejstříkový soud, přičemž jim poskytne přiměřenou lhůtu; ty korporace, které tak neučiní, mohou být zrušeny s likvidací.

Závěrem lze konstatovat, že rekonstrukce soukromého práva byla nutná s ohledem na celkový trend sbližování jednotlivých právních řádů, ovšem je potřebné dodat že to bude chtít nějakou dobu si na změny zvyknou a sžít se s novými pojmy, které ne vždy s sebou nesou jen pozitivní důsledky.

Přehled použitých právních předpisů a jejich zkratk

AZ zákon č.85 /1996 Sb., zákon o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

ABGB Österreich Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch

HGB Handelsgesetzbuch (obchodní zákoník rakouský ;-nebo německý podle souvislosti)

ObčZ zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

ObchZ zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

OSŘ zákon č.99/1963 Sb., občanský soudní řád , ve znění pozdějších předpisů

NOZ zákon č.89/2012 Sb.,

NotŘ zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (Notářský řád) ve znění pozdějších předpisů

PGR Liechtensteinisches Personen und Gesellschaftsrecht

UGB Unternehmensgesetzbuch

ZOK zákon č.90/2012 Sb., o obchodních korporacích

ŽZ zákon č. 455/1991 Sb., živnostenský zákon, ve znění pozdějších předpisů

BankZ zákon č. 21/1992 Sb., o bankách, ve znění pozdějších předpisů

InvF zákon č. 248/1992 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, ve znění pozdějších předpisů

Použitá literatura

Bartošíková, M.; Štenglová, I. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2006. 660 s. ISBN 80-7179-441-4.

Bartha H.: *Zivilrecht, Grundriss und einfuhrung in das rechtsdenken*. Teil 1. Vídeň: Facultas Verlags und Buchhandels AG, 2004,1224 s. ISBN 978-3-85114-715-5.

Dědič, J.; Štenglová, I.; Kříž, R.; Čech, P. *Akciové společnosti*. 7. vyd. Praha : C.H. Beck, 2012. 672 s. ISBN 978-80-7400-404-9.

Dvořák, T. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: ASPI, 2008, 3.vydání 454s. ISBN 978-80-7357-344-7

Dvořák, T. *Akciová společnost a Evropská společnost*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2005. 1040s. ISBN 80-7357-120-0

Eliáš, K. *Obchodní společnosti*. Praha: C. H. Beck, 1994, 340 s. ISBN 80-7049-090-0.

Eliáš, K. a kol. *Občanský zákoník : velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008*. 1. svazek, § 1-487. 1. vyd. Praha : Linde, 2008. 1391 s. ISBN 978-80-7201-687-7.

Eliáš, K. *Osnova občanského zákoníku. Osnova zákona o obchodních korporacích*. 1. vyd. Plzeň : Vydavatelství Aleš Čeněk, 2009. 574 s. ISBN 978-80-7380-205-9.

Eliáš, K. a kol. *Občanský zákoník : velký akademický komentář : úplný text zákona s komentářem, judikaturou a literaturou podle stavu k 1.4.2008*. 1. svazek, § 1-487. 1. vyd. Praha : Linde, 2008. ISBN 80-7201-687-3.

Eliáš K.; Bartošíková, M.; Pokorná J. a kol. *Kurs obchodního práva : právnické osoby jako podnikatelé*. 5. vyd. Praha : C.H. Beck, 2005. 617 s. ISBN 80-7179-391-4.

Hejda, J. *Stanovy akciové společnosti a jejich změny*. 1. vyd. Praha: Linde, 2006. 192 s. ISBN 80-7201-585-0.

Holejšovský, J. *Obchodní rejstřík a další rejstříky vedené soudy*. 1. vyd. Praha : C.H. Beck, 2003, 1041 s. ISBN 80-7179-664-6

Nevolná Z.; Škrinář A. *Obchodné společnosti. Aktuálne otázky a problémy*. Plzeň: Vydavatelství Aleš Čeněk, 2008. 301 s.

Patakyová, M. a kol. *Obchodný zákonník. Komentár*. 1. vyd. Praha: C.H.Beck, 2006. ISBN 80-7179-510-0.

Pelikánová, I. Černá, S. a kol. *Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl*. 1. vyd. Praha : ASPI, 2006. 548 s. ISBN 80-7357-149-8.

Pelikánová, I. *Komentář k obchodnímu zákoníku*. V. díl, 1. vydání. Praha: Linde, 1999. ISBN 80-7201-175-8.

Schelle, K., Tauchen, J., *Obchodní kodexy*. Ostrava: Key Publishing, 2010, 900 s. ISBN 978-80-7418-074-3

Škárová, M.; Vaněk, J. a kol. *Vzory smluv a podání*. 13. vyd. Praha : Linde, 2012. 1327 s. ISBN 978-80-7201-865-9.

Štenglová I.; Plíva, S.; Tomsa, M. a kol. *Obchodní zákoník : komentář*. 13. vyd. Praha : C.H. Beck, 2010. 1375 s. ISBN 978-80-7400-055-3.

Švestka, J. a kol. *Občanský zákoník : komentář. I, § 1-459*. 2. vyd. Praha : C.H. Beck, 2009. 1373 s. ISBN 978-80-7400-108-6.

Časopisecká literatura:

Dědič, J. Nad novým kodexem soukromého práva. Obecná úprava právnických osob v novém občanském zákoníku (se zaměřením na její význam pro obchodní korporace). *Obchodní právo : časopis pro obchodně právní praxi*, 2012, č. 1, s. 2-12. ISSN 1210-8278

Tomsa, M. Smlouva podle úpravy nového občanského zákoníku, uzavření a změna smlouvy. *Obchodní právo*, 2012, č.6, s.202-208.

Knapp, V. O právnických osobách. *Právník*, 1995, č. 10, s. 980-981.

Obchodní právo. č. 6 Praha: C.H. Beck, 2012

Právní rozhledy. č. 12. Praha : C.H. Beck, 1995.

Soudní rozhledy č. 6. Praha : C.H. Beck, 2000.

Diplomová práce

Lörinc, M. *Právní povaha společenské smlouvy. Její pojmové znaky a funkce*. Plzeň: Západočeská univerzita, Fakulta právnická, 54s. 2010. Vedoucí diplomové práce Jan Hejda

Internetové zdroje

Justice.cz. Oficiální stránka českého soudnictví. [online] [cit.28.06.2013] Dostupné z: www.justice.cz

Poslanecká sněmovna parlamentu české republiky. [online] [cit.28.06.2013] Dostupné z: www.psp.cz

Nejvyšší soud. [online] [cit.28.06.2013] Dostupné z: www.nsoud.cz

Knihovna připravované legislativy. [online] [cit.28.06.2013] Dostupné z: <http://eklep.vlada.cz/eklep/page.jsf>

Systém ASPI [online] [cit.28.06.2013] Dostupné z: <http://www.systemaspi.cz/>

Koleda, K. Vady právních jednání podle nového občanského zákoníku. *epravo .top články* [online][cit.28.06.2013] Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vady-pravnich-jednani-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-83966.html>

Pešlová, I. Co se společností po 1.lednu 2014? *Právní rádce*. [online][cit.28.06.2013] Dostupné z: [http://pravniciradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article\[id\]=59739760](http://pravniciradce.ihned.cz/index.php?p=F00000_d&&article[id]=59739760)

Salajka,R., Novoný,P. Společenská smlouva u s.r.o. ve světle zákona o obchodních korporacích. *epravo .top články* [online] [cit.28.06.2013] Dostupné z: <http://www.epravo.cz/top/clanky/vady-pravnich-jednani-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-83966.html>

Právní předpisy

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Usnesení předsednictva ČNR č. 2/1993 Sb., o vyhlášení LISTINY ZÁKLADNÍCH PRÁV A SVOBOD jako součásti ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném od 1.1.2014

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění účinném do 31.12.2013

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění účinném od 1.1.2014.

Zákon č. 96/1996 Sb., ve znění účinném od 1.6.1996

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 77/1997 Sb., o státním podniku, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 370/2000 Sb, ve znění účinném od 1.1.2011

Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském rejstříku (zákon o živnostenském podnikání), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 227/1997 Sb., o nadacích a nadačních fondech, ve znění účinném do 31.12.2013.

Zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech, ve znění účinném do 31.12.2013.

Zákon č. 109/1964 Sb., hospodářský zákoník.

Důvodová zpráva k občanskému zákoníku(2012) k dispozici na www.psp.cz

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích (2012) k dispozici na ww.psp.cz

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev

Nářízení Rady č. 2137/85, o evropském hospodářském zájmovém sdružení

Nářízení Rady ES č. 2157/2001, o statutu evropské společnosti

Nářízení Rady ES č. 1435/2003 o stanovách evropského družstva

Nářízení Rady č. 1435/2003/ES, o statutu evropské družstevní společnosti

Nářízení a důvodová zpráva Vlády České republiky ze dne 10.11.2003

Směrnice ES č. 2003/72

Směrnice Evropských společenství č. 68/151/ES(tzv. První směrnice)

Zákon č. 360/2004 Sb., o Evropském hospodářském zájmovém sdružení

Zákon č. 307/2006 Sb. o evropské družstevní společnosti

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti

Judikatura:

rozsudek Vrchního soudu v Praze sp. zn. 7 Cmo 530/2008 ze dne 20. 2. 2009

rozhodnutí Evropského soudního dvoru ze dne 10.3.1992 ve věci C-214/89, Powell Duffryn plc v. Wolfgang Petereit

usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23.6.1999, sp. zn. 7Cmo 629/98

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.2.2003, sp. zn. 32Odo 867/2002

rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2008, 30Cdo 3136/2006

rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.3.2008, sp. zn. 30Cdo 1385/2006

rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2009, sp. zn. 23Cdo 1014/2007

usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29Cdo 4508/2009 ze dne 26.1.2011,

usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.3.2011, sp. zn. 23Cdo 5152/2008

usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 7.4.2011, sp. zn. 5Nc 645/2011

Abstract

This thesis discusses the setting up negotiations of legal entities in commercial law. It relates to the new civil and commercial legislation effective from 1 January 2014 (Act No. 89/2012 Coll., and Act No. 90/2012 Coll.) , which is somewhat groundbreaking in terms of its scope. At the same time it refers to certain provisions still in force (Act No. 40/1964 Coll., and Act No. 513/1991 Coll.).

The thesis aims to familiarize the reader with the new provisions relating to the setting up negotiations leading to formation of new legal bodies, generally describe and explain the new terminology. It also offers a certain measure of comparison between the legislation effective from 1 January 2014 with the legislation in force until 31 December 2013.

Setting up negotiations of legal entities means according to Act No. 89/2012 Coll. and Act No. 90/2012 Coll., the notion Memorandum of association, which is in use by Act No. 40/1964 Coll. and Act No. 513/1991 Coll.. This notion incorporates the memorandum of association, articles of association, and memorandum of association in case of the sole promoter .

The first chapter explains the basic concepts, such as legal entity, forming a legal entity, setting up negotiations of legal entities and legal proceedings in general. The second chapter discusses the various types of legal entities, characterizes and describes the process of their formations. The third chapter focuses on the the setting up negotiations of legal entities, their distribution and legal nature. The fourth chapter deals with the reasons for founding invalidity of setting up negotiations of legal entities and their consequences at the discretion of the court. It deals with business corporations invalidity, partial invalidity of legal bodies or legal nullity of acts in general. The fifth chapter speaks about publicity of setting up negotiations of legal entities. It also describes binding power of setting up negotiations, which is closely related to the publicity of published documents. Possibility of changes in setting up negotiations that may arise during the operation of corporations is not omitted. The sixth, final chapter then discusses the requirements of setting up negotiations of legal entities. Firstly describes the general requirements in terms of civil rights, but also lists specific mandatory and examples of facultative requirements in terms of individual legal entities.

Přílohy

Příloha č. 1 – vzor společenské smlouvy veřejné obchodní společnosti

Společenská smlouva o založení veřejné obchodní společnosti NOVUM v.o.s.
uzavřená mezi

Janem Novákem, nar. 18.4.1955, bytem Praha 1, Ovocný trh 333,
Milanem Novým, nar. 1.1.1960, bytem Praha 4, Šmeralova 545/4,
Karlem Nováčkem, nar. 1.4.1962, bytem Praha 6, Evropská 442/55,

(dále jen „společníci“), kteří uzavírají tuto smlouvu o založení veřejné obchodní společnosti:

I. Obchodní firma

NOVUM v.o.s.

II. Sídlo

Praha

III. Předmět podnikání

výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

IV. Statutární orgán

Statutárním orgánem společnosti je Jan Novák, kterého také společníci pověřují obchodním vedením společnosti.

V. Rozdělení zisku a ztráty

Zisk se rozděluje mezi společníky tak, že Janu Novákovi připadá 40 % zisku, Milanovi Novému připadá 30 % zisku a Karlu Nováčkovi připadá 30 % zisku. Podíl na zisku si stanoví společníci na základě účetní závěrky. Ztrátu zjištěnou účetní závěrkou nesou společníci ve stejném poměru, v jakém si dělí zisk.

VI. Zákaz konkurence

Žádný ze společníků nesmí podnikat na základě živnostenského ani jiného podnikatelského oprávnění.

VII. Zrušení společnosti, podíl na likvidačním zůstatku, vypořádací podíl

Společnost se zrušuje v případech stanovených v ustanovení § 9, resp. v ustanovení § 113 zákona o obchodních korporacích. Podíl na likvidačním zůstatku se rozděluje mezi společníky ve stejném poměru jako zisk. Stejně se stanoví i vypořádací podíly společníků, příp. jejich dědiců.

VIII. Závěrečné ustanovení

Tato smlouva se vyhotovuje v pěti vyhotoveních, každý ze společníků obdrží jedno vyhotovení, dvě vyhotovení se přiloží k návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

V Praze dne 3.1.2014

Podpisy (úředně ověřené):

Jan Novák:

Milan Nový:

Karel Nováček:

Příloha č. 2 – vzor dohody o změně společenské smlouvy o založení veřejné obchodní společnosti

Dohoda o změně společenské smlouvy o založení společnosti NOVUM v.o.s.

Společníci společnosti NOVUM v.o.s., a to Jan Novák, Milan Nový a Karel Nováček se dohodli na změně společenské smlouvy této společnosti, a to tak, že článek II. společenské smlouvy zní:

II. Sídlo: Kladno

Tato dohoda se vyhotovuje v šesti vyhotoveních, každý ze společníků obdrží jedno vyhotovení, dvě vyhotovení se přiloží k návrhu na zápis změny do obchodního rejstříku a jedno vyhotovení zůstane v dokumentech společnosti.

V Praze dne 1.2.2014

Podpisy společníků (úředně ověřené).

Jan Novák:

Milan Nový:

Karel Nováček:

Příloha č. 3 – vzor společenské smlouvy o založení společnosti s ručením omezeným

Společenská smlouva o založení společnosti s ručením omezeným
uzavřená mezi

Janem Mokrým, nar. 3.5.1988, bytem Praha 1, Ovocný trh 333

Tomáše Marným, nar. 1.1.1987, bytem Praha 4, Šmeralova 545/4

Karlem Novákem, nar. 1.4.1962, bytem Praha 6, Evropská 442/55

(dále jen „společníci“), kteří uzavírají tuto smlouvu o založení společnosti s ručením omezeným:

I. Obchodní firma

Verona s.r.o.

II. Sídlo

Praha

III. Předmět podnikání

výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona

IV. Výše základního kapitálu a vklady společníků

Základní kapitál společnosti činí 30,- Kč (slovy: třicet korun českých).

Vklad Jana Nováka činí 10,- Kč.

Vklad Milana Nového činí 10,- Kč.

Vklad Karla Nováčka činí 10,- Kč.

Společníci svůj vklad zcela splatí do 14 (čtrnácti) dnů od podpisu společenské smlouvy. Správcem vkladů se určuje Jan Novák.

V. Orgány společnosti

Orgány společnosti jsou:

- a) valná hromada
- b) jednatelé.

VI. Valná hromada

Valná hromada je nejvyšším orgánem společnosti. Skládá se ze všech společníků. Do její působnosti patří rozhodování o všem, co stanoví ustanovení § 190 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

Každý společník má jeden hlas na každou 1,- Kč svého vkladu.

Valná hromada je schopna usnášení, jsou-li přítomni společníci, kteří mají alespoň polovinu všech hlasů.

Valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků. Souhlas alespoň dvouřetinové většiny hlasů všech společníků se vyžaduje k přijetí rozhodnutí o záležitostech stanovených v ustanovení § 171 zákona o obchodních korporacích.

Valnou hromadu svolává jednatel alespoň 2x za kalendářní rok.

VII. Statutární orgán

Statutárním orgánem společnosti jsou tři jednatele, a to Jan Mokrý, Tomáš Marný a Karel Novák, kteří za společnost rozhodují samostatně s výjimkou věcí, jejichž předmětem je závazek k plnění přesahující částku ve výši 500.000,- Kč, když k takovému jednání je potřeba podpisu alespoň dvou jednatelů.

Všem jednatelům přísluší obchodní vedení společnosti, k rozhodnutí o obchodním vedení společnosti se vyžaduje souhlas většiny z nich.

Jednatelé zajišťují řádné vedení předepsané evidence a účetnictví, vedení seznamu společníků, na žádost informují společníky o věcech společnosti.

Jednatelé bez zbytečného odkladu poté, co se dozví, že došlo ke změně společenské smlouvy na základě právní skutečnosti, vyhotoví úplné znění společenské smlouvy a uloží je spolu s listinami prokazujícími změnu do sbírky listin obchodního rejstříku.

Jednatelé nesmí bez souhlasu všech společníků podnikat v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti, ani zprostředkovávat obchody společnosti pro jiného, být členem statutárního orgánu jiné právnické osoby s obdobným předmětem podnikání nebo osobou v obdobném postavení, ledaže se jedná o koncern, účastnit se na podnikání jiné obchodní korporace jako společník s neomezeným ručením nebo jako ovládající osoba jiné osoby se stejným nebo obdobným předmětem podnikání.

VIII. Zvýšení a snížení základního kapitálu

O zvýšení či snížení základního kapitálu společnosti rozhoduje valná hromada alespoň dvoutřetinovou většinou všech hlasů společníků.

Společníci mají přednostní právo k účasti na zvýšení základního kapitálu, zvyšuje-li se peněžitými vklady, a to převzetím vkladové povinnosti, kterou jsou oprávněni převzetí společníci v poměru podle výše svých podílů.

Při zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti se mění výše vkladů společníků v poměru dosavadních vkladů.

Při snížení základního kapitálu se výše vkladu každého společníka snižuje v poměru dosavadních vkladů. V důsledku snížení základního kapitálu nesmí klesnout výše jednotlivých vkladů společníků pod částku určenou zákonem.

IX. Převod a přechod podílu

Každý společník může svůj podíl převést na jiného společníka a na třetí osobu, a to v obou případech pouze se souhlasem valné hromady společnosti.

Smrtí společníka přechází jeho podíl na dědice.

X. Rozdělení zisku a ztráty

Společníci se podílejí na zisku určeném valnou hromadou na základě účetní závěrky k rozdělení mezi společníky v poměru svých podílů. Podíl na zisku se vyplácí v penězích.

XI. Zrušení společnosti, podíl na likvidačním zůstatku, vypořádací podíl

Společnost lze zrušit na základě dohody společníků o zrušení společnosti ve formě veřejné listiny. Společnost se dále zrušuje v případech stanovených v ustanovení § 9 zákona o obchodních korporacích. Podíl na likvidačním zůstatku se rozděluje mezi společníky ve stejném poměru jako zisk. Stejně se stanoví i vypořádací podíly společníků, příp. jejich dědiců.

XII. Závěrečné ustanovení

Tato smlouva se vyhotovuje v pěti vyhotoveních, každý ze společníků obdrží jedno vyhotovení, dvě vyhotovení se přiloží k návrhu na zápis do obchodního rejstříku.

V Praze dne 10.1.2014

Podpisy:

Jan Mokrý:

Tomáš Marný:

Karel Novák:

(poznámka: tato smlouva musí mít formu veřejné listiny, tj. notářského zápisu)